

प्रस्थानया सफू महसीका

मोशाया न्याग् सफू मध्ये निगू सफूया नां “प्रस्थान” खः। थुकिया अर्थ खः “पिहां वनेगु”। थ्व सफुलिइ इम्माएलया इतिहासय् ज्गु तसकं ततःधंगु घटना न्ह्यब्बयातःगु दु। थ्व सफुलिइ परमेश्वरं इम्माएलीतयत इपि दास जुयाच्वंगु देश मिश्रं गुकथं पित यंकादिल धयागु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

प्रस्थानया सफूया न्हापांगु भागय् इम्माएलीत मिश्न्य च्वनाच्वंगु प्यसः दँ ति (४००) लिपा मिश्रयाम्ह जुजुं इम्माएलीतयत वनेबीत मानय् जुल। उबलय् उपि ल्याखय् यक्व अप्यव्याकंगु खः। न्हम्ह जुजुं इम्माएलीतयगु ल्याः यक्व दुगुलि इपि देशया निति खतरा जुइफु धकाः तायक्लत। अथे जुयाः न्हम्ह जुजुं इमित तसकं थाकुगु थाकुगु ज्या याकल। अले वं हिब्रू मिसातयसं बुइकूपि फुक्क काय् मस्तयूत नील खुसिइ वांछवयेमाःगु खः तर वयात बचय् यात। अले पिइदँ तक व मिश्न्या दरबारय् ब्बलन, व दरबारय् च्वनाच्वंबलय् मिश्रीतयसं इम्माएलीतयत थाकुगु थाकुगु ज्या याकूगुलि इमित तसकं दुःख जुल। लिपा पिइदँ तक मोशा मिधानय् यित्रोया फै-च्वलय् ज्वयाजुल। उबलय् मिश्रीतयसं इम्माएलीतयत थाकुगु थाकुगु ज्या याकाः दुःख बियाच्वन। अथे जुयाः इम्माएलीतयसं ग्वाहालिया निति परमेश्वरयात बिन्ति यात। परमेश्वरं इमित अनं त्वःतकाः कनान देशय् यकेत मोशायात न्ह्यलवाकथं ल्यादिल। परमेश्वरं मिश्र देशं इम्माएलीतयत पित यंकादीत मिश्र देशय् थीथी विपत्ति हयादिल। ततःधंगु विपत्ति यानाः न्हम्ह जुजु इम्माएलीतयत वनेबीत मानय् जुल। इम्माएलीत मोशाया अधीनय् च्वनाः मिश्र देशं पिहां वल। इम्माएलीत यात्रा यायां सन्नि पर्वत तक थ्यंकः वल। अन इपि पाल ग्वयाः दच्छि तक च्वन।

उबलय् परमेश्वरं इपिनां बाचा चिनादिल अले इमित झिग् आज्ञा बियादिल। वयक्लतं इमित परमप्रभु इमि परमेश्वरयात माया यायेगु व वयक्कःया आज्ञा मानय् यायेगु अले वयक्कःया जक आराधना यायेगु स्यनादिल। उबलय् पर्वतय् मोशां थःमनूतयगु दथुइ परमेश्वरया उपस्थितिया निति गुकथं नापलायेगु पाल दयकेगु धकाः परमेश्वरपाखेया फुक्क खँत सय्काकाल। थ्व सफुलिइ स्वता मू खँ न्ह्यब्बयातःगु दु।

१. परमेश्वरं इस्माएलीतयूत अजू चायापुगु ज्या यानाः मिश्रं पित ब्वना हयादीगु।
२. सनै पर्वतय् परमेश्वरं थः मनूतलिसे बाचा चिनादीगु। थुकि यानाः इमिसं
छु याये त्यः छु याये मत्यः, गथे यानाः म्वायेमा: धयागु निसें धर्मया खँ नं
ध्वाथुइका कायेफत।
३. इस्माएलीतयूसं परमेश्वरयात नापलायेगु व आराधना यायेगुथाय् “नापलायेगु
पाल” व उकियात मा:गु ज्वलं परमेश्वरं मोशायात सनै पर्वतय् बियादीगु
नमूनाकथं दय्कहगु।

थव स्वयाः तःधंगु थव सफुलिइ परमेश्वरं थः मनूतयूत छु यानादिल, इमित गुकथं
छुत्कारा बियादिल, अले गुकथं लिपाया आशाया लागि इमित छगू जाति कथं छप्प
यानादिल धयागु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

थव सफूया दकलय् लिपा परमेश्वरया महिमां पवित्र पाल जा:गु व इस्माएलीत
परमेश्वरं थःपिन्त बी धका: बचं बियादीगु देश कनानय् वनेत तयार जूगु खँ दु। थव
सफूया दक्वसिबय् नांजाःगु व अप्वसिनं स्यूगु ब्व निइगू अध्यायलय् न्ह्यथनातःगु
झिगू आज्ञाया धलः खः।

धलः पौ

मिश्र्य दास जुयाच्वंपि इस्माएलीतयूत अनं पित हःगु

१. मिश्र्य इस्माएलीतयूगु क्वब्वंगु हालत १:१-२२
२. मोशा बूगु २:१-२५
३. च्यानाच्वंगु झाः ३:१-४:१७
४. मिश्र्य जुज्यात परमेश्वरया शक्ति क्यांगु ५:१-७:१३
५. मिश्र्य महामारी वःगु ७:१४-११:१०
६. छुत्काराया नखः गुकथं हनेगु १२:१-१३:१०
७. न्हापां बूपिया निंति नियम १३:११-१६
८. परमेश्वरं इस्माएलीतयूत मिश्रं पित हयादीगु १३:१७-२२
९. लाल समुद्र छिनावंगु १४:१-१५:२१

मस्भूमि जुयाः सनै पर्वतय् वंगु

१. मस्भूमिइ मन्ना व लः बियादीगु १५:२२-१७:७
२. अमालेकीतयूसं हमला याःगु १७:८-१६
३. यित्रोया खँ १८:१-२७

परमेश्वरं सनै पर्वतय् थः मनूतलिसे बाचा चिनादीगु

१. सनै पर्वतय् मोशा १९:१-२५

२. द्विगृ.आज्ञा २०:१-२६
  ३. गय्.यानाः म्वायेगु धयागु नियम २१:१-२३:९
  ४. हनेमाःगु नखःचर्खः २३:१०-११
  ५. परमप्रभुया बाचा पक्का जूगु २३:२०-२४:१८
- नापलायेगु पाल दयकूगु
१. नापलायेगु पाल गय्.यानाः दयकेगु धकाः स्यांगु २५:१-२७:२१
  २. पुजाहारीया वसः व अभिषेकया ज्याइवः २८:१-२९:३७
  ३. वेदी व बलि छायेगु खँ २९:३८-३०:३८
  ४. नापलायेगु पाल दयकीपि कारिगर ३१:१-१८
  ५. लुंयाम्ह दृहंचाया पुजा ३२:१-३३:२३
  ६. मेगु ल्वहंयागु पौ ३४:१-३५
  ७. नापलायेगु पाल दयकूगु ३५:१-४०:३८
- ### प्रस्थान

मिश्रय इस्माएलीतयूत कवत्यलातःगु

- १ थथःगु परिवार ज्वनाः याकूबनापं मिश्र देशय् वंपि इस्माएलया काय॒पिनिगु नां
थथे दु[॥]-
- २ स्बेन, शिमियोन, लेवी, यहदा,
- ३ इस्साखार, जबूलून, बेन्यामीन,
- ४ दान, नप्ताली, गाद व आशेर।
- ५ याकूबया दक्वं यानाः न्हयेम्ह सन्तान दु। वया छम्ह काय् योसेफ न्हापांनिसें
हे मिश्रय दु।[॥]
- ६ योसेफ, वया दाजुकिजापि व वया पुस्तायापि फुक्क मनूत सिनावन।
- ७ इस्माएलया सन्तान धा:सा ब्वलनाः ल्याखय् अप्वः दयावन। गुकिं यानाः फुक्क
देश इमिसं जाल।[॥]
- ८ अनंति मिश्रय योसेफयात म्हमस्यूम्ह छम्ह न्हम्ह जुजु गडीइ च्वन।[॥]
- ९ वं थः मनूतयूत धाल, “स्व, इस्माएलीत इीपि स्वयाः यक्व अप्वः दये धुंकल।
इपि बल्लाना वयाच्वंगु दु।

10 अथे जुया: इनीसं इपि लिसे बुद्धिं ज्या कायेमा:। मखुसा इपि ल्याखय् अप्वः जुयावनी। लडाँई जुइबलय् नं इपि इनी शत्रुतलिसे मिलय् जुया: इनीपिलिसे ल्वाः वइ, अले देश त्वःतावनी॥”[◇]

11 अथे जुया: मिश्रीतय् सं इमित थाकुगु ज्या बिया: सास्ती यायेत इमिथाय् ज्यामि नायःत छवल। इमिसं फारोया निंति धकू दयकेत पिताम व रामसेस धाःगु निगू शहर दयकल।

12 अयनं इमिसं गुलि गुलि इम्माएलीतयूत दुःखकष्ट बिल उलि उलि हे इमिगु ल्या: अप्वयावन। इपि यक्व थासय् न्यना नं वन। अथे जुया: इपि इम्माएलीत खनाः तसकं ग्यात।

13 अले इमिसं इम्माएलीतयूत दयामाया मयासें थाकुगु थाकुगु ज्या याकल।

14 चा न्हायेगु, अप्पा छियेगु, थाकुगु थाकुगु बुँज्या याका: इमिगु जीवनयात दुःखं जायकाबिल।

15 मिश्र्या फारोनं शिप्रा व पूआ नांयापि हिब्रू दिरिअजिपिन्त सःताः धाल,

16 “हिब्रू मिसातय् मच्चा बुइबलय् मच्चातइगु थलय् छिमिसं सुसाःकुसाः याःवनेबलय् काय् बूसा स्यानाछव, म्ह्याय् बूसा स्याये मते।”

17 दिरिअजिपिं परमेश्वरया भय काइपि जूगुलि मिश्र्या फारोनं उजं व्यू थें मयासें इमिसं काय् बूसां मस्यासें हे त्वःताबीगु।

18 अथे जुया: मिश्र्या फारोनं इमित सःताः न्यन, “छिमिसं थथे छाय् यानागु? छिमिसं काय् मस्तयूत छाय् मस्यानागु?”

19 दिरिअजिपिन्सं फारोयात धाल, “हिब्रू मिसात मिश्री मिसात थें मखु। इपि तसकं बल्ला:, दिरिअजितः थ्यने न्ह्य: हे इमिसं मच्चा बुइके धुंकीगु।”

20 अले परमेश्वरं दिरिअजिपिन्त भिं यानादिल। इम्माएलीत ल्याखय् ज्ञान अप्वः दयावन।

21 दिरिअजिपिन्सं परमेश्वरयागु भय काःगुलि वय्कलं इमित नं सन्तान बियादिल।

22 अले फारोनं थः फुक्क प्रजायात थथे धका: उजं बिल, “हिब्रूतय् ग्वःम्ह काय् मस्त बुइ इपि फुक्कसित नील खुसिइ यंका: वांछव। म्ह्याय् मस्तयूत जक ल्यंका ति।”[◇]

2

मोशा बूगु

१ श्व हे इलय् लेवी कुलयाम्ह छम्ह मिजंनं थःगु हे कुलयाम्ह छम्ह मिसानापं ब्याहा यात।

२ अले व मिसाया प्वाथय् दत, वं छम्ह काय् बुइकल। मचा तसकं बांला:गु खनाः वयात स्वला तक सुचुका तल।[◊]

३ अयनं वं स्वला स्वयाः अप्वः सुचुकातये मफुत। अले वं मचायात तयेत तिकथियागु छगः पिचा द्यक्लल। उकी अलकन्त्रा इला: लः दुहां मवनीगु यानाबिल। मचायात उकी तयाः नील खुसियागु सिथय् ताहाकःगु घाँय्या दथुइ त्वःताबिल।

४ अले मचायात छुं जुइ ला धकाः स्वयेत वया तता तापाकक दनाच्वन।

५ श्व हे इलय् फारोया म्ह्याय् नील खुसिइ म्वः ल्हयेत वल। वया दासीत खुसि सिथय् चाःह्यूवंबलय् वं घाँय् दथुइच्वंगु पिचा खनाः थः दासीयात व काय्के छवल।

६ वं पिचा चाय्काः स्वःबलय् ख्ययाच्वंग मचायात खनाः वयात माया वन, अले वं धाल, “श्व सुं हिब्रत्य् मचा खः।”

७ उबले व मचाया तां फारोया म्ह्याय्यात न्यन, “जिं वनाः सुं छम्ह हिब्रु मिसायात छिगु निंति मचायात दुरु त्वकेत ब्वना हये ला?”

८ फारोया म्ह्याय्यानं वयात धाल, “ज्यू हूँ।” अले व मिसामचां वनाः थः हे मांयात सःताः हल।

९ फारोया म्ह्याय्यानं व मिसायात धाल, “जिगु निंति श्व मचायात यंकाः दुरु त्वकेगु या, अले जिं छन्त ज्यालाबी।” व मिसां मचायात यंकाः दुरु त्वकेगु यात।

१० मचातःधिकः जुइ धुंकाः वं वयात फारोया म्ह्याय्याथाय् हल। फारोया म्ह्याय्यानं मचायात थःकाय् नालाकाल। अले वं “जिं श्वयात लखं लिकयागु खः” धकाः वयागु नां मोशा तल।[◊]

मोशा मिद्यान देशय् बिस्युं वंगु

११ मोशा ल्याय्म्ह जुइ धुंकाः पिने थः इम्पाएली दाजुकिजापिन्थाय् वन, अन वं इमिसं थाकुगु ज्या यानाच्वंगु खन। अले छम्ह मिश्नी छम्ह हिब्रूयात तसकं दायाच्वंगु खन।^{◊◊}

१२ मोशां उखेंथुखें स्वल। सुं नं मदुगुलि वं व मिश्नीयात स्यानाः वयागु सीम्ह फिइ सुचुकाबिल।

१३ कन्हय् खुन्ह हानं व अन वंबलय् निम्ह हिब्रूत थःथवय् हे ल्वानाच्वंगु खन। अले वं दुंकम्ह हिब्रूयात थथे धाल, “छं थः हे हिब्रूयात छाय् दायागु?”

14 व मनुखं धाल, “छन्त सुनां जिमि शासक व न्यायाधीश दयूकल? छु छुं जितः नं व मिश्रीयात स्याः थें स्याये त्यनागु ला?” थव न्यनाः मोशा ग्यात। वं बिचाः यात, “जिं यानागु खेँ मनूतयसं सी धुकल।”

15 थव खँ सियाः फारोन मोशायात स्यायेगु बिचाः यात। मोशा धा:सा अनं मिधान देशय बिस्युं बनाः छगः तुया न्ह्यःने च्वन।[◇]

16 मिधानया पुजाहारीया न्हयम्ह म्ह्यायपिं व हे तुथिइ लः का:बल। इमिसं तुथिइ च्वंगु लः साला: थः बौया पशुतयसं लः त्वनीगु थलय् तयाच्वन।

17 उबले हे फैजवाःत वयाः इमित ख्याना छ्वयेत्यन। मोशा वयाः इमित ग्वाहालि यानाः इमि फैच्वलयतयत लः त्वके बिल।

18 इपि थः बौ स्टएलयाथाय् लिहां वःबलय् इमि बौनं इमित न्यन, “थौं छिपि छाय् याकनं लिहां वयागु?”

19 अले इमिसं धाल, “छम्ह मिश्री जिमित फैजवाःतयगु लहातं बचय् यात। अले लः साला: फैच्वलयतयत त्वंकल।”

20 अले वं थः म्ह्यायपिन्त धाल, “व मनू गन दु? वयात छिमिसं छाय् त्वःतावयागु? वनाः झीनापं नयेत वयात ब्वना हजि।”

21 मोशा व मनूनापं च्वनेत मानय् जुल। वं थः म्ह्याय् सिप्पोरायात मोशानापं ब्याहा यानाबिल।

22 सिप्पोरा काय् छम्ह बुइकल। मोशां “जि मेगु देशय् परदेशी जुयाच्वनागु दु” धकाः वयागु नां गेर्शोम तल।

23 यकव ई लिपा मिश्रयाम्ह जुजु सित। दास जुयाः च्वनेमाःगुलि इस्माएलीतयसं झासुकाः तयाः ग्वाहालि फ्वन। इमिगु सः परमेश्वरयाथाय् थ्यन।

24 थथे इपि पिच्यानाः हाःगु सः न्यनाः परमेश्वरं अब्राहाम, इसहाक व याकूबनापं थःम्हं यानागु बाचायात लुम्कादिल।[◇]

25 अथे जुयाः परमेश्वरं इस्माएलीतयत स्वयादिल अले इमिगु च्यूताः कयादिल।

3

च्यानाच्वंगु झाः

1 मोशा थः ससःबौ मिधानया पुजाहारी यित्रोया फैच्वलय् ज्वयाच्वंगु जुल। अले मस्भूमिइ फैच्वलय् ज्वज्वं परमेश्वरया पर्वत होरेबय् थ्यंक हे यंकल।

2 अन छगू झाःया दथुइ मि जलय् परमप्रभुया टूत खनेदत। मोशां व झालय् मि च्यानाच्वंसां झाः छुं मजूगू खन।[◇]

3 अथे जुयाः मोशाः, “जि लिक्क हे वनाः थव अजू चायापुगु मि स्वये, व झाः छाय छुं मजूगू” धकाः मतिइ तल।

4 च्यानाच्वंगु मि स्वयेत व लिक्क वःगु खनाः परमप्रभु परमेश्वरं वयात च्यानाच्वंगु झालं, “मोशा, अय् मोशा” धकाः सःतादिल।

अले मोशां धाल, “जि थन हे दु।”

5 परमेश्वरं धयादिल, “शुखे लिक्क वये मते। थःगु लाकां त्वः, छायधाःसा छ दनाच्वंगु थाय् पवित्रगु खः।”

6 वयक्कलं हानं धयादिल, “जि छिमि पुर्खाया परमेश्वर खः, अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वर खः।” अले मोशां थःगु ख्वाः त्वपुल, छायधाःसा परमेश्वरयात स्वयेत व ग्यात।

7 परमप्रभुं धयादिल, “जि धात्वें हे मिश्वय् च्वंपि जि थः मनूतयूत तसकं सास्ती जूगू खनागु दु। अले मिश्वीतयसं यानाः इपि ख्वःगु सः जिं न्यनागु दु। इमिगु दुःख जिं स्यू, च्यताः नं कयाच्वनागु दु।

8 अथे जुयाः इमित मिश्वीतयगु ल्हातं त्वःतकाः व देशं मेगु भिंगु व तःधंगु दुःव कस्ति बा: वयाच्वंगु कनानी, हिती, एसोरी, परिज्जी, हिब्बी व यबूसीतयगु देशय् हयेत जि क्वहां वयागु दु।

9 आः इस्माएलीत तःसलं ख्वःगु सः जिथाय् थयंगु दु। मिश्वीतयसं इमित गुलि सह याये मफयक् दुःख ब्यूगू दु व नं जिं खनागु दु।

10 अथे जुयाः छ हुँ, जिं थः मनू इस्माएलीतयूत मिश्वं पित हयेत छन्त फारोयाथाय् छवये।”

11 मोशां परमेश्वरयात धाल, “फारोयाथाय् वनाः इस्माएलीतयूत मिश्वं पित हये फुम्ह जि सु खः धकाः?”

12 परमेश्वरं धयादिल, “जि छनापं दझ। अले जिं हे छन्त छवयागु खः धयागु खँया चिं थव जुइ, छं थः मनूतयूत मिश्वं पित हये धंकाः छिमिसं थव हे पर्वतय् परमेश्वरयात आराधना याइ।”

वयक्कया नां छु खः?

13 मोशां परमेश्वरयात धाल, “जिं इस्माएलीतयथाय् वनाः इमित ‘छिमि पुर्खार्या परमेश्वरं हे जितः छिमिगु निति छवयाहःगु खः’ धकाः धायेबलय्, इमिसं ‘वयक्तःया नां छु खः?’ धकाः न्यन धाःसा जिं इमित छु धायेगु?”[◎]

14 परमेश्वरं मोशायात धयादिल, “जि सु खः व हे खः। वयक्तलं हाकनं धयादिल, छु इस्माएलीतयत् थथे धा, ‘जि खः धा:म्हयसिनं जितः छिमिथाय् छवयाहःगु खः।’”[◎]

15 परमेश्वरं हानं मोशायात धयादिल, “इस्माएलीतयत् धा, ‘परमप्रभु* छिमि पुर्खार्या परमेश्वर आर्थात् अब्राहाम, इसहाक, याकूबया परमेश्वरं जितः छिमिथाय् छवयाहःगु खः।’”

“न्ह्याबलेया निति जिगु नां थ्व हे खः।

जिगु थ्व हे नामं जितः

छिमिसं पुस्तां पुस्ता तक लुमंकेगु याइ।

16 “छ वनाः इस्माएलयापि थकालित मुंकाः इमित थथे धा, ‘छिमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक, याकूबया परमप्रभु परमेश्वर जिथाय् न्ह्यःने खनेदयकः झायाः थथे धयादीगु दु, जि छिमिथाय् वयागु दु, मिश्चय् छिमित गुलि दुःख ब्यूगु दु व नं जिं खनागु दु।

17 अले जिं छिमित मिश्चीतयसूं याःगु दुःखं लिगनाः दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु कनानी, हिती, एमोरी, परिज्जी, हित्ती व यबूसीतयगु देशय् यकेत कवःछिनागु दु।”

18 “अले इस्माएलया थकालितयसूं छंगु खँ न्यनी। अनं लिपा छु इपि नापं मिश्चया जुज्याथाय् वनाः थथे धा, ‘हित्रतय् परमप्रभु परमेश्वरं जिमित नापलानादीगु दु। उकिं जिमित जिमि परमप्रभु परमेश्वरयात बां बीत स्वन्हया लाँपुया मस्भूमिइ वनेबियादिसं धकाः इनाप यायो।’

19 मिश्चयाम्ह जुजुं गुबलय् तक करं काइ मखु उबले तक छिमित वनेबी मखु धकाः जिं स्यू।

20 अथे जुयाः जिं मिश्च देशपाखे थःगु लहाः लह्वनाः इमित जिगु अजू चायापुगु ज्यां कयके। अले तिनि वं छिमित वनेबी।

21 “जिं मिश्चीतयत् छिमित हनाबना तइपि यानाबी। अले छिपि अनं पिहां वनीबलय् लहातय् छुं मदयक् वनी मखु।[◎]

[◎] 3:13 ३:१३ प्रस ८:२२-३   [◎] 3:14 ३:१४ प्रका १:४,८
अर्थ “जि हे खः”   [◎] 3:21 ३:२१-२२ प्रस १२:३५-३६

* 3:15 ३:१५ परमप्रभु हित्रू भाषां थुकिया

22 फुक्क इस्साएली मिसातयसं थथः मिश्नी जःलाखःला व इमिगु छेँय् च्वनिपि मिसातयके लैँ, वहः, तिसा व वसः फवनी, अले छिमिसं व थःकाय् म्ह्याय्पिन्त पुंकी। थुकथं छिमिस मिश्नीतयगु धन ज्वनाः वइ।”

4

मोशाया निंतिं परमप्रभुया चिं

1 मोशां धाल, “इमिसं जितः पत्याः मयाःसा अले जिगु खैँ मन्यंसे, ‘परमप्रभु छन्थाय् खनेदयकः झाःगु मखु’ धकाः लिसः बिल धाःसा छु यायेगु?”

2 परमप्रभुं वयात धयादिल, “छंगु ल्हातय् छु दु?”

वं धाल, “कथि।”

3 परमप्रभुं धयादिल, “व बैँय् वांछ्व।” मोशां व बैँय् वांछ्वल।

अले व छम्ह सर्प जुल। थ्व खनाः ग्यानाः मोशा तिन्हुल।

4 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “ल्हाः यंकाः वयागु न्हिप्यं ज्वैँ।” मोशां न्ह्यःने वनाः वयात ज्वन। वयागु ल्हातय् व हानं कथि हे जुल।

5 परमप्रभुं वयात धयादिल, “थ्व ज्यापाखे हे इमिसं जितः पत्याः यायेमा। अले जि हे इमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वर छन्थाय् खनेदयकः वःगु खः धकाः इमिसं सीमा।”

6 अले हाकनं परमप्रभुं धयादिल, “थःगु ल्हाः गाय् दुने दुछ्व।” वं थःगु ल्हाः गाय् दुने दुछ्वत। पिकाःबलय् वयागु ल्हाः कोहि ल्वचं कयाः च्वापु थें तुइसे च्वन।

7 वयक्कलं हानं धयादिल, “थःगु ल्हाः हानं गाया दुने दुछ्व।” अले वं थःगु ल्हाः हानं गाया दुने छ्वत। पिकाःबलय् वयागु ल्हाः न्हापा गथे खः अथे हे जुल।

8 अले परमप्रभुं धयादिल, “इमिसं छंगु न्हापांगु अजू चायापुगु चिंयात पत्याः मयासां लिपायागु चिंयात पत्याः याये फु।

9 अयनं इमिसं थ्व निगौ चिंयात नं पत्याः मयानाः छंगु खैँ मन्यंसा छ वनाः नील खुसियागु लः भतिचा कयाः गंगु बैँय् प्वंकाब्यु। बैँय् व लः हि जुइ।”

10 अले मोशां परमप्रभुयात धाल, “हे प्रभु जि उलि न्ववाये सःम्ह मखु, जि न्हापा नं बालाक न्ववाये सःम्ह मखु अले छिलिसे न्ववाये धुंकाः नं जि बालाक न्ववाये मसःनि। जि ध्वाथुइक न्ववाये सःम्ह मखु।”

11 परमप्रभुं वयात धयादिल, “मनूतयगु म्हुतु सुनां दय्कल? मनूतयूत लाता व ख्वैँय् सुनां याइ? मनूतयूत स्वये फुम्ह व कां सुनां याइ? छु जि परमप्रभुं हे, मखु ला?

12 अथे जुया: हुँ, जिं छन्त न्ववायेत ग्वाहालि याये, अले छं छु छु न्ववायेमाः व जिं स्यने।”

13 मोशां धाल, “हे प्रभु, थुकिया निति मेघ हे सुं छवयादिसँ।”

14 अले परमप्रभुं तं पिकयाः धयादिल, “छु लेवी कुलयाम्ह हास्न छिमि दाजु मखु ला? वं बांलाक न्ववाये सः धकाः जिं स्यौ। व छन्त नापलायेत वयाच्चंगु दु। अले छन्त खनाः व तसकं लयताइ।

15 छ व नापं खँ त्वा अले छं धायेमाःगु खँ वयात धा। जिं छिपि निम्हयसितं न्ववायेत ग्वाहालि याये। अले छिमिसं यायेमाःगु खँ जिं स्यने।

16 वं छंगुपाखें मनूतनापं खँ लहाइ, व छंगु निति म्हुतु थें जुइ अले छ वया निति परमेश्वर थें जुइ।

17 थ्व कथि छं थःम्हं हे का, अले थुकिं छं अजू चायापुगु चिं क्यनेफइ।”

मोशा मिश्र देशय् लिहां वंगु

18 अले मोशां थः ससःबौ यित्रोयाथाय् लिहां वया थथे धाल, “बिन्ति याये, मिश्र्य् च्वनाच्चंपि जिमि दाजुकिजापिं म्वाना हे च्वंगु दु कि मदु धकाः स्वयेत जितः वनेबियादिसँ।”

यित्रों धाल, “ज्यू बांलाक हुँ।”

19 परमप्रभुं मिधान देशय् मोशायात धयादिल, “मिश्र्य् लिहां हुँ, छायधाःसा अन छन्त स्यायेत स्वःपि फुक्क मनूत सी धुकंल।”

20 अथे जुया: मोशा थः कलाः व कायपिन्त गधा गयकाः परमेश्वरं बियादीगु कथि ज्वनाः मिश्र देशय् लिहां वन।

21 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं मिश्र्य् लिहां वनाः जिं छन्त बियागु शक्तिं फुक्क अजू चायापुगु ज्या फारोया न्ह्यःने याना क्याँ। अयनं जिं वयागु तुगः छायकाबी, अले वं मनूतयूत वनेबी मखु।

22 छं फारोयात धा, ‘परमप्रभुं धयादी, इम्माएल जिमि दकलय् न्हापां बूम्ह काय् खः।

23 जिं छन्त धयागु खः, “जिमि काय्यात जिगु निति बां बीत वनेब्यु।” छं वयात वने मब्यु। उकि जि छिमि न्हापां बूम्ह काय्यात स्यानाबी।’ ”[☆]

24 मोशा लैँ बाय् च्वंबलय् परमप्रभुं वयात नापलानादिल। अले वयात स्यायेत स्वयादिल।

25 सिप्पोरां छगः च्वामुगु ल्वहं कया: थः काय्यागु च्वफायेगुलिइ च्वंगु छेंगु ध्यनाः मोशायागु तुतिइ थीका बिल। अले वं धाल, “छ धात्थें हिं स्वापु तःम्ह जिमि भाःत जुल।”

26 अनंलि परमप्रभुं वयात त्वःतादिल। (उबलय् सिप्पोरां धाल “हि स्वापु तःम्ह भाःत।” अथे वं म्हय् चिं तःगुया कारणं धाःगु खः।)

27 परमप्रभुं हास्नयात ध्यादिल, “मोशायात नापलायेत मस्भूमिइ हुँ।” अले वं परमेश्वरयागु पर्वतय् वनाः वयात नाप लानाः घयपुल।

28 अनंलि मोशां हास्नयात परमप्रभुं धायके छवयाहयादीगु फुक्क खँ कन। अले वयक्कलं थःत यानाः क्यनेत उजं बियादीगु अजू चायापुगु चिंया बारे नं कन।

29 अले मोशा व हास्नं इस्पाएलीतय् फुक्क थकालितयू छथाय् मुंकल।

30 परमप्रभुं मोशायात ध्यादीगु फुक्क खँ हास्नं इमित धाल। अले मनूतय् न्ह्यःने है वं अजू चायापुगु चिं नं क्यनाबिल।

31 मनूतयस् इमित पत्या: यात। परमप्रभुं इस्पाएलीतयगु च्यूताः कयादी अले इमित जुयाच्वंगु सास्ती नं खंगु दु धकाः न्यनाः इमिसं परमप्रभुया न्ह्यःने थःगु छ्यं क्वछुकाः आराधना यात।

5

मोशा व हास्न फारोया न्ह्यःने वंगु

1 अनंलिपा मोशा व हास्नं वनाः फारोयात धाल, “परमप्रभु इस्पाएलया परमेश्वरं थये ध्यादिल, ‘जिमि मनूतयू वनेब्यु, अले इमिसं मस्भूमिइ वनाः जिगु निति नखः हनेमा।’”

2 फारोनं धाल, “परमप्रभु सु खः? जिं छाय् वयागु खँ न्यनाः इस्पाएलीतयू वने बीगु? जिं परमप्रभुयात म्हमस्यू अले इस्पाएलीतयू नं वनेबी मखु।”

3 अले मोशा व हास्नं धाल, “हिब्रूत्य् परमेश्वरं जिमित नापलानादीगु दु। उकिं जिमि परमप्रभु परमेश्वरया निति बां बीत स्वन्ह मस्भूमिया लँपुइ वनेबियादिसँ। मख्सा वयक्कलं ल्वय् व ल्वापु छवयाहयाः जिमित स्यानादी।”

4 फारोनं मोशा व हास्नयात धाल, “अय् मोशा व हास्न, छिमिसं छाय् मनूतयू ज्या याकेत पनाच्वनागु? छिपि थथःगु ज्याय् लिहां हुँ।”

5 फारोनं हाकनं हक्काः धाल, “आः देशय् थुपि मनूत ल्याखय् अप्वः दये धुकूगु दु। छिमिसं इमित ज्या यायेत पनाच्वंगु दु।”

6 उखुन्हु हे फारोनं ज्या याकीपिन्त व इस्माएली ज्यामि नायःतयूत थुकथं उजं बिल,

7 “मनूतयूत थौं तक अप्पा दय्केत बियाच्वनागु छवालि आवंलि बी मते। थः हे वनाः इमिसं थःगु निंति छवालि मालेमा।

8 अप्पा धा:सा न्हापा गुलि दय्का कवयाच्वंगु खः, उलि हे दय्केमा।। छपा नं कम मजुइमा।। इपिं अल्छी ज्गू दु। उकिं इपिं, ‘जिमि परमेश्वरया निंति बां बीत वनेब्यु’ धकाः हालाच्वंगु दु।

9 थुमिगु ज्या अज्ज अप्वः थाकुका ब्यु, थुकिं याना: थुमित लिलाइ मखु, अले म्वाःमदुगु खँय् ध्यान नं बीलाइ मखु।”

10 अले ज्या याकीपि व ज्यामि नायःतयूसं वनाः मनूतयूत थथे धाल, “फारोनं धा:गु दु, ‘आवंलि छिमित छवालि छपु नं बी मखुत।

11 छिपिं थःपिं हे वनाः गनं हयेफु हजि, ज्या धा:सा भचा नं पा: जुइ मज्यू।”

12 उकिं मनूत छवालि मालेत मिश्न देश न्यंकं उखेथुखें जुल।

13 ज्या याकीपिन्सं इमित थथे धकाः तितुतिल, “न्हापा छवालि बियाच्वंबलय् न्हि गुलि ज्या यायेगु खः आः नं उलि हे ज्या यायेमा।।”

14 फारोया ज्या याकीपि मनूतयूसं ज्या स्वइपि इस्माएली ज्यामि नायःतयूत थथे धया: दाइगु, “छिमिसं छाय् न्हापालिपा स्वयाः थौंकन्हय् कम अप्पा दय्कागु?”

15 अले इस्माएली ज्यामि नायःतयूसं फारोयाथाय् वनाः थथे धाल, “छिं थः दासतयूत छाय् थथे यानादियागु?

16 जिमित छवालि नं बी मखु, न्हापा ति हे अप्पा दय्केमा: धाइगु। अले जिमित दायेगु नं यानाच्वंगु दु, अयनं दुं छिकपिनि मनूतयूगु हे दु।”

17 फारोनं धाल, “छिपिं अल्छीत खः, अल्छीत! अथे जुयाः हे छिमिसं, ‘जिमित परमप्रभुया निंति बां बीत वनेब्यु धकाः धयाच्वंगु दु।’

18 हूँ, ज्या या हूँ। छिमित छवालि छपु नं बी मखु। अयनं छिमिसं न्हापा क्वःछिनातःगु गुलि खः, उलि हे अप्पा दय्केमा।।”

19 “छिमिसं न्हियान्हिथं बीमाःगु गुलि खः उलि हे अप्पा दय्केमा:” धा:गु न्यनाः इस्माएली ज्यामि नायःतयूसं थःपि आः दुःखकष्टय् लात धकाः थुइकल।

20 फारोयाथासं लिहां वयाच्वंबलय् इमिसं मोशा व हास्नयात लँय् पियाच्वंगु नापलात।

21 अले इमिसं धाल, “परमप्रभुं छिकपिनिगु न्याय यानादीमा, छाय॑धाःसा छिकपिन्सं यानाः जुजु व वया भारदारत जिपिलिसें तंचाःगु दु, अले जिमित स्यायेत तरवार नं बियादीगु दु।”

मोशां परमप्रभुयात उज्जुर याःगु

22 अले मोशां परमप्रभुयाथाय् लिहां वनाः थथे धाल, “हे प्रभु, छाय॑ छिं थुमित दुःखय् लाकादियागु? छाय॑ जितः थन छवया हयादियागु?

23 फारोयाथाय् छिगु खँ ल्हायेत वनाबलयनिसें वं थुपिं मनूतलिसें बांमला:गु व्यवहार याःगु दु। अले छिं थः मनूतय॒त आः तक बचय् यानामटी।”

6

दासत्वं त्वःतकेगु बचं

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोयात जिं छु याइ आः छं स्वये दइ। वं जिगु बल्लाःगु ल्हातं यानाः इमित वनेबी। वं जिगु शक्ति यानाः हे इमित थःगु देशं पितिनाछ्वइ।”

2 परमेश्वरं मोशायात धयादिल, “जि परमप्रभु खः।”[⊗]

3 अब्राहाम, इसहाक व याकूबयाथाय् जि दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर कथं खनेदयक वया, तर परमप्रभु धकाः जिं थःगु नामं इमित महसीके मबिया।

4 इपि कनान देशय् परदेशी जुयाः च्वनाच्वंबलय् जिं इपि नाप व हे कनान देश इमित बी धकाः बाचा चिनागु दु।

5 अज्ज ला, जिं मिश्रीतयसं दास यानातःपि इसाएलीत ख्वःगु सः न्यनागु दु, अले जिं थःगु बाचा लुमंकागु दु।

6 “उकि इसाएलीतय॒ध, ‘जि परमप्रभु खः। जि छिमित मिश्रीतय॒गु दासत्वं पित हये। जिं थःगु ल्हा: ल्हानाः इमित तःधंगु सजाँय बिया: छिमित बचय् याये।

7 जिं छिमित थः मनू नालाकाये, अले जि छिमि परमेश्वर जुइ। अले मिश्रीतय॒गु दासत्वं छिमित पितहःम्ह जि हे छिमि परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः छिमिसं महसीकी।

8 अले जिं छिमित अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात बी धकाः बाचा यानागु देशय् हये। जिं व देश छिमित अधिकार यायेत बी। जि परमप्रभु खः।”

९ मोशां इस्माएलीतयूत अथे हे धका: न्यंकल। अयनं तसकं कवत्ययक्ताः
च्चेमाःगुलि व नुगः क्वतुनाच्चंगुलि इमिसं वयागु खँ मन्यन।

१० अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

११ “छ वनाः मिश्न्या जुजु फारोयात धा, ‘इस्माएलीतयूत थ्व देशं पिहां वनेब्यु’”

१२ अयनं मोशां परमप्रभुयात धाल, “इस्माएलीतयूसं हे जिगु खँ मन्यन धाःसा,
जि खँ ल्हाये मसःम्हयसिगु खँ फारोनं गथे याना: न्यनी?”

१३ मोशा व हास्नयात परमप्रभुं थथे आज्ञा बियादिल, “जिं छिमित इस्माएलीतयूत
मिश्रं पितः येकेगु आज्ञा ब्यूगु दु धका: इस्माएलीत व मिश्न्याम्ह जुजु फारोयात धा।”

मोशा व हास्नया पुखी

१४ इस्माएलीतयूपुखी थुपिं हे खः:-

इस्माएल्या दक्तलय् न्हापा बूहू काय् स्बेनया कायपि हनोक, पल्लु, हेसोन व
कमीं खः। थुपिं स्बेनया सन्तान खः।

१५ शिमियोनया कायपि यमएल, यामीन, ओहद, याकीन व सोहोर खः। अले
कनानी मिसापाखेयाम्ह काय् शौल खः। थुपिं शिमियोनया सन्तान खः।

१६ लेवीया कायपि गेर्शोन, कहात व मरारी खः। लेवी सछि व स्विन्हयदं तक
म्वात।[✳]

१७ गेर्शोनया कायपि क्या वंशकथं लिङ्नी व शिमी खः।

१८ कहातया कायपि अम्प्राम, यिसहार, हेब्रोन व उज्जीएल खः। कहात सछि व
स्विस्वदं तक म्वात।

१९ मरारीया कायपि महली व मूशी खः।

लेवीया वंशत थुपिं हे खः।

२० अम्प्राम थः निनि योकेबेदनापं ब्याहा यात, वं हास्न व मोशायात बुइकल।
अम्प्राम सछि व स्विन्हयदं तक म्वात।

२१ यिसहारया कायपि कोरह, नेपेग व जिक्री खः।

२२ उज्जीएलया कायपि मीशाएल, एलसाफान व सिश्री खः।

२३ हास्नं अम्मीनादाबया म्हाय, नहशोनया केहें एलीशेबानापं ब्याहा यात। वं
वयापाखें नादाब, अबीह, एलाजार व ईतामारयात बुइकल।

२४ कोरहया कायपि अस्सीर, एल्काना व अबिआसाप खः। कोरहया कुल थुपिं
हे खः।

25 हास्नया काय् एलाजारं पतीएलया छम्ह म्ह्यायनापं व्याहा यात, अले वं वयापाखें पीनहासयात बुइकल।

लेवीतियगु पुर्वाया कुलयापि मू मनूत थुपि हे खः।

26 परमप्रभुं इस्माएलीतयत् पुचः पुचः यानाः मिश्रं पित हजि धकाः उजं बियादीपि हास्न व मोशा थुपि हे खः।

27 मोशा व हास्नं इस्माएलीतयत् मिश्रं पित यंकेत मिश्रयाम्ह जुजु फारोलिसे खँ लहाःगु खः।

मोशायागु निति हास्नं न्ववाःगु

28 परमप्रभुं मिश्रय मोशानापं खँ लहानादीबलय्

29 वयकलं वयात थथे धयादिल, “जि परमप्रभु खः। जिं छन्त छु छु धाये व फुक्क मिश्रया जुजु फारोयात धा।”

30 मोशां परमप्रभुयात लिसः बिल, “स्वयादिसँ, जि बालाक न्ववाये सःम्ह मखु। अथे जुयाः फारोनं जिगु खँ गथे यानाः न्यनी?”

7

हास्नं मोशायागु निति न्ववाःगु

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “स्व, जिं छन्त फारोया निति परमेश्वर थें यानागु दु, अले छिमि दाजु हास्न छंगुपाखें न्ववाइम्ह जुइ।

2 जिं छन्त छु छु उजं बी व हे छं हास्नयात धा। अले छिमि दाजु हास्नं फारोयात इस्माएलीतयत् वयागु देशं वनेब्यु धकाः धाइ।

3 मिश्र देशय् थःगु यक्व चिं व अजू चायापुगु ज्या यानाः क्यनेत जिं फारोया नुगः छाय्काबी।⁵

4 फारोनं छिमिगु खँ न्यनी मखु। अले जिं मिश्र देशय् थःगु लहाः तयाः मिश्रीतयत् तःधगु सज्जाय बिया: थः मनू इस्माएलीतयत् मिश्रं पित हये।

5 जिं मिश्र देशय् लहाः तयाः इस्माएलीतयत् अनं पित हयेबलय् मिश्रीतयसं जि परमप्रभु खः धकाः सीका काइ।

6 अले मोशा व हास्नं परमप्रभुं उजं बियादी थें हे यात।

7 फारोलिसे खँ लहाः वंबलय् मोशा चयद्दं अले हास्न चयस्वदं दुम्ह जुयाच्वन।

हास्नया कथि सर्प जूगु

8 परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल,

9 “फारोन छिमित, ‘छुं अजू चायापुगु ज्या क्यँ,’ धका: धाइबलय् छं हास्नयात धा, ‘छिं थःगु कथि फारोया न्ह्यःने वांछवायादिसेँ,’ अले व सर्प जुइ।”

10 मोशा व हास्नं फारोयाथाय् वना: परमप्रभुं धयादी थें हे यात। हास्नं थःगु कथि फारो व वया भारदारतय् न्ह्यःने वांछवल। अले व सर्प जुल।

11 अले फारोन ग्यां दुषि व जादु क्यनिपि मनूतयूत सःतल। अले मिश्वया जादु क्यनिपिन्सं वया: थथःगु जादुनं अथे हे याना: क्यन।

12 इमिसं थथःगु कथि वांछवल अले व सर्प जुल। अयनं हास्नया कथिं इमिगु कथियात नुनाबिल।

13 फारोया नुगः झन छाना: वल। अले परमप्रभुं धयादी थें हे वं इमिगु खँ मन्यं।

लः हि जूगु

न्हापांगु महामारी

14 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोया नुगः तसकं छाःगु दु। वं मनूतयूत वनेबी मखु।

15 सुथय् न्हापां फारो खुसिपाखे वनीबलय् छ वयात नापला: हुँ। वयात नापलायेत नील खुसिया सिथय् दनाच्चैं अले व सर्प जूगु कथि नं ज्वना: हुँ।

16 वयात थथे धा, ‘परमप्रभु हिब्रूतय् परमेश्वरं जितः थथे धका: छिथाय् छवयाहयादीगु दु। जिमि मनूतयूत मस्खमिइ जितः आराधना यायेत वनेब्यु। अयनं छं आः तक नं जिं धयागु खँ मन्यं।

17 परमप्रभुं थथे धयादी, जि परमप्रभु खः धका: छं सी। स्व, जिं नील खुसिया लखय् थःगु कथिं दाये, अले व हि जुइ।¹⁸

18 खुसिइ च्वपि न्या सी, अले खुसि नवइ। मिश्वीतयसं खुसिया लः त्वनेफइ मखु।”

19 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थःगु कथि कया: मिश्य् च्वंगु फुक्क खुसि, पुखु, धलय् थःगु ल्हा: न्ह्यज्याकादिसेँ धका: हास्नयात धा। अले अन च्वंगु लः फुक्क हि जुइ। मिश्य् फुक्क थासय् हिया हि जक जुइ। सिं व ल्वहंया लः थलय् च्वंगु लः तकं हि जुइ।”

20 अले मोशा व हास्नं परमप्रभुं धयादी थें हे यात। फारो व वया भारदारतय् न्ह्यःने वं थःगु कथि ल्हना: नील खुसिया लखय् दाल, अले फुक्क लः हि ज्यावन।

21 नील खुसियापि न्या सित। खुसि तसकं नवयाः मिश्रीतयसं उकिया लः त्वने मफुत। मिश्र्या फुक्क थासय् च्वंगु लः हि जुल।

22 मिश्र्या जादु क्यनिपिन्सं नं थःगु जादुनं अथे हे यात। अले परमप्रभुं धयादी थें फारोया नुगः छाना वन। वं मोशा व हास्नया खँ मन्यन।

23 फारोनं थुकिया च्यूता: तकं मतसे थःगु लायकूपाखे लिहां वन।

24 मिश्र्यापि फुक्कसिनं त्वनेगु लःया निति नील खुसिया जवंखवं गाः म्हुल, छायधाःसा इमिसं खुसिया लः त्वने मफुत।

25 परमप्रभुं नील खुसिया लख्यदाःगु न्हयन्ह दयधुक्कल।

8

दक्ष थासय् ब्यांचा हे ब्यांचा

निगगु महामारी

1 हाकनं परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोयाथाय् वनाः वयात धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी, जिगु आराधना यायेत जिमि मनूत्यत वनेब्यु।

2 छं इमित वने मबिल धा:सा जिं ब्यांचा छवयाहयाः छंगु देशयात सास्ती बी।

3 नील खुसि ब्यांचां जाइ, अले इपि छंगु लायकुलिइ, छ घनिगु क्वथाय् छंगु लासाय्, छिमि भारदारतयगु छेँय्, छिमि मनूत्यथाय्, छिमि भुतुलिइ व छुचुं न्हाइगु बाताचाय् तकं वइ।

4 ब्यांचा छ, छिमि मनूत व छिमि भारदारतयगु म्हय् तकं थहां वइ।”

5 परमप्रभुं मोशायात हानं धयादिल, “हास्नयात धा, ‘थःगु कथि ज्वनाः खुसि, धः व पुखूपाखे क्यँ, अले मिश्र देश न्यंकं ब्यांचा हे ब्यांचां जाइ।”

6 हास्नं मिश्र देशय् च्वंगु फुक्क लःपाखे थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकल, अले देशय् हे त्वपुक ब्यांचा पिहां वल।

7 जादु क्यनिपिन्सं नं थःगु जादुनं अथे हे यानाः मिश्र देशय् न्यंक ब्यांचा पिकाल।

8 अले फारोनं मोशा व हास्नयात सःतके छवयाः धाल, “परमप्रभुयात प्रार्थना यानाः फुक्क ब्यांचातयूत जि व जिमि मनूत्यथासं लित यंकि धा। अले परमप्रभुया निति बां बीत छिमि मनूत्यत वनेबी।”

9 मोशां फारोयात धाल, “धयादिसँ, जिं गुबलय् छिथासं, छिगु छेँनं अले छिकपिनि मनू व भारदारतयथासं ब्यांचा चिलावनेमा, नील खुसिइ जक ल्यनेमा धकाः प्रार्थना यायेगु?”

10 फारोन धाल, “कन्हय्।”

मोशां लिसः बिल, “छिं धयादी थें जुइमा। अले छिं परमप्रभु जिमि परमेश्वर थें जाः-म्ह मेपि सुं मदु धकाः सीकादी।

11 ब्यांचा छिथासं, छिगु छेँनं अले छिकपिनि मन्‌व भारदारतयथासं मदयावनी, नील खुसिइ जक दयाच्वनी।”

12 अनं लिपा मोशा व हास्न फारोयाथासं पिहां वल। मोशां फारोयाथाय् छव्याहःपिं ब्यांचा मदयका छव्यादिसेँ धकाः परमप्रभुयात इनाप यात।

13 परमप्रभुं मोशां धाःथें यानादिल। अले छेँय्, चुकय्‌व ख्यलय् च्वंपि ब्यांचा फुककं सित।

14 मिश्नीतयसं ब्यांचा मुना: द्वैचिन। उकिं देशन्यकं तसकं नवल।

15 ब्यांचा स्यूगु खंबलय् परमप्रभुं धयादी थें हे हाकनं फारोनं थःगु नुगः छाय्कल, अले वं मोशा व हास्नयागु खेँ मन्यन।

धुलं भुयुपति पिहां वःगु

स्वंगौ महामारी

16 परमप्रभुं मोशायात हानं धयादिल, “थःगु कथि कयाः बँय् च्वंगु धुलय् दायादिसेँ धकाः हास्नयात धा, अले धू मिश्न न्यंकं भुयुपति जुयावनी।”

17 इमिसं अथे हे यात। हास्नं कथि कयाः ल्हाः न्ह्यज्याकाः बँय् च्वंगु धुलय् दाल। अले मनूतयत व पशुतयत भुयुपति त्वपुवल। मिश्न देशय् च्वंगु धू फुककं भुयुपति जुल।

18 जादु क्यनिपिन्सं न थःगु जादुं भुयुपति दयकेगु कुतः यात, अयनं इमिसं दयके मफुत।

अले मनूतयत, पशुतयत व न्ह्याथासं भुयुपति भुनाच्वन।

19 अले जादु क्यनिपिन्सं फारोयात धाल, “थुकी ला परमेश्वरयागु हे ल्हाः दु।” अयनं परमप्रभुं धयादी थें हे फारोया नुगः छानाच्वन। वं इमिगु खेँ मन्यन।◊

ग्वा: ग्वा: भुजिं वःगु

प्यंगौ महामारी

20 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “सुथ्रय् न्हापां दनाः फारो खुसिपाखे वनीबलय् वया न्ह्याःने दं हैँ। वयात धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी, जिगु आराधना यायेत जिमि मनूतयत वनेब्यु।

21 छं जिमि मनूतयृत् वने मबिल धा:सा जिं छन्थाय्, छिमि भारदारतयथाय्, छिमि प्रजायाथाय् अले छंगु लायकुलिइ ग्वा: ग्वा: भुजिं छवयाहये। मिश्नीतयगु छेँ पतिकं व इपि च्वनीगु बँ तक नं भुजिं जाइ।

22 “ ‘जिं जिमि मनूत च्वनीगु गोशेन लागायात धा:सा अलग्ग तये, अन भुजिं दइ मर्खु। अले जि परमप्रभु थ्व देशय् दु धका: छं सी।

23 जि थः मनूव छिमि मनूतयृत् अलग्ग तयाबी। थ्व अजू चायापुगु ज्या कन्हय् हे जुइ।”

24 अले परमप्रभुं अथे हे यानादिल। फारोया लायकू, वया भारदारतयगु छेँय् ख्वातुक भुजिं त्वपुल, अले मिश्न देशन्यक हे भुजिं जाल।

25 अले फारोनं मोशा व हास्नयात सःताः धाल, “छिमिसं वनाः थ्व हे देशय् थः परमेश्वरया निति बां ब्यु।”

26 मोशां धाल, “थथे यायेगु पायूछि जुइ मर्खु। छायधा:सा परमप्रभु जिमि परमेश्वरया निति जिमिसं छायेगु बलि मिश्नीतयृत् घौचायकी। छुं जुया: मिश्नीतय् न्ह्युने जिमिसं थज्याःगु बां बिल धा:सा छु इमिसं जिमित ल्वहँतं क्यका: मस्याइ ला?

27 जिपि स्वन्हुया लँपु जुयाः मस्भूमिइ परमप्रभु थः परमेश्वरं उजं बियादी थें वयकःया निति बां बीत वनेमा:।”

28 फारोनं धाल, “जिं छिमित मस्भूमिइ परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निति बां बीत वनेबी, तर यक्व तापाक्क धा:सा वने दइ मर्खु। आः जिगु निति न प्रार्थना या।”

29 मोशां लिसः बिल, “जि थनं वनेवं कन्हय् हे फारो व वया भारदार व वया मनूतयथासं फुक्क भुजिं चिलावनेमा धका: परमप्रभुयात प्रार्थना याये। अयनं फारोनं मनूतयृत् परमप्रभुया निति बां बीत वने मब्यूसे हानं ध्वंलायेगु ज्या मयायेमा धयागु खँ पक्का ज्येमा:।”

30 अले मोशां फारोयाथासं पिहां वया: परमप्रभुयात प्रार्थना यात।

31 परमप्रभुं मोशां धा:थें यानादिल। अले फारो, वया भारदारत व वया मनूतयथासं भुजिं चिला वन। छम्ह हे भुजिं ल्यं मन्त।

32 हाकनं फारोनं थःगु नुगः छायकल। अले मनूतयृत् वने मबिल।

9

पशुत सिनावंगु

न्यागूगु महामारी

- 1** अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोयात वना: धा, ‘परमप्रभु हिब्रूतय् परमेश्वरं थथे धयादी, “जिमि मनूतयूत जिगु आराधना यायेत वनेब्यु।”
- 2** छं इमित वने मब्यूसे पना तल धा:सा
- 3** परमप्रभुया ल्हातं छिमि पशु, सल, गधा, ऊँट, सा द्वहं, फैच्वलय् फुक्कसिके महामारी वइ।
- 4** तर परमप्रभुं इस्माएलीतय् पशु व मिश्नीतय् पशुतयूत अलग यानाबी। इस्माएलीतय् पशुत छम्ह नं सी मखु।’’
- 5** परमप्रभुं थुकिया ई क्वःछिना: धयादिल, “कन्हय् हे थ्व देशय् परमप्रभुं थथे यानादी।”
- 6** कन्हय् खुन्हु हे परमप्रभुं थथे यानादिल। मिश्नीतय् फुक्कं पशु सित, इस्माएलीतय् पशु धा:सा छम्ह हे मसी।
- 7** फारोनं अन छु जुल धका: स्वयेत मनूत छवल। इमिसं इस्माएलीतय् पशु छम्ह हे मसीगु खन। अयनं फारोया नुगः छाना हे च्वन, वं मनूतयूत वने मब्यू।

कैनं दुःख ब्यूगु

खुगू महामारी

- 8** परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल, “छिपि निम्हयसिनं अगलं छम्ह छम्ह हाकःचुं का, अले मोशां उकियात फारोया न्ह्यःने आकाशपाखे हलाब्यु।
- 9** अले थ्व नचुगु धू जुया: मिश्न देयत्यंक न्यनावनी। अले थुकिं मिश्नय् च्वंपि फुक्क मनू व पशुतय्गु म्हय् कै पिचायकी।”
- 10** उकिं इपि अगलय् च्वंगु हाकःचुं कया: फारोया न्ह्यःने वन। मोशां उकियात आकाशपाखे हलाबिल। अले थुकिं मनूत व पशुतय्गु म्हय् कै पिचायकल।[◇]
- 11** कै पिचाःगुलि जादु क्यनिपि मोशाया न्ह्यःने दनाच्वने मफुत छायधा:सा सकल मिश्नीतय्गु म्हय् थें इमिगु म्हय् नं कै पिचाःगु खः।
- 12** परमप्रभुं फारोया नुगः अझ छायकादिल। अले परमप्रभुं मोशायात धयादी थें वं इमिगु खँ मन्यन।

तसकं प्वँ गाःगु

न्हयगू महामारी

13 परमप्रभुं मोशायात ध्यादिल, “सुथर्य् न्हापां दनाः फारोया न्ह्यःने हुँ अले वयात धा, ‘हिब्रूत्य् परमप्रभु परमेश्वरं थथे ध्यादी, जिगु आराधना यायेत जिमि मनूत्यत वनेब्यु।

14 मखुसा थवपाल्य् जिं छन्थाय्, छिमि भारदारतय्थाय् व छिमि प्रजायाथाय् तसकं तःधंगु महामारी छवयाहये। अले छं थव पृथ्वी न्यंक जि थें ज्याःम्ह मेम्ह सुं है मदु धकाः सी।

15 जिं थःगु लहाः न्ह्यज्याकाः छन्त व छिमि प्रजायात महामारी कय्कूगु जूसा छ पृथ्वी है नाश जुयावने धुंकल जुइ।

16 अयनं जिगु शक्ति क्यनेत व पृथ्वीइ न्यंक जिगु नां कायेमा धकाः है जिं छन्त म्वाकातयागु खः।¹⁸

17 छं आः तक नं तःधंछ्याः जिमि मनूत्यत वने ब्यूगु मखु।

18 उकिं जिं कन्हय् थव है इल्य् तसकं बांमलाक प्वँ गाय्काबी। मिश्च देश दय्कूबलत्यनिसें आः तक नं थन थुकथं प्वँ गाःगु दइ मखुनि।

19 आः हे ख्यल्य् दुपि पशुत, मनूत व ज्वलं फुक्क काय्के छव, मखुसा प्वँ दायाः पिनेलाःपि मनूत व पशुत फुक्कं सी।”

20 परमप्रभुया खँ न्यनाः ग्याःपि फारोया गुलि गुलि भारदारतय्सं थःपिनि च्यःत्यत व पशुतयत दूत यंकल।

21 परमप्रभुयागु वचनयात वास्ता मयाःपिन्सं धाःसा थःपिनि च्यःत्यत व पशुतयत ख्यल्य् हे त्वःतातल।

22 परमप्रभुं मोशायात ध्यादिल, “थःगु लहाः आकाशपाखे लहुँ, अले मिश्च देय्न्यंक प्वँ गाइ। मिश्चयार्पि फुक्क मन्, पशु व बुँड बुयावःगु फुक्क माय् प्वँ गाइ।”

23 अले मोशां थःगु कथि आकाशपाखे लहन, परमेश्वरयागु शक्ति आकाशय् नँ न्यात, प्वँ गात, अले पृथ्वीइ मलः जुत। थुकथं परमप्रभुं मिश्च देश्य् प्वँवा गायकादिल।

24 प्वँनापं मलः नं जुनाः च्वन। मिश्च देश पलिस्था जूसानिसें थथे प्वँ गाःगु मदुनि।¹⁹

25 मिश्च देय्न्यंक ख्यल्य् दुपि मनूत व पशुत फुक्कं प्वँ दायाः सित। बुँयागु फुक्क बाली स्यन, सिमात क्वदल।

26 इमाएलीत च्वनाच्वंगु गोशेन धाःगु थासय् जक प्वँ मगाः।

27 अले फारोनं मोशा व हास्नयात सःताः धाल, “थवपालय् जिं पाप यानागु दु, परमप्रभु धर्मीम्ह खः, जि व जिमि मनूत धाःसा अधर्मी खः।

28 मलः जगु व प्वँ गःगु अप्वः जुइ धुंकल। आः परमप्रभुयात इनाप या। जिं छिमित वनेबी, छिमित पने मखु।”

29 मोशां वयात धाल, “शहरं पिहां वनेवं जिं परमप्रभुपाखे थःगु ल्हाः ल्हने। अले नै न्यायेगु व प्वँ गायेगु दी। शुकिं पृथ्वीं परमप्रभुयागु है खः धकाः छिं सी।

30 अयनं जिं स्यु छिं व छिकपिनि भारदारतयसं अज्ज नं परमप्रभु परमेश्वरयागु ग्या:भय मकाःनि।”

31 अजिल स्वां व तछव बाली भज्यंक स्यन। छायधाःसा तछव बाली बुइ धुंकूगु व अजिल स्वां ह्येधुंकूगु खः।

32 छवबालि धाःसा बुयाः मवःगुलि छुं मजूः।

33 अले मोशा फारोयात त्वःताः शहरं पिने वन। वं थःगु ल्हाः परमप्रभुपाखे ल्हन। अले नै न्यायेगु, प्वँ गायेगु व वा वयेगु फुक्कं दित।

34 फारोनं वा वयेगु, प्वँ गायेगु व नै न्यायेगु धुसेलि हाकनं पापयात। वं व वया भारदारतयसं थःपिनिगु नुगः छायकल।

35 उकिं फारोया नुगः झन छात, अले परमप्रभुं मोशायात धयादी थे वं इसाएलीतयूत वने मबिल।

10

क्वःबुइँचात छवयाहःगु

च्यागू महामारी

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोयाथाय् हूँ, इमिगु दथुइ जिं थःगु अज्ज चायापुगु चिं क्यनेत है जिं वयागु व वया भारदारतयणु नुगः छायकाबियागु खः।

2 अले जिं गथे यानाः मिश्रीतयूत हेस्यानाः इमिगु दथुइ गज्याः गज्याःगु अज्ज चायापुगु चिं क्यना, छुं थः कायूपिन्त व छ्यूपिन्त कँ। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।”

3 उकिं मोशा व हास्ननं वनाः फारोयात धाल, “हिक्कतय् परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, ‘गुबलय् तक छ जिगु खूँ मन्यंसे च्वनेगु? जिमि मनूतयूत जिगु आराधना यायेत वनेब्यु।

4 छुं जिमि मनूतयूत वने मबिल धाःसा जिं कन्हय् हे छंगु देशय् क्वःबुइँचात छवयाहये।

5 इमिसं खने हे मदयेक बँयात त्वपुयाबी। प्वँ गाये धुंकाः ल्यं दुगु फुक्कं इमिसं नयाबी, अले गुँइच्वंगु फुक्क सिमासामा नं नयाबी।

6 छंगु लायक्, छे भारदारतयगु व फुक्क मिश्नीतयगु छेंय् क्वःबुइचातयसं जाइ। छिमि बौ बाज्यापिन्सं पृथ्वीइ दुबलयनिसे थौं तक थथे जूगु खंगु मदुनि।” अले मोशा फहिला: फारोयाथासं पिहां वन।

7 फारोया भारदारतयसं वयात धाल, “गुबलय् तक थव मनुखं झीत दुःख बियाच्वनीगु खः? वया मनूतयत इमि परमप्रभु परमेश्वरया आराधना यायेत वनेबियादिसँ। छिं आः तक नं पिश्न देश गुलि स्यने धुंकल धयागु मस्यूनि ला?”

8 अले मोशा व हास्नयात फारोयाथाय् हानं ब्वनाहल। वं इमित धाल, “छिपि थः परमेश्वरया आराधना या: हुँ। अयनं सु सु वनेगु खः?”

9 मोशा धाल, “जिपि थः मचाखाचा, ल्यासे ल्यायम्ह, बुराबुरी, फैच्वलय्, सा द्वूं दक्वं ज्वना: वनेगु खः। छायथाःसा जिमिसं परमप्रभुया निर्ति नखः हनेमा।”

10 फारोनं धाल, “छिमि परमप्रभु छिपिलिसे हे दयेमा। जिं छिपिनापं मस्त व मिस्त वनेबी हे मखु। छिमिगु मति मधिंगु खने दु।

11 अहं, थथे जुइ फइ मखु। छिपि मिजंत जक वना: परमप्रभुयागु आराधना या। छिमिसं थव हे फचंगु खः।” अले मोशा व हास्नयात फारोयाथासं पितिनाछ्वत।

12 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थःगु ल्हाः मिश्न देशया च्वय् न्ह्यज्याकि, अले क्वःबुइचात वयाः प्वँ गाये धुंकाः मिश्न देशय् ल्यं दुगु बुइ सयाच्वंगु फुक्कं नयाबी।”

13 मोशा थःगु कथियात मिश्नया च्वय् ल्हन। अले परमप्रभुं उखुन्हु न्हिचिछि व चच्छि देय्-यकं पुर्ब फय्-वय्कादिल। कन्हय् सुथय् व फसं क्वःबुइचात हल।

14 क्वःबुइचात मिश्न देश हे त्वपुक्क वल, अले देशया फुक्क थासय् च्वन। शुकथं क्वःबुइचात मिश्न देशय् वःगु न न्हापा हे दु, न लिपा हे वइ।*

15 फुक्क बँ हे हाक्कुसे च्वक इमिसं त्वपुल। इमिसं प्वँ गाये धुंकाः ल्यं दुगु बाली व सिमाय् च्वंगु फल फुक्कं नयाबिल। मिश्न देशय् गनं हे वाउँगु धयागु मन्त।

16 अले फारोनं हथासं मोशा व हास्नयात सःतके छवल। अले वं धाल, “जिं छिमि परमप्रभु परमेश्वरयागु व छिमिगु विरोधय् हाकनं पाप यानागु दु।

17 उकि जिगु पापयात हानं छकः क्षमा यानाब्यु। अले परमेश्वरयात थव महामारीयात जिथासं चीकाबीत प्रार्थना या।”

18 अले मोशा फारोयाथासं वना: परमप्रभुयात प्रार्थना यात।

19 अले परमप्रभुं फय्यात हीका: पच्छिमं तसकं फय् वय्कादिल। व फसं दक्षं
क्वःबुँचातयत लाल समुद्र्य ब्वय्का यंकल। अले मिश्चया गनं हे छम्ह हे क्वःबुँचा
ल्यं मन्त।

20 परमप्रभुं अज्ज नं फारोयागु नुगः छाय्कादिल। वं इस्माएलीतयत वने मब्यू।

देयन्यंक खिउँसे च्वंगु

गुंगू महामारी

21 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थःगु ल्हाः आकाशपाखे न्ह्यज्याकि। अले
मिश्च न्यंक खिउँसे च्वनेमा। ल्हातिं थी फइ थें च्वंक क्वातुक खिउँसे च्वनेमा।”

22 अले मोशां थःगु ल्हाः आकाशपाखे न्ह्यज्याकल। मिश्च देयन्यंक स्वन्हु तक
तसकं खिउँसे च्वन।[◇]

23 स्वन्हु तक सुनानं सुयातं खके मखुत। अले सुं नं मिश्चीत थःगु थाय् त्वःताः
तकं वने मफुत। इस्माएलीत च्वनाच्वंगु थाय् धाःसा खिउँसे मच्वं।

24 अले फारोनं मोशायात सःतके छवया: धाल, “छिपि छिमि थः मिसात व
मचाखाचा ज्वना: परमप्रभुया आराधना या: हुँ। पशुत धाःसा छिमिसं यके मते।”

25 मोशां धाल, “परमप्रभु जिमि परमेश्वरया निति बां बीत छिं जिमित मेलबलि
व होमबलियाम्ह पशु नं बियादिमा:।

26 जिमिसं हयापि पशुत नं जिपिनापं हे वनी। छम्ह हे त्वःतावने मज्यू। इपि
मध्ये हे छम्हयसित जिमिसं परमप्रभु जिमि परमेश्वरयात छायेत ल्ययेमाः। अन
जक जिमिसं परमप्रभुया आराधनाया निति छु छु माः धकाः सी।”

27 परमप्रभुं अज्ज नं फारोया नुगः छाय्कादिल। वं इमित वने मब्यू।

28 फारोनं मोशायात धाल, “जिथासं वना हे छ्व। जिगु न्ह्यःने हानं खनेदय्कः
वये मते। गुखुन्हु छं जिगु ख्वाः खनी उखुन्हु हे छ सी।”

29 मोशा धाल, “छिं धयादी थें हे जि हानं छिगु न्ह्यःने खनेदय्कः वये मखुत।”

11

न्हापां बूपि सिनावनीगु न्हेसुचं

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “मेगु छगू महामारी जिं फारोयाथाय् व
मिश्चय हये। अनं लिपा वं छिमित थनं वनेबी। वं छिमित धात्थें हे थनं पितिनाछ्वह।

२ मिजंत व मिसात फुक्कसित थः जःलाखःलापिन्के लुँ व वहःया तिसा फँ धा।”

३ परमप्रभुं मिश्रीतयूत इस्माएलीतप्रति बांला:गु व्यवहार याइपि यानादिल। अले मोशा फारोया भारदारतयगु व मिश्रीतयगु मिखाय् तःधंम्ह मनू जुल।

४ वने न्ह्यः मोशां फारोयात धाल, “परमप्रभुं थथे धयादी, ‘बाचा इलय् जि मिश्र देशय् ज्याः वने।

५ मिश्र्य न्हापां बूपि काय्पि फुक्कं सी। गटीइ च्वनीम्ह फारोया न्हापां बूम्ह काय्यनिसें घः क्यलीम्ह दासी मिसाया न्हापां बूम्ह काय् तकं। अले पशुतय् तकं न्हापां बूपि दक्कं सी।[◇]

६ मिश्र देयत्यंक हाहाकार जुइ। थुबलय् थें न्हापा गुबलें जूगु मदुनि, लिपा गुबलें जुइ नं मखु।

७ इस्माएलीतयगु दशुइ पशु वा मनूतयगु विरोधय् खिचा छम्ह नं उइ मखु।” शुकिं छिमिसं परमप्रभुं इस्माएलीत व मिश्रीतयूत पाकादी धकाः सी।

८ अले छिमि फुक्क भारदारत वया: जितः भागियानाः धाइ, ‘छिगु ल्यल्यू जुइपि फुक्कसित ब्वनाः छि थनं पिहां झासौं।’ अले जि थनं पिहां वने।” अनंति मोशा तसकं तं पिकयाः फारोयाथासं वन।

९ परमप्रभुं मोशायात धयादीगु दु, “मिश्र्य जि थःगु अजू चायापुगु ज्या झन अप्वः याये फय्केत फारोनं छंगु खँ न्यनी मखु।”

१० मोशा व हास्नं फारोया न्ह्यःने थज्याःगु अजू चायापुगु ज्या फुक्क यानाक्यन, अयनं परमप्रभुं फारोया नुगः छाय्कादिल। अले वं इमित थःगु देशं वने मबिल।

12

छुत्काराया नखः गुकथं हनेगु

१ मिश्र देशय् परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल,[◇]

२ “थ्व ला छिमिगु निर्ति दँया न्हापांगु ला जुइ।

३ इस्माएलीतय् फुक्क खलःयात थथे धा, थ्व लाया झिन्हु दुखन्हु छिपि फुक्कसिनं थथःगु परिवारया निर्ति छम्ह छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा हयेमाः।

४ सुयागुं परिवारय् छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा नयेत मनूत कम जूसा वं थः छेँया सतिक च्वंम्ह जःलाखःलालिसे मिलय् ज्याः मनूतयगु ल्याःकथं चिधिकःम्ह

[◇] **11:5** ११:५ प्रस ४:२३   [◇] **12:1** १२:१-२ लेवी २३:५; गन्ती ९:१-५; २८:१६; व्य १६:१-२

भ्या:चा हयेमा:। सुनां गुलि नयेफु, व हे ल्याखं ग्वःम्ह चिधिकःम्ह भ्या:चा मा: क्वच्छ्यु।

५ चिधिकःम्ह भ्या:चा ल्ययेबलय् छिमिसं खू मदुम्ह, दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्या:चा ल्ययेमा:। च्वलेचा व फैया दथुं ल्ययेमा:।

६ “लाया ज्ञिंप्यन्हु खुन्हु तक चिधिकःम्ह भ्या:चायात बांलाक बिचाः यानाः ति। थवखुन्हु हे इमाएलया फुक्क मनूत जानाः सन्ध्याकाः इलय् चिधिकःम्ह भ्या:चायात स्यायेमा:।

७ अले चिधिकःम्ह भ्या:चाया हि कया: भवय् नझगु छेया लुखाया जवंखवं व फुसय् इलाबीमा:।

८ उखुन्हु हे चान्हय् छिमिसं चिधिकःम्ह भ्या:चाया ला मिइ छुया: खायुगु वाउँचा व सोडा मतःगु मरिनापं नयेमा:।

९ लायात कचिकं नये मते, अले लखय् दय्का: नं नये मते। छ्यं तुति, म्ह दुने च्वंगु ला फुक्कं मिइ छुया: न।

१० सुथय् जुइ न्ह्याः ला फुक्कं फुकेमा:, ला ल्यं दुसा व ला फुक्कं मिइ छवय्का छवयेमा:।

११ “छिमिसं थव ला नयेबलय् छिमिगु जॅय् जॅनी, तुतिइ लाकां व ल्हातिइ कथि दयेमा:। अले व हथासं नयेमा:। थव हे परमप्रभुया छुत्काराया नखः खः।

१२ “उखुन्हु हे चान्हय् जि मिश्न जुया: वने। अले मिश्नया न्हापां बूपि मनूत व पशुत फुक्कं स्यानाबी। मिश्नया फुक्क घःतयूत सज्जाय बी। जि परमप्रभु खः।

१३ हि इलातःगु छें छिपि च्वनाच्वंगु छेया चिं जुइ। व स्वया: जिं छिमित त्वःताबी। जि मिश्न देशयापि मनूतयूत स्याइबलय् छिमित छुं जुइ मखु।”

सोडा मतःगु मरिया नखः गुकथं हनेगु

१४ “थव दि छिमिगु निति लुमन्तिया दि जुइ। थवखुन्हु छिमिसं परमप्रभुया नखः हनेमा:। थव छिमित पुस्तां पुस्ता तकया निति नियम जुल।[☆]

१५ न्हयन्हु तक छिमिसं सोडा मतःगु मरि नयेमा:। न्हापांगु दिखुन्हु छिमिसं थथःगु छेनं सोडा वांछवयेमा:। सुनानं थव न्हयन्हया दुने सोडा तयातःगु छुं नं नल धाःसा वयात इमाएली मनूतपाखें पितिनाछवइगु जुइ।

१६ न्हापांगु दिखुन्हु व न्हयन्हु खुन्हु परमप्रभुया आराधना यायेत पवित्र मुंज्या या। उखुन्हु छिमिसं नसात्वांसा दय्केगु ज्या त्वःताः मेगु छुं हे ज्या याये मते।

[☆] **१२:१४-२०** प्रस २३:१५; ३४:१८; लेवी २३:६-८; गन्ती २८:१७-२५; व्य १६:३-८

17 “छिमिसं सोडा मतःगु मरिया नखः हँ। छायधाःसा थ्वखुन्हु हे जिं छिमित पुचः पुचः यानाः मिश्वं पित हयागु खः। लिपा वइगु फुक्क पुस्ताय् सदांया नियमकथं थ्व दियात हनेगु या।

18 न्हापांगु लाया श्विंप्यन्हु खुन्हुया बहनिनिसें निइच्छन्हु खुन्हुया बहनि तक सोडा मतःगु मरि न।

19 न्हयन्हु तक छिमिगु छेँय् सोडा दुगु मरि मदयेमा। सुनां न सोडा दुगु छुं नल धाःसा इस्माएली जूसां विदेशी जूसां वयात इस्माएलया खलकं पितिनाछ्वइगु जुइ।

20 छिमिसं सोडा तयातःगु छुं नं नये मते। छिमिसं न्ह्याथाय् च्वंसां सोडा मतःगु मरि नयेमा।”

न्हापांगु छुत्काराया नखः

21 अले मोशां इस्माएलया फुक्क थकालितयूत सःतके छवयाः धाल, “छिमिसं वनाः थः छेँजःपिनिगु निंति भ्याःचा ल्यया: छुत्काराया नखःया निंति स्या।”

22 हिसप धाँय्यायात प्वाँय् चिनाः उकियात हिइ थुनाः लुखाया जवंखवं व फुसय् इलाब्यु। छिपि सुं नं थःपिनिगु छेँनं सुथय् मजुतले पिहां वने दइ मखु।

23 परमप्रभु मिश्वीतयूत स्यायेत मिश्व जुया झाइबलय् गुण लुखाया जवंखवं व फुसय् हि इलातःगु खनी वयक्कलं उगु लुखायात त्वःताः न्ह्यज्यानादी। अले नाश यायेत छवया हःम्हयसित छिमित स्यायेत छिमिगु छेँय् दुहां वनेबी मखु।[◇]

24 “छिमिसं थ्वयात थः व थः सन्तानया निंति न्ह्याबलेया नियमकथं मानय् या।

25 परमप्रभुं बी धयादीगु देशय् दुहां वने धुंकाः नं छिमिसं थ्व नखः हँ।

26 छिमि काय् म्ह्यायैपिन्सं छिमित ‘थ्व नखःया मतलब छु’ धकाः न्यन धाःसा

27 इमित धा, ‘थ्व परमप्रभुया छुत्काराया नखःया पशु बां बीगु खः। वयक्कलं मिश्वय् न्हापां बूपित स्याःबलय् इस्माएलीतयूगु छेँय् दुहां मवंसे झीत व झीगु छेँयात बचय् यानादीगु खः।’ ” अले मनूतयूसं छ्यं क्वछकाः आराधना यात।

28 अले इस्माएलीतयूसं परमप्रभुं मोशा व हास्तनयात उजं बियादी थें हे यात।

न्हापां बूपि सीगु

श्विगौ महामारी

29 चान्हयसिया बाचा इलय् सिंहासनय् च्वंम्ह फरोया न्हापां बूम्ह काय॒निसें
इयालखानाय् च्वंम्ह कैदीया न्हापां बूम्ह काय् तक, अले पशुतय् न्हापां बूर्पि
फुक्कसित परमप्रभुं स्यानादिल।[◇]

30 मिश्न न्यकं तसकं हाहाकार जुल। फारो, वया भारदारत व मिश्नीत सकलें
चान्हय् दन, छाय्धा:सा अन मनू मसी धयागु छखा छें हे मदु।

31 फारोनं चान्हय् हे मोशा व हास्नयात सःतके छव्याः धाल, “छिपि व छिमि
इस्माएलीत फुक्कं जिमिगु देशं पिहां हुँ। वनाः छिमिसं धा:कथं हे परमप्रभुया आराधना
या।

32 छिमिसं धा:कथं हे थःपिनि फैच्वलय्, सा द्रुहं फुक्कं ज्वनाः हुँ। अले जितः
नं आशिष ब्यु।”

33 अले मिश्नीतयसं इस्माएलीतयत् थत्थें देश त्वःताब्यु धकाः बिन्ति यात। इमिसं
धाल, “मखुसा जिपि फुक्कं सी।”

34 उकिं इस्माएलीतयसं थःपिन्सं न्हायाच्वंगु छवचुं सोडा तये न्ह्यः हे थल नापं
कापतय् प्वःचिनाः ब्वहलय् पाछाल।

35 इस्माएलीतयसं मोशां धा:थें यात। इमिसं मिश्नीतयके लुँ वहः, तिसा व वसः
फवन।[◇]

36 अले परमप्रभुं मिश्नीतयत इस्माएलीतप्रति बांलाःगु व्यवहार याइपि यानादिल।
इमिसं छु छु फवन, मिश्नीतयसं दक्वं बिल। थुकथं इस्माएलीतयसं मिश्नीतयगु धन
ज्वनाः वड।

37 इस्माएलीत रामसेसनिसें सुक्कोत तक न्यासि वन, मिस्त व मस्त त्वःताः खुगू
लाख ति मनूत दु।

38 इपि नापं मेपि मनूत न यक्क हे वन, अले यक्क सा द्रुहं, फैच्वलय् न वन।

39 इमिसं सोडा मतसे हे मिश्न ज्वनावःगु न्हायातःगु छवचुंया मरि छुल। मिश्नं
हथासं पितछव्याहःगुलि इमिसं न्हायातःगु छवचुंया मरि दयके मलाःगु खः।

40 इस्माएलीत मिश्नय् च्वनाच्वंगु प्यसः व स्विदैँ दये धुक्कल।[◇]

41 प्यसः व स्विदैँ लिपा उखुन्ह हे परमप्रभुया फुक्क मनूतयसं मिश्न देश त्वःतल।

42 उखुन्ह चान्हय् हे परमप्रभुं इस्माएलीतयत मिश्न देशं पित हया थःगु बचं
पूवकादिल। उकिं व चा वयकःया निंति हनेमा। थव परमप्रभुयागु चा खः। थुकियात
पुस्तां पुस्ता तक इस्माएलीतयसं हनेमा।

छुत्काराया नखःया मेगु विधि

43 परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल, “छुत्काराया नखःया विधि थुकथं दु, सुं विदेशी थ्व नखःया भव्य नये मज्यू।

44 न्यानाहःम्ह दासं धाःसा म्हय् चिं तये धुकाः नयेफु।

45 अयनं विदेशी व ज्यामितयसं थ्व भव्य नयेदइ मर्खु।

46 “भव्य ज्वरय् याःगु थासय् हे व फुकक नयाः सिध्यकेमाः। व छेँनं ला छकू नं पित हये मज्यू। व भव्यया निति स्याःम्ह पशुया क्वयैः छकू नं त्वःथुले मज्यू॥[◇]

47 इस्माएलया फुकक मनूतयसं थ्व नखः हनेमाः।

48 “छिपिनापं च्वनाच्वंपि पिनेयापि मनूतयसं परमप्रभुया छुत्काराया नखः हनेगु मनंतुन धाःसा इमि फुकक मिजं मनूतयसं म्हय् चिं तयेमाः। अले इमिसं नं अन हे बूपिन्सं थें नखः हने फइ। म्हय् चिं मतःपिन्सं थ्व भव्य नयेदइ मर्खु।

49 नियम धाःसा अन हे च्वंपि व पिने क्याच्वंपि निखलःयात नं छगू हे जुइ।”

50 परमप्रभुं मोशा व हास्नयात उजं बियादी थें इस्माएलीतयसं यात।

51 परमप्रभुं उखुन्हु हे इस्माएलीतयत इमिगु पुचः पुचः यानाः मिश्र देशं पितहयादिल।

13

न्हापां बूम्ह परमप्रभुया निति फ्यायेगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

2 “न्हापां बूम्ह इस्माएली कायमचायात जिगु निति फ्या। न्हापां बूम्ह मिजंमचा जिम्ह हे जुइ। छिमिसं न्हापां बूम्ह मिजंम्ह पशुयात नं जिगु निति फ्या।”[◇]

सोडा मतःगु मरिया नखः गुबलय् हंगु?

3 अले मोशां मनूतयू धाल, “छिमिसं परमप्रभुं थःगु शक्तिं जाःगु ल्हातं छिमित छिपि दास जुयाच्वंगु मिश्र देशं पित हयादीगु थ्व दियात लुमंका ति। थ्वखुन्हु सोडा तयातःगु छुं नं नये मते।

4 छिपि पिहां वंगु आबीब लाया थ्वखुन्हयात लुमंकि।

5 परमप्रभुं छिमि तापाःबाज्यापिन्त बी धयातःगु कनानी, हिती, एमोरी, हिब्बी व यबूसीतयगु दुः व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् छिमित यंकादीधुंकाः नं थ्व हे लाय् छिमिसं थ्व नखः हँ।

6 नह्यन्हु तक छिमिसं सोडा मदुगु मरि न, अले नह्यन्हु खुन्हु परमप्रभुया आराधना यायेत मुंज्या यानाः भव्य् न।

7 नह्यन्हुयंकं छिमिसं सोडा मदुगु मरि जक नयेमा। अले छिमिगु देशय् सोडा व सोडा दुगु छुं न खने तकं मदयेमा।

8 उखुन्हु छिमिसं थःकाय्यात धा, ‘जि मिश्च पिहां वयाबलय् परमप्रभुं जिगु निंति छु छु यानादिल, व हे जिं यानागु खः।’

9 परमप्रभुया व्यवस्था छिमिगु म्हुतइ दयेमा धकाः थव छिमिगु ल्हातिइ व कपालय् लुमंकाबीगु चिं थें जुइ, छायधाःसा परमप्रभुं थःगु शक्ति जाःगु ल्हातिं छिमित मिश्च देशं पित हयादीगु खः।

10 थव हे नखः दैँदृदसं कवःछिनातःगु इलय् हनेगु या।

न्हापा बूपिंया निंति नियम

11 “छिपि व छिमि पुर्खालिसें पाःफयादी थें परमप्रभुं छिमित कनानीतयगु देशय् हयाः व देश छिमित बीधुकाः

12 छिमिसं न्हापां बूह्म काय्यमचा परमप्रभुया निंति फ्या। छिमि पशुतय् न्हापां बूपि मिजंमचा परमप्रभुयागु जुइ।[◇]

13 न्हापां बूह्म गधाया मचायात भ्याःचा बियाः त्वःतकि, त्वःमतुकेगु जूसा वयागु गःपः त्वःथ्लु ब्यु। छिमिसं न्हापां बूह्म काय्यमचायात नं लिफ्याना कायेमाः।

14 “छिमि काय्पिन्सं लिपा, ‘थुकियागु अर्थ छु खः?’ धकाः छिमित न्यनीबलय् इमित धा, ‘परमप्रभुं थःगु शक्ति जाःगु ल्हातिं जिमित दास यानातःगु देश मिश्च पित हयादिल।

15 फारोनं जिझी यानाः झीत वने मब्यूबलय् परमप्रभुं मिश्चय् च्वापि फुक्क मनूव पशुतय् न्हापां बूपिन्त स्यानादिल। अथे जुयाः झीसं न्हापां बूपि फुक्क मिजं पशुतयत् परमप्रभुया निति बां बीगु व न्हापां बूह्म थःकाय्यात धिबा बियाः लिफ्यायेगु खः।”

16 परमप्रभुं झीत थःगु शक्ति जाःगु ल्हातिं मिश्च पित हयादीगु खः धकाः लुमंकेत थव छिमिगु ल्हातिइ व कपालय् छगू छगू चिं थें दइ।”

सुपौय् व मिया थां

17 फारोनं मनूतयत् वनेब्यूबलय् परमेश्वरं पलिशतीतयगु देशया लँपु चिहाकः जूसां इमित अनयागु लँपु जुयाः यंकामदी। मनूतयसं लडाइ खनीबलय् थःगु मन हिकाः मिश्चय् तु लिहां वने फु धकाः परमेश्वरं अथे यानादीगु खः।

18 उकिं परमेश्वरं इमित चाःहिकाः मस्भूमिया लँ जुकाः लाल समुद्रपाखे यंकादिल। इस्माएलीत लडाइँया निति ल्वाभः घानाः मिश्रं वन।

19 मोशा थःलिसें योसेफया अस्थि नं यंकतल। छायधाःसा योसेफ थः दाजुकिजापिन्त थथे धकाः पाःफयका थकूगु खः, “परमेश्वरं छिमित त्वःतकादीबलय् छिमिसं जिगु अस्थि नं थनं यंकि!”[◇]

20 इपि सुककोतं वनाः मस्भूमिया लिककसं लाःगु एथामय् पाल ग्वयाः चवन।

21 इपि चान्हि वनाच्वने फयेमा धकाः इमित लँ क्यनेत न्हिनय् सुपाँय्या थामय् व चान्हय् मिया थामय् च्वना: परमप्रभु न्ह्यः न्ह्यः झायेगु यानादिल।

22 दिनय् सुपाँय्या थां व चान्हय् मिया थां इमिगु न्ह्यःनं गुबलें चिलामवं।

14

लाल समुद्र छिनावंगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

2 “इस्माएलीतयत थथे धा, थव हे लं फस्वया: मिगदोलपाखे हुँ। अले मिगदोल व लाल समुद्रया दथुइ पी-हहीरोत सतिक्क, अले बाल-सेफोनया चुलिचूलाकाः समुद्र सिथय् पाल ग्वयाः च्वै।

3 मिश्रया जुजु फारोनं बिचाः याइ, ‘इस्माएलीत लँ तनाः उखेंथुखें जुयाः मस्भूमिइ कुंका च्वनेमाला।’

4 जिं मिश्रया जुजु फारोया नुगः छायकाबी, वं छिमित ल्यू वइ। जिं फारो व वया सेनायात त्याके, अले जिगु महिमा जुइ। मिश्रीतयसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सीकी।” इस्माएलीतयसं अथे हे यात।

5 मिश्रया जुज्याथाय् इपि बिस्युं वंगु ख्वं थ्यंबलय् फारो व वया भारदारतयगु नुगः हिल। अले इमिसं धाल, “इस्माएलीतयत दास यानामतसें झीसं इमित वनेबिया। झीसं थ्व छु यानागु?”

6 उकिं वं थःगु रथ व सिपाइँतयत तयार यात।

7 वं दक्वसिबय् भिंगु भिंगु खुसः रथनापं मिश्रय् दुगु दक्व मेमेगु रथ व उकिया कप्तानत नं तयार यात।

8 परमप्रभुं मिश्रया जुजु फारोया नुगः छायकादिल। उकिं वं इस्माएलीतयत ल्यू वन, अयनं इस्माएलीत मग्यासे वनाच्वन।

9 मिश्न्या सिपाइँत, फारोया सल, रथ व सल गयावःपि फुक्कसिनं इस्माएलीतयूत लित। अले पी-हहीरोतया लिक्क बाल-सेफोनया चुलिचू समुद्र सिथय् पाल ग्वयाः च्वनाच्वबलय् इमित लुइकल।

10 इस्माएलीतयसं फारो व वया सेनायात थःपिपाखे वयाच्वंगु खनाः ग्यानाः परमप्रभुयात ग्वाहालि फ्वन।

11 इमिसं मोशायात धाल, “मिश्न्य् सीगा: मदु धका: जिमित थन मस्भूमिइ सीत हयादियागु ला? जिमित मिश्नं पित हया: छिं छु यानादियागु?

12 जिमिसं छितः मिश्न्य्, ‘जिमित त्वःतादिसौं, जिपि मिश्नीतय् हे दास जुयाच्वने’ धयागु, मखु ला? थन मस्भूमिइ थथे सीगु स्वयाः ला मिश्नीतय् दास जुयाच्वनेगु हे बालाः।”

13 मोशां इमित धाल, “ग्याये मते। नुगः बल्लाकि। धिसिलाक्क च्वँ। अले परमप्रभुं छिमित थौं बियादीत्यंगु मुक्तियात स्व। थौं खंपि मिश्नीतयूत छिमिसं गुबलें खनी मखुत।

14 परमप्रभु हे छिमिगु निंति ल्वानादी। छिपि सुम्क जक च्वँ।”

15 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छाय् जिलिसे हालाच्वनागु? इस्माएलीतयूत न्ह्यःज्या धका: धा।

16 छं थःगु कथि ल्हनाः समुद्रपाखे न्ह्यःज्याकि, समुद्र निब्ब जुइ। अले इस्माएलीत समुद्रया दथुं गंगु बँ जुया: वने फड।

17 जि मिश्नीतयूगु नुगः छायकाबी। अले इमिसं छिमित अन नं ल्यू बनी। जि थःगु शक्ति क्यनेते फारोया सिपाइँ, सल व रथयात नाश यानाबी।

18 जि इमित त्याकेधुक्काः मिश्नीतयसौं जि हे परमप्रभु खः धका: सीकी।”

19 इस्माएलीतयूगु न्ह्यः न्ह्यः वनाच्वंग्म परमेश्वरया दूत चिलाः इमिगु ल्युने वन। अले सुपॉय्या थां नं इमिगु न्ह्यःनं चिलावानाः इमिगु ल्युने दंवन।

20 व सुपॉय् मिश्नी सिपाइँ व इस्माएली सिपाइँतय् दथुइ दं वल। चच्छि सुपॉचं मिश्नीतयपाखे खिउँका बिल, अले इस्माएलीतयपाखे जः बिल। उकि उखुन्ह चान्हय् मिश्नीत इस्माएलीतय् सतिक वये मफुत।

21 अले मोशां थःगु ल्हाः समुद्रया च्वयपाखे न्ह्यज्याकल। परमप्रभुं चच्छि पुर्ब तसकं फय् वयकाः समुद्रय् गंगु बँ दयकादिल। समुद्र निब्ब जुल।

22 इस्माएलीत समुद्रया दथुं गंगु बँ जुया: वन। इमिगु जवंखवं लः पखा: जुल।[◇]

23 मिश्नीतयसं इमित लित। फारोया सल, रथ व सल गयावःपि इमित समुद्र दुने तक ल्यूवन।

24 सुथय् जुइत्यंबलय् परमप्रभुं मि व सुपाँय्या थामं कवस्वया: मिश्नी सिपाइँतयत् इतिमिति कंकाबिल।

25 इमिगु रथ्या घःचाः तुनाच्चन, उकिं इमित रथ सालेत थाकुल। अले मिश्नीतयसं धाल, “थनं बिस्यु वनेनु, परमप्रभु इस्माएलीतयगु पलिना: झीपिलिसे ल्वानाच्चवंगु दु!”

26 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं थःगु लहाः समुद्रया च्वय् न्ह्यज्याकि अले मिश्नीत, इमिगु रथ व सल गयावःपिन्त लग्खं त्वपुयेमा।”

27 मोशाः थःगु लहाः समुद्रया च्वय् न्ह्यज्याकल। सुथ जुइत्यंबलय् लः थःगु थासय् लिहां वन। मिश्नीत अनं बिस्यु वनेत स्वल। परमप्रभुं इमित समुद्रय् हे चुइके छवयादिल।

28 लः लिहां वयाः सल, रथ, सल गयावःपि व इस्माएलीतयत ल्यूवःपि फारोया फुक्क सिपाइँतयत लग्खं त्वपुल। इपि छम्ह हे ल्यं मदयक्क सित।

29 इस्माएलीत धाःसा समुद्रया दथुं गंग बँ जुयाः न्यासि वन। इमिगु जवंखवं लः पखाः जुयाच्चन।

30 थुकथं उखुन्हु परमप्रभुं इस्माएलीतयत् मिश्नीतयगु लहातं बचय् यानादिल। इमिसं मिश्नीतयत् समुद्रया सिथय् सिनाच्चवंगु खन।

31 अले इस्माएलीतयसं परमप्रभुं मिश्नीतयगु विरोधय् क्यनादीगु तःधंगु शक्ति खनाः परमप्रभुयागु ग्याःभय काल। अले परमप्रभु व वय्कःया च्यः मोशायात पत्याः यात।

15

समुद्रया सिथय् म्ये हालावंगु

1 अले मोशा व इस्माएलीतयसं परमप्रभुया निति थ्व म्ये हाल, जिं परमप्रभुया म्ये हाले

छायधाःसा वय्कलं तःधंगु ज्या यानादीगु दु।

अले सल व सल गयावःपिन्त

वय्कलं समुद्रय् वाष्वयादीगु खः।[◇]

2 परमप्रभु हे जिगु शक्ति खः।

वय्कलं जितः बचय् यानादी,

वयक्तः जिमि परमेश्वर खः,
जिं वयक्तःयात प्रशंसा याये।
जिमि पुर्खीया परमेश्वर
जिं वयक्तःया नां तःधंके।[◇]

३ परमप्रभु इगु निति ल्वानादीम्ह खः,
वयक्तःया नां परमप्रभु खः।

४ फारोया रथ व वया सेनायात
वयक्तलं समुद्रय वाष्वयादीगु दु।
फारोया ततःधंपि कप्तानत
लाल समुद्रय दुष्टित।

५ तःजाःगु लखं इमित त्वपुल।
इपि ल्वहं थे तःजाःथाय दुन।

६ हे परमप्रभु छिगु जव ल्हातय्
तःजिगु शक्ति दु।
हे परमप्रभु छिगु जव ल्हातं
शक्त्वात नाश यानाबिल।

७ छिगु विरोधय दनिपिन्त
थःगु तःधंगु शक्ति छिं बुकादिल।
छिं थःगु तं क्यनाः
उकिं इमित छवच्छः थे भस्म यानादिल।

८ छिगु न्हाय्प्वाःयागु सासलं
लः तःजाः जुयाः दनाबिल।
लबु दनाच्वंगु लः नं
परखाः जुयाः दनाबिल।
तःजाःथाय च्वंगु लः नं
समुद्रया दुने धी चिनाबिल।

९ “शक्तुं फुइँ क्यनाः धाल,
‘जिं इमित लिनाः ज्वने
लाका हयागु फुककं जिं इने।
इमिगु नाशं यानाः जिगु म्ह याउँसे च्वनी,

[◇] 15:2 १५:२ भज ११८:१४; यशै १२:२

जिं थःगु तरवार लिकाये,
जिगु हे ल्हातं इमित नाश याये।' "

10 अयनं छिं थःगु सासलं
इमित पुइके छवयादिल
अले समुद्रं इमित त्वपुल,
लःयागु तःधंगु किसिद्वृम्बलय्
म्हः थें इपि दुनावन।

11 हे परमप्रभु, छिं थें जाःम्ह सु धः दु धकाः?
छिं थें पवित्रम्ह सु दु धकाः?
छिं थें तःधंगु महिमां जाःम्ह व भय कायेबहःम्ह सु दु धकाः?
छिं थें सनां अजू चायापुगु ज्या क्यनेफु?

12 छिं थःगु जव ल्हाः न्ह्यज्याकादिल
पृथ्वी इमित नुनाछ्वत।

13 "छिं थःगु दया मायाय
थःम्ह त्वःतकादीपि मनूतयू
लैं क्यनादीगु दु।

थःगु बलं
छिं इमित थः च्वनादीगु पवित्र थासय् यंकादी।

14 च्व खुँ न्यनाः जातित थुरथुर खात।
पलिश्तीत देशय् च्वपिनिगु नुगः हीसे च्वन।

15 एदोमयापि नायःत तसकं ग्याइ,
मोआबयापि थकालित थुरथुर खाइ।
कनानयापि फुक्क मनूतय् नुगलय्
ध्यांगा थाइ,

16 ग्याःभय इमिथाय् वइ।
हे प्रभु, छिकपिनि मनूत,
छिं त्वःतकादीपि मनूत पुलाः मवंतले
छिगु ल्हाःया बलं इपि ल्वह थें मसंसे च्वनी।

17 छिं इमित हया:
थःम्ह ल्ययातःगु पर्वतय् पिनादी,
हे परमप्रभु, छिं थः हे च्वनेत दय्कादीगु थासय्

अले छिं थःगु हे लहातं दयकादीगु नापलायेगु पाल लागाय् इमित तयादी।

**18 परमप्रभुं सदांया निति
राज्य यानादी।”**

19 फारोया सल, रथ व सल गयावःपि मनूत समुद्रय् थ्यंबलय् परमप्रभुं समुद्रया
लः लित हयाः इमित त्वपुयाबिल। इमाएलीत जक समुद्रया दथुं गंगु बैं जुयाः वन।

20 अले हास्नया तता मिरियम अगमवादिनीं दम्फु काल। फुक्क मिसात नं
दम्फु ज्वनाः प्याखं हुं वया ल्यूल्यू वल।

21 मिरियम थथे धकाः म्ये हाल,
“परमप्रभुयागु म्ये हा
छायधाःसा वय्कलं तःधंगु ज्या यानादीगु दु
सल व सल गयावःपिन्त
वय्कलं समुद्रय् वांछवयादीगु दु।”

खायुगु लः

22 अले मोशां इमाएलीतयूत लाल समुद्रं शर् धयागु मस्भूमिपाखे यंकल। इपि
स्वन्हु तक मस्भूमिइ न्यासि वन नं लः छफुति हे लुइके मफुत।

23 मारा* धयागु थासय् थ्यंका: इमिसं अनयागु लः त्वने मफुत, छायधाःसा
अनयागु लः खाइसे च्वं। अथे जुयाः हे व थाय्यात मारा धयातःगु खः।

24 अथे जुयाः मनूतयसं “जिमि छु त्वनेगु?” धकाः मोशायात कचकच यात।

25 अले मोशां परमप्रभुयात ग्वाहालिया निति प्रार्थना यात। परमप्रभुं वयात
सिँकुचा छक्क क्यनादिल। वं उकियात लखय् वांछवल, अले लः सात।

परमप्रभुं अन हे इमित छगु नियम बियाः स्यनेकने यानादिल। वय्कलं अन इमिगु
विश्वास गुलि बल्लाः धकाः नं स्वयादिल।

26 वय्कलं धयादिल, “छिमिसं थःपिनि परमप्रभु परमेश्वरया खँ ध्यान बियाः
बांलाक न्यन धाःसा अले वय्कःया मिखाय् छु छु पायैछि जू व यात धाःसा अले
वय्कःया उजंयात न्हाय्यं बियाः न्यन धाःसा अले वय्कःया फुक्क नियमत बांलाक
पालन यात धाःसा जिं मिश्नीतय्थाय् छवयाहयागु छुं हे ल्वय् छिमिथाय् छवयाहये
मखु। छायधाःसा जि हे छिमित लंकाबीम्ह परमप्रभु खः।”

27 अनंलि इपि झिंनिगू बुँगाःचा व न्हयेमा तायगः सिमा दुगु एलीमय् थ्यंकः
वल। इपि अन हे लः दुथाय् पाल ग्वयाः च्वन।

* **15:23** १५:२३ मारा थुकिया अर्थ खाइसे च्वं खः।

16

स्वर्ग मन्त्र व बताइ झांगः बियादीगु

1 इसाएलीतय् फुक्क खलः एलीमं न्यासि वन। मिश्र त्वःतौगु निगौगु लाया झिन्यान्हु खुहु इपि एलीम व सनिया दथुइ लाःगु सीनया मस्भूमिइ थ्यंकल।

2 सकल इसाएलीतयसं अन मोशा व हास्नयात कचकच यात।

3 इमिसं थथे धाल, “जिमित परमप्रभुं मिश्र्य हे स्यानादीगु जूसा ला ज्यूगु नि। मिश्र्य दुबलय् जिमिसं ला व मरि प्वा: जायक नये दु। जिपि फुक्कसित नये मखंक स्यायेत छिकपिन्सं जिमित थव हे मस्भूमिइ छाय् हयादियागु?”

4 अले परमप्रभुं मोशायात ध्यादिल, “स्व, जिं छिमिगु निति स्वर्ग मरि गायकाह्ये। मनूयसं न्हियान्हिथं पिने वनाः उखुन्हयात थःत माक्व नसा मुनेमाः। शुक्त्रं इपि जिं धयाकथं जुइ कि मजुइ धकाः जिं स्वये।[◇]

5 खुन्हु दुखुन्हु इमिसं मेबलय् स्वयाः निदुंगं अप्वः हयाः ज्वरय् यायेमाः।”

6 अले मोशा व हास्नं इसाएलीत फुक्कसित धाल, “बहनी छिमिसं छिमित मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु हे खः धकाः सी।

7 अले सुथय् छिमिसं परमप्रभुया महिमा खनी, छायधाःसा परमप्रभुयागु विरोधय् छिमिसं याःगु कचकच वय्कलं न्यनादीगु दु। जिपि सु खः धकाः छिमिसं जिमित कचकच यायेत?”

8 मोशां हानं धाल, “परमप्रभुं छिमित बहनिइ नयेत ला व सुथय् माक्व नसा बीबलय् छिमिसं थव फुक्क वय्कलं यानाच्वंगु खः धकाः सी। छायधाःसा वय्कलं छिमिसं वय्कःया विरोधय् याःगु कचकच न्यनादीगु दु। छिमिसं जिमिगु विरोधय् मखु, बरु परमप्रभुया विरोधय् कचकच यानाच्वंगु दु।”

9 अले मोशां हास्नयात धाल, “इसाएलीत फुक्कसित धयाव्यु, ‘परमप्रभुया न्ह्याने वा, छायधाःसा वय्कलं छिमिगु कचकच न्यनादीगु दु।’”

10 हास्नं इसाएलया फुक्क खलःयात थथे धयाच्वंबलय् इमिसं मस्भूमिपाखे स्वल। अन सुपाँच्य् परमप्रभुया महिमा खने दयाच्वन।

11 परमप्रभुं मोशायात ध्यादिल,

12 “इसाएलीतयगु कचकच जिं न्यनागु दु। इमित धा, ‘बहनी छिमिसं ला नयेखनी, अले सुथय् नसां प्वा: जाइ। अले जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः धकाः छिमिसं सी।’”

13 उखुन्हु बहनी बटाई झंगः वया: ख्यः त्वपुक च्वन। सुथय् ख्यःया चाकःछिं सुति लः गायाच्वन।

14 सुति लः तनेधुकाः मस्भूमिइ न्यंक पुगाःगु थें च्वक बजिपौ थें च्वंगु खनेदत।

15 व खनाः इम्माएलीतयसं थःथवय् धाल, “थ्व छु खः?”

व छु खः धकाः इमिसं मस्यगुलि मोशां धाल, “थ्व परमप्रभुं छिमित बियादीगु नसा खः।”[◇]

16 परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु दु, ‘सकसिनं थःत माक्व मुक्ति। फुक्क पालय् च्वंपि छम्ह छम्हयसिगु निति छग् छग् ओमेर* मुक्ति।’

17 इम्माएलीतयसं इमित धा थे हे यात। गुलिसिनं यक्व गुलिसिनं कम मुन।

18 इमिसं व ओमेरं दाना स्वःबलय् अप्वः मुक्कपिनि अप्वः मज्, कम मुक्कपिनि मगा: मज्। फुक्कसिनं माःछि जक मुन।[◇]

19 अले मोशां इमित धाल, “सुनानं कन्हय् सुथय् तक छुं न ल्यंकातये मते।”

20 अयनं गुलि गुलिसिनं मोशां धा:गु खूँ मन्यसे सुथय् तकं ल्यंकातल। सुथय् उकी त्वँ दाया: नवया: च्वन। थ्व खना: मोशा इपि लिसे तम्बल।

21 सकसिनं सुथय् थःत माक्व मुनीगु। अले निभा: छाइबलय् ल्यं दुगु नायावनीगु।

22 खुन्हु दुखुन्हु इमिसं निदुंगं अप्वः मुन, अथे धयागु छम्ह छम्हयसिगु निति निग् निग् ओमेर† खः। अले खलःया फुक्क नायःतयसं वया: मोशायात थ्व खूँ कन।

23 अले व इमित धाल, “परमप्रभुं थथे हे धयादीगु खः, ‘कन्हय् विश्वामबार खः। थ्व परमप्रभुया निति पवित्र विश्वामबार खः। उकि मनूतय् छु छुइ यः, व हे छु, छु दयेके यः, व हे दयेकि। ल्यंदुगु कन्हय् सुथय् तक तयाति।’ ”[◇]

24 मोशां आज्ञा ब्यू थें इमिसं सुथय् तक ल्यंकातल। उकी त्वँ नं मदाः, नैं नं मवः।

25 मोशां कन्हय् सुथय् खुन्हु धाल, “थौं छिमिसं थ्व न, थौं परमप्रभुया विश्वामबार खः। थौं छिमिसं ब्यू छुं नं लुइके फइ मखु।

26 खुन्हु तक छिमिसं मुक्ति, न्हयन्हु खुन्हु विश्वामबार जगुलि छुं नं दइ मखु।”

27 अयनं गुलि गुलिसिनं न्हयन्हु खुन्हु नं मा: वन, अयनं छुं लुइके मफुत।

* **16:15** १६:१५ १ कोर १०:३   * **16:16** १६:१६ ओमेर छग् ओमेर धयागु २ लिटर खः, थ्व पद १५, ३२,३३ व ३६ नं दु।   ◇ **16:18** १६:१८ २ कोर ८:१५   † **16:22** १६:२२ओमेर निग् ओमेर धयागु प्यंग् व बाग् (४.४) लिटर खः।   ◇ **16:23** १६:२३ प्रस २०:८-११

28 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “गुबलय् तक छिमिसं जिगु नियमयात मानय् मयायेगु?

29 स्व, परमप्रभुं छिमित विश्वामबार बियादीगु दु। उकिं परमप्रभुं छिमिगु निंति खुन्हु दुखुन्हु निन्हयात नयेगु नसा बियादी। न्हयन्हु खुन्हु छिपि सकलें थथःगु थासय् हे च्वनाच्वनेमा: सुं नं थःगु थासं पिहां वने मज्यू।”

30 अथे जुयाः मनूतयसं न्हयन्हु दुखुन्हु झासु लन।

31 इस्माएलीतयसं व नसाया नां “मन्न” तल। व धन्यापु थें च्वं। उकियागु सवाः धाःसा कस्तिइ दयकातःगु मरि थें च्वं।[◎]

32 मोशां धाल, “परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु दु, ‘छिमित मिश्वं पित हयाबलय् मस्भूमिइ गज्याःगु नसा नकागु खः, लिपा वइपि पुस्तातयसं नं खनेमा धकाः इमिगु निंति छगू ओमेर कयाः तयाति।’”

33 उकिं मोशां हास्नयात धाल, “छगः थल कयाः उकी छगू ओमेर मन्न तयादिसँ। लिपाया पुस्ताया निंति ल्यंकातयेत उकियात परमप्रभुया न्ह्यःने तयादिसँ।”[◎]

34 अले परमप्रभुं मोशायात आज्ञा बियादीगुकथं हास्नं बाचाया सनूया न्ह्यःने दयाच्वनेमा धकाः मन्न तल।

35 इस्माएलीतयसं बाचा चिनातःगु देशय् मथ्यंतले पिइदँ तक मन्न नयाच्वन। कनान देशय् मथ्यंतले इमिसं मन्न नयाच्वन।[◎]

36 छगू ओमेर धयागु छगू एपाया झिब्बय् छब्ब खः।

17

ल्वहँतं लः पिहां वःगु

गन्ती २०:१-१३

1 परमप्रभुया आज्ञा कथं इस्माएलीतय् फुक्क खलः सीन धयागु मस्भूमिं वनाः थाय् थासय् जुयाः रपीदीमय् थयंकाः पाल ग्वयाः बाय् च्वन। अन धाःसा त्वनेत लः हे मदु।[◎]

2 अथे जुयाः मनूतयसं मोशायात कचकच यानाः धाल, “जिमित त्वनेगु लः बियादिसँ।”

[◎] 16:31 १६:३१ गन्ती ११:७-८

[◎] 16:33 १६:३३ हिब ९:४

[◎] 16:35 १६:३५ यहो ५:१२

[◎] 17:1 १७:१-७ गन्ती २०:१-१३

अले वं इमित धाल, “छिपि जिलिसें छाय् कचकच या: वयागु? छिमिसं छाय् परमप्रभुयागु मन स्वयागु?”

3 मनूतयसं प्या: चाःगुलि मोशालिसे कचकच याना तुं च्वन। इमिसं धाल, “छिं जिमित छाय् मिश्वं पित हयादियागु? जिमित जिमि मचाखाचा व पशुनापं लः त्वने मखंका: स्यायेत ला?”

4 अले मोशां परमप्रभुयात थथे धका: इनाप यात, “जिं थुपि मनूतयत छु यायेगु? थुमिसं ला जितः ल्वहँतं कयके त्यंगु दु!”

5 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “इस्पाएलीतय् छम्हनिम्ह थकालितयत ज्वना: मनूतय् न्ह्यः न्ह्यः हुँ। छं थःनापं नील खुसिया लखय् दा:गु कथि नं ज्वना: हुँ।

6 जि होरेबया ल्वहँतय् छंगु न्ह्यःने दंवये। छं ल्वहँतय् कथि दा, अले अनं मनूतयसं त्वनेगु लः पिहां वइ।” अले मोशां थकालितयगु न्ह्यःने अथे हे यात।

7 परमप्रभु जिमिगु दशुइ दी कि मटी धका: इस्पाएलीतयसं परमप्रभुयात जाँचय् या:गु व कचकच या:गुलि मोशां व थायया नां “मस्साह”* व “मेरीबा”† तल।

रपीदीमय् अमालेकीतयसं हमला या:गु

8 रपीदीमय् च्वनाच्वबलय् अमालेकीतयसं वया: इस्पाएलीतयत हमला यात।

9 मोशां यहोशूयात धाल, “कन्हय् वना: अमालेकीतलिसें ल्वायेत छं मनूत त्य। परमप्रभुं जितः बियादीगु कथि ज्वना: जि गुँच्वकाय् दने।”

10 मोशां धा:थें यहोशू अमालेकीतलिसें ल्वा: वन। अले मोशा, हास्न व हर गुँच्वकाय् वन।

11 मोशां थःगु ल्हा: ल्हनाततले इस्पाएलीत त्याइगु, वं ल्हा: क्वकाल कि अमालेकीत त्याइगु।

12 मोशाया ल्हा: त्यानुयावसेलि हास्न व हरं ल्वहं छगः हया: उकी फ्यतुकल। अले निभा: मब्युतले हास्नं छखे व हरं मेखे वयागु ल्हा: बल्ला:क ज्वना: ल्हनातल।

13 थुकथं यहोशू तरवारं अमालेकीतयत बुकल।

14 अमालेकीतयत बुके धका: परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थव खँयात लुमंका तयेत छगू सफुलिइ च्व। अले जिं अमालेकीतयत पृथ्वी भज्यंक नाश यानाबी धका: यहोशूयात धा।”‡

15 मोशां अन छगू वेदी दयका: उकिया नां “परमप्रभु जिगु ध्वाँय्” धका: तल।

* **17:7** १७:७ मस्साह थुकिया अर्थ परीक्षा खः। † **17:7** १७:७ मेरीबा थुकिया अर्थ ल्वापु खः।

‡ **17:14** १७:१४ व्य २५:१७-१९; १ शमू १५:२-९

16 वं धाल, “परमप्रभुं पुस्तां पुस्ता तक अमालेकीतलिसे ल्वानादी धकाः वयक्तलं पाफयादीगु दु।”

18

यित्रो व मोशा नापलाःगु

1 परमेश्वरं मोशा व थः प्रजा इस्माएलया निर्ति छु छु यानादिल, गय् यानाः परमप्रभुं इस्माएलीतयत् मिश्रं पित हयादिल धइगु खँ मिधान देशयाम्ह पुजाहारी, मोशाया ससःबौ यित्रों न्यन।

2 मोशां छुं ईया लागि थः कलाः सिप्पोरा व वया निम्ह काय॑पिन्त थःछेय् छवःबलय् वया ससःबौ यित्रो इमित लसकुस यात।[◇]

3 छम्ह कायथागु नां गेर्शोर्म खः। मोशां “जि मेगु देशय् परदेशी जुयाच्वनागु दु” धकाः थथे नां छुना ब्यूगु खः।[◇]

4 मेम्हयसिगु नां एलीएजर खः। शुकिया अर्थ “जिमि बौया परमेश्वरं जितः ग्वाहालि यानाः फारोया तरवारं बचय् यानादिल।”

5 मोशाया काय॑पि व कलाःयात ज्वनाः यित्रो परमेश्वरया पर्वतया लिक्क मस्सूमिइ मोशा पाल ग्वयाः च्वनाच्वंगु थासय् वल।

6 यित्रों मोशायात थथे धकाः बुखँ छवल, “जि छिमि ससःबौ यित्रो छिमि कलाः व छिमि निम्हं काय॑पिन्त ज्वनाः छन्थाय् वयाच्वनागु दु।”

7 मोशा थः ससःबौयात नापलायेत पिहां वल। वयात नाप लानाः भागि यानाः घयपुल। इमिसं थःथवय् म्हंफु मफु न्यन। अले पालय् दुहां वन।

8 मोशां थः ससःबौयात परमप्रभुं इस्माएलीतयगु निर्ति फारो व मिश्रीतयत् यानादीगु फुक्क खँ, लँय् थःपिन्त जूगु दुःख व परमप्रभुं गथे यानाः इमित बचय् यानादीगु खः व फुक्क खँ कन।

9 इस्माएलीतयत् मिश्रीतयगु ल्हातं त्वःतकाः हयादीबलय् परमप्रभुं यानादीगु भिंगु ज्याखँ न्यनाः यित्रो तसकं लयताल।

10 वं धाल, “छिमित मिश्रीत व फारोया ल्हातं त्वःतकादीम्ह परमप्रभुया जय जुइमा।

11 मिश्रीतयसं इस्माएलीतयत् क्वह्यंकूगुलि परमप्रभुं इमित अथे यानादीगु दु। आः जिं परमप्रभु मेपि घःत स्वयाः तःधंग्म्ह खः धकाः सिल।”

12 अले यित्रों परमेश्वरया निंति होमबलि व मे मेगु बलि छाल। अले हास्न व इसाएलयापि फुक्क थकालित मोशाया ससःबौ यित्रो नापं परमेश्वरया न्ह्यःने भव्य नयेत वल।

न्याय याइपि ल्यःगु

व्य १:९-१८

13 कन्ह्य खुन्ह मोशा मनूतयणु न्याय यायेत फ्यतुल। सुथंनिसें बहनि तक मनूत वयागु जवंखवं दनाच्वन।[✳]

14 यित्रों मोशां मनूतयणु निंति यानाच्वंगु फुक्क ज्याखँ खनाः वयात न्यन, “छि मनूतयणु निंति यानाच्वनागु थव छु ज्या खः? छि याकःचा जक छाय् न्याय यायेत च्वनादियागु? थुलिमछि मनूत सुथंनिसें बहनी तक छिगु जवंखवं दनाच्वंगु दु।”

15 मोशां धाल, “जिं थथे यायेमाः छायधाःसा मनूत परमेश्वरयागु इच्छा थुइकेत वझगु।

16 इमि दथुइ छुं कचवं पिहां वल कि इपि जिथाय् वइ, अले जिं इमिगु दथुइ न्याय यानादिगु। अले इमित परमेश्वरयागु नियम स्यनेकने यायेगु।”

17 यित्रों वयात धाल, “छि यानादिगु थव ज्या पायाछि मजू।

18 थुकि छि व छिथाय् वझपि थुपि मनूत नं त्यानुचाइ। थव छिगु निंति तसकं थाकुगु ज्या खः। छि याकःचां थव ज्या कःघाये फइ मखु।

19 जिं छितः छुं बालागु सल्लाह बी। अले परमेश्वर छिलिसे दइ। छि मनूतयाखे इमिगु ल्वापुख्यापु परमेश्वरया न्ह्यःने यंकेगु थिक जुइ।

20 छि इमित परमेश्वरया विधि व नियम स्यनेगु यानादिसँ। अले इपि वनेमाःगु लँपु व इमिसं यायेमाःगु ज्या स्यनादिसँ।

21 उकि परमेश्वरया ग्याःभय काइपि, मर्भिंगु ज्याखं लबः मकाइपि, पत्याः यायेबहःपि मनूतयत ल्ययाः इमित झिम्ह, नेयम्ह, सछिम्ह, द्वःछिम्हयसिया नायः यानाब्यु।

22 इमिसं हे न्ह्याबले मनूतयणु न्याय यायेगु यायेमाः। थाकुगु मुझ जक छिथाय् हय्येकियादिसँ। चिचीधंगु मुझ इपि थःपिन्सं हे कवःछीमाः। थुकथं छिगु ज्या इमिसं इनाकाइगुलि छितः अपुइ।

23 छि थथे यानादिल धाःसा अले परमेश्वरं थज्याःगु आज्ञा बियादिल धाःसा छिताः ई तक ज्या यानादी फइ, अले मनूत नं लयतायाः वने फइ।”

24 मोशां थः ससःबौयागु खँ न्यनाः वं धाःथें हे फुक्क यात।

25 व इस्माएलीतयदथुं व ज्या यायेफुपि मनूतयृत ल्यया: इमित द्वःछिम्ह, सछिम्ह, नेयम्ह व द्विम्ह-ज्ञिम्हयसिया नायः यानाबिल।

26 उबलयूनिसें इमिसं मनूतयगु न्याय यायेगु यात। थाकुगु थाकुगु मुद्धा इमिसं मोशायाथाय् हयेगु यात। चिचीधंगु खँय् इमिसं थःपिन्सं हे कवःछिना छवझगु जुल।

27 अले मोशां थः ससःबैयात बिदा बिल। यित्रो थःगु देशय् लिहां वन।

19

सीनै पर्वतय् मोशा

1 मिश्र त्वःतूगु स्वला क्यंबलय् इस्माएलीत सीनै मस्भूमिइ थ्यंकवल।

2 रपीदीमं वयाः इपि सीनैयागु मस्भूमिइ थ्यंकः वल। अले इपि पर्वतया क्वय् हे पाल न्वयाः बाय् च्चन।[◇]

3 मोशा परमेश्वरयात नापलायेत पर्वतय् वन। परमप्रभुं वयात पर्वतं सःताः थथे धयादिल, “छं याकूबया सन्तान, इस्माएलीतयृत थथे धा,

4 ‘जिं मिश्रीतयृत छु याना, अले छिमित गुकथं इमां थः मचायात पपुतिइ क्वबियाह: थें क्वबिया: थःथाय् हया धकाः ला छिमिसं थःपिन्सं हे खंगु दु।

5 उकिं आः छिमिसं जिगु खँ दुनुगलांनिसें न्यनाः जिगु बाचायात मानय् यात धाः सा फुकक जाति स्वयाः छिपि जिगु मूः वंगु सम्पति जुइ। फुककं पृथकी जिगु हे खःसां[◇]

6 छिपि जिगु निति पुजाहारीतयगु छगू राज्य व छगू पवित्र जाति जुइ।’ छं इस्माएलीतयृत धयेमाःगु खँ खँ थव हे खः।”[◇]

7 अले मोशां कुहां वनाः थकालितयृत सःताः परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु फुकक खँ इमिगु न्व्यःने तयाबिल।

8 मनूतयसं छप्प॑ ज्याः लिसः बिल, “परमप्रभुं छु छु या धयादिल फुककं जिमिसं याये।” अले मोशां इमिगु थव खँ परमप्रभुयात न्यंकल।

9 परमप्रभुं वयात धयादिल, “स्व, जिं छनापं खँ ल्हाइबलय् मनूतयसं तायेमा अले छन्त न्व्याबलें पत्याः यायेमा धकाः जि छन्थाय् ख्वातुगु सुपाँचय् वये।”

अले मनूतयसं धाःगु खँ मोशां परमप्रभुयात कन।

10 परमप्रभुं वयात धयादिल, “मनूतयथाय् वनाः थौं व कन्हय् इमित पवित्र या। इमिसं वसः नं हीमाः।

[◇] **19:2** १९:२ प्रस ३:१२   [◇] **19:5** १९:५-६ १ पत्र २:९; व्य ४:२०; ७:६; १४:२; २६:१८; तीत २:१४

[◇] **19:6** १९:६ प्रका १:६; ५:१०

11 अले इपि स्वन्हु खुन्हु तक तयार जुइमा:। छायधाःसा थर्निं स्वन्हु लिपा परमप्रभु सन्नि पर्वतय् सकसिनं खंक झाइ।

12 पर्वतया प्यखें है मनूत वने मजीक पना: इमित धा, ‘होश या, छिमिसं पर्वत नं गये मते, अले पर्वतया सिमानायात थी नं मते। सुनां पर्वतयात थी, व मनू सी।[◇]

13 थ्यूम्हयसित है ल्वहँतं कय्काः वा बानं कय्काः स्याइ। मनू जूसां पशु जूसां व सी माली।’ अयनं तुरही ता:इतक पुझबलय् मनूत पर्वतय् थाहां वने फइ।”

14 मोशां पर्वतं कुहां वल। अले परमेश्वरयात आराधना यायेत मनूतयूत तयार जुइत आज्ञा बिल। अले इमिसं थःपिनिगु वसः हिल।

15 अले वं मनूतयूत धाल, “स्वन्हु खुन्हु तयार जु। उबलयतक लसपस यायेगु ज्या याये मते।”

16 स्वन्हु खुन्हु सुथय् पर्वतय् क्वातुक सुपाँय् खनेदत, नँ न्यात, हाबलासा त्वल। तस्सलं तुरही पुयाहल। छाउनीइ च्वनाच्वपि फुक्कं ग्यानाः थरथर खात।[◇]

17 अले मोशा इमित परमेश्वरयात नापलाकेत छाउनी पिने ब्वनाहल। अले इपि पर्वतया कवय् दनाच्वन।

18 परमप्रभु मिनापं पर्वतय् कुहां झाःगुलि पर्वत छगुलि कुँया कुं जाल। अगलं कुँत्याः पिहां वः थें पर्वतं पिहां वल। पर्वत छधिकं खात।

19 अले तुरहीयागु सः झान तःसः ज्यावल। मोशां न्ववात व परमेश्वरं वयात नँ न्याःगु सलं लिसः बियादिल।

20 परमप्रभुं सन्नि पर्वतयागु च्वकाय् क्वहां झायाः मोशायात पर्वतयागु च्वकाय् सःतादिल। अले मोशा च्वय् थाहां वन।

21 परमप्रभुं मोशायात ध्यादिल, “कवय् वना: मनूतयूत जितः स्वयेत सिमाना हाचां गयाः वये मते धकाः धा। मखुसा इपि यक्व सी।

22 परमप्रभुया न्ह्यःने वयेत पुजाहारीतयसूनं नं थःपिन्त शुद्ध यायेमा:। मखुसा इमित नं नाश यानादी।”

23 मोशां परमप्रभुयात धाल, “मनूत सन्नि पर्वतय् थाहां वये फइ मखु, छायधाःसा छिं हे जिमित, ‘पर्वतया प्यखें हे वने मजीक पैं धकाः ख्याच्वः बियादीगु दु।”

24 परमप्रभुं वयात धाल, “कुहां वना: हास्तन्यात थन ब्वनाः हजि। पुजाहारी व मनूत धाःसा सिमाना हाचां गयाः जिथाय् वये दइ मखु। मखुसा जिं इमित नाश यानादी।”

25 अले मोशां कुहां वना: मनूतयूत थव खँ कन।

20

परमप्रभुं बियादीगु जिगू आज्ञा
व्य ५:१-२

१ अले परमेश्वरं थ्व फुककं खँ धयादिल, ◊

[१]

२ “छिपि दास दासी जुयाच्वंगु मिश्र देशं पित हयाम्ह जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर
खः।
३ जि बाहेक मेपि घःतयू आराधना याये मते।

[२]

४ “थःगु निति च्वय् आकाशय् च्वंगु, क्वय् पृथ्वीइ च्वंगु व लखय् दुने च्वंगु
छुकिंयागु नं मूर्ति दय्के मते।◊

५ छिमिसं उकियात भागि याये मते, पुजा नं याये मते। छायधाःसा जि हे परमप्रभु
छिमि परमेश्वर खः। मेपि घःतयत पुजा याःगु जिं सह याये मफु। जिं जितः मययकूम्ह
मनूया अर्धमया सजाँय वया छ्यःव छुइपिनिगु पालय् तक नं बीम्ह खः।”◊

६ जितः माया याइपि व जिगू आज्ञा मानय् याइपिन्त धाःसा वया द्वलंद्वः पुस्ता तकं
जिं दया माया याये।

[३]

७ “जिगू नां कया: मखुगु पाफया: थः परमेश्वरया नां क्वह्यंके मते। म्वायकं
म्वायकं वय्कःया नां काइम्हय्सित वय्कलं सजाँय बियादी।◊

[४]

८ “विश्वामबारयात पवित्रगु धकाः मानय् यायेत लुमंका ति।◊
९ खुन्हु तक थःगु फुककं ज्या या।◊
१० नह्यन्हु खुन्हु धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरया विश्वामबारया दिं खः।
थुखुन्हु छिमिसं हुं ज्या याये मते। छिमि काय् म्हायपिन्सं, छिमि दास-दासी,
छिमि पशुतयसं व छिपिनापं च्वनाच्वंपि परदेशी नं हुं ज्या मयायेमाः।

◊ २०:१ २०:१-१७ व्य ५:१-२ ◊ २०:४ २०:४-५ प्रस ३४:१५; लेवी १९:४; २६:१; व्य ४:१५-१८; २७:१५

◊ २०:५ २०:५-६ प्रस ३४:६-७; गन्ती १४:१८; व्य ७:१-१० ◊ २०:७ २०:७ लेवी १९:१२ ◊ २०:८

२०:८ प्रस १६:२३-३०; ३१:१२-१४ ◊ २०:९ २०:९-१० प्रस २३:१२; ३१:१५; ३४:२१; ३५:२; लेवी २३:३

11 खुन्ह तक परमप्रभुं आकाश व पृथ्वी, समुद्र व उकी दुगु फुकं दय्कादिल।
अले न्हयन्हु खुन्हु आराम कयादिल। उकिं परमप्रभुं विश्वामबारयात आशिष बियाः
उकियात पवित्र यानादिल।[◊]

[५]

12 “छिमिसं थः मां-बौयात हनाबना या। अले परमेश्वरं छिमित बीत्यंगु देश्य्
छिपि ताःइतक म्वाइ।[◊]

[६]

13 “सुयातं स्याये मते।[◊]

[७]

14 “व्याभिचार याये मते।[◊]

[८]

15 “खुयाकाये मते।[◊]

[९]

16 “थः जःलाखःलाया विरोध्य् मखुगु साक्षी बी मते।[◊]

[१०]

17 “थः जःलाखःलाया छेँय् कलाः, च्यःभ्वाति, द्वहं, गधा व छुं खेँय् नं ल्वःवंके
मते।”[◊]

18 हाबलासा त्वःगु व पर्वतय् कुं पिहां वःगु खनाः, अले नं न्याःगु व तुरही
पुयाहःगु सः ताःबलय् फुकक मनूत ग्यानाः थरथर खात। इमिसं तापाकं हे दनाः।^{◊◊}

19 मोशायात धाल, “छिं हे जिमित ध्यादिसँ, अले जिमिसं न्यने। परमेश्वर थः
हे जिपिलिसें खं ल्हानादीसा जिपिं सी।”

20 मोशां इमित धाल, “ग्याये मते छायाध्याःसा परमेश्वरं छिमित जाँचय् यायेत,
अले वयकःया भय छिमिके दयेमा व छिमिसं पाप मयायेमा धकाः झायादीगु खः।”

[◊] 20:11 २०:११ उत २१:३; प्रस ३६:१७   [◊] 20:12 २०:१२ व्य २७:६; मर्ती १५:४; १९:१९; मर्क ७:१;
१०:१९; लूक १८:२०; एफि ६:२३   [◊] 20:13 २०:१३ उत १:६; लेवी २४:१७; मर्ती ५:२२; १९:१८; मर्क १०:१९;
लूक १८:२०; रोम १३:९; याक २:११   [◊] 20:14 २०:१४ लेवी २०:१०; मर्ती ५:२७; १९:१८; मर्क १०:१९; लूक
१८:२०; रोम १३:९; याक २:११   [◊] 20:15 २०:१५ लेवी १९:१९; मर्ती १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम
१३:९   [◊] 20:16 २०:१६ प्रस २३:१; मर्ती १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०   [◊] 20:17 २०:१७ रोम
७:७; १३:९   [◊] 20:18 २०:१८-२१ व्य ५:२२-३३   [◊] 20:18 २०:१८-१९ हिब १२:१८-१९

21 मनूत तापाक्क हे च्वनाच्वन। उबलय् मोशा परमेश्वरदीगु ख्वातुगु सुपाँय्याखे वन।

वेदी दयकेगु आज्ञा

22 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं इस्माएलीतयू थथे धा, ‘जिं छिपिनां स्वर्ग खँ ल्हानागु छिमिसं थःपिन्सं हे न्यंगु दु।

23 जि त्वःता: छुकिंयागु नं मूर्ति दयके मते। थःगु निंति छिमिसं लुँ वहःया मूर्ति दयके मते।

24 “‘जिगु निंति चाया वेदी दयकः उकी हे होमबलि, मेलबलि, फैच्वलय् व सा द्वुँ देषा। गन गन जिं थःगु नायात हनाबना याके अन वयाः जि छिमित आशिष बी।

25 छिमिसं जिगु निंति ल्वहंया वेदी दयकेमाल धा:सा ल्वहंयात किया: दयके मते। छायधा:सा छिमिसं उकी ज्याभः छ्यला: उकियात अशुद्ध याइ।[◇]

26 वेदी दयकेबलय् त्वाथः तये मज्यू। मखुसा छिपि थाहां वनीबलय् छिमिसं थःपिनिगु म्हब्ब उलीगु थें जुइ।”

21

हिक्कू दासत

व्य १५:१२-१८

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं इस्माएलीतयू स्यनेमाःगु नियम थ्व हे खः।[◇]

2 “छिमिसं हिक्कू दास न्यात धा:सा वं खुदुँ तक जक छिमिगु सेवा याइ। न्हय्गू दंय् वयात छुँ मकासे त्वःताब्यु।[◇]

3 व ब्याहा मजुवं याकःचा वःगु खःसा व याकःचा हे वनी। व वःबलय् हे वया कलाः दुगु खःसा वया कलाः नं व नार्प वनी।

4 “वया मालिकं वयात ब्याहा यानाब्यगु ज्सा, अले वयापाखे मचा नं दत धा:सा वया कलाः व वया मस्त मालिकं हे तये दइ। दास थः याकःचा जक वने खनी।

5 दासं, ‘जितः जिमि मालिक, जिमि कलाः व मस्तया माया वं, जि इमित त्वःता वने मास्तिमवः’ धकाः धाल धा:सा,

6 मालिकं वयात न्यायकर्तायाथाय् हयेमाः। अले वयात लुखाय् हयाः वयागु न्हायपं नतूचां प्वाः खनाबीमाः। अले व मसीतले वया दास जुइ।

[◇] **20:25** २०:२५ व्य २७:५-७; यहो ८:३१   [◇] **21:1** २१:१-११ व्य १५:१२-१८   [◇] **21:2** २१:२-६
लेवी २५:३९-४६

7 “सुनानं थःम्ह्याय्यात दासी जुइत म्यूगु दुसा व मिसामचा दास थें मुक्त जुयाः
वने दइ मखु।

8 सुनानं वयात थः कलाः यायेत न्यानाकयाः लिपा न्याम्हयसिनं वयात मययकल
धाःसा वं व मिसायात मूपुलाः वया बौम्हयसित हे लितबीमाः। अयनं मालिकं वलिसे
विश्वासघात याःगुलि वं वयात मेपि विदेशी मनूतयगु लहातिइ मियाछ्वयेगु अधिकार
दइ मखु।

9 मालिकं वयात थः काय्यागु निर्ति ल्यःगु खःसा वयात म्ह्याय् थें याना तयेमाः।

10 “मालिकं थःम्हं हे ब्याहा यानाः लिथु हल धाःसा वं वयात नयेगु, पुनेगु व
न्हापा थें तुं अधिकार बिया तयेमाः।

11 छुं जुयाः वं थ्व स्वतां पूमवंकल धाःसा व दासी थः मालिकयात छुं हे मपुसें
मुक्त जुइ।

घाःपा: याइपिन्त सजाँय बीगु

12 “सुनानं सुयातं दायाः स्यात धाःसा वयात न स्याना छवयेमाः।[◇]

13 छुं जुयाः सुनां न स्याये धकाः स्याःगु मखुसे आकाङ्काकां जक जूगु खःसा
वयात बिस्युं वनेत जिं थाय् क्यनाबी।[◇]

14 सुनानं स्याये धकाः हे स्याःगु खःसा व शरण कायेत जिगु वेदीइ वःगु जूसां
वयात अनं सालाः स्याना छवयेमाः।

15 “सुनानं थः मां बौयात दाल धाःसा वयात स्याना छवयेमाः।

16 “सुनानं सुयातं जबरजस्ती यंकाः मिल धाःसा वा थःनापं तया तल धाःसा
वयात स्याना छवयेमाः।[◇]

17 “सुनानं थः मां बौयात सराः बिल धाःसा वयात स्याना छवयेमाः।[◇]

18 “सुनानं सुयातं थवंथवय् ल्वानाः मसीसां लासाय् ग्वारातुलोमायेक ल्वहँतं
कय्काः वा ल्हातं दाल धाःसा

19 अले व मनूदनाः कथिं चुयाः न्यासि जुइ फत धाःसा दाःम्ह मनूयात सजाँय
जुइ मखु। अयनं घाःपा: जूम्ह मनूयात वं ज्या याये मफुतले वयात ज्याला पुलेमाः,
अले मलांतले वयात वासः यायेमाः।

20 “सुनानं थः दास व दासीयात कथिं दा:बलय् व सित धाःसा वयात सजाँय
बीमाः।

[◇] **21:12** २१:१२ लेवी २४:१७   [◇] **21:13** २१:१३ गन्ती ३५:१०-१४; व्य १९:१-१३; यहो २०:१-९

[◇] **21:16** २१:१६ व्य २४:७   [◇] **21:17** २१:१७ लेवी २०:१; मत्ती १५:४; मर्क ७:१०

21 अयनं छन्हनिन्हुं हे दास वा दासी दनाजुल धाःसा वयात सजाँय लाइ मखु।
छायधाःसा व वयागु सम्पत्ति खः।

22 “सुनानं ल्वापु जुयाः प्वाथ्यद्मह मिसायात दायाः वया मचा कवहां वल अयनं
वयात छुं मजू धाःसा, दाःम्ह मनूयात व मिसाया भाःतं धाःकर्थं अदालतं क्वःछ्यूगु
धिबा पुझेकेमा।

23 छुं जुयाः व मिसायात धाःपा: जुल धाःसा ज्यानया पलेसा ज्यान,

24 मिखाया पलेसा मिखा, वाया पलेसा वा, ल्हाःया पलेसा ल्हाः, तुतिया पलेसा
तुति, [◇]

25 मिं पुझूगुया पलेसा मि पुकेगु, धाःया पलेसा धाः, दुधाःया पलेसा दुधाः।

26 “सुनानं थः दास वा दासीयात मिखाय् दायाः मिखां मखन धाःसा वं वयागु
मिखाया पलेसा वयात त्वःताछ्वयेमाः।

27 सुनानं थः दास वा दासीयात दायाः वा त्वःथुलाबिल धाःसा वयागु वाया पलेसा
वयात त्वःताछ्वयेमाः।

पशुया थुवालं यायेमाःगु ज्या

28 “द्रुहंनं मिसा मिजं सुयातं न्यकुलि च्वयाः स्यात धाःसा द्रुहंयात ल्वहँतं
कय्काः स्यायेमाः। अले वयागु ला नये मज्यू। द्रुहंया थुवाःयात धाःसा द्रुपं लाइ
मखु।

29 अयनं द्रुहं न्हापांनिसे च्वयेयःम्ह, वया थुवाःयात थुकियागु सुचं बियाः नं वं
द्रुहंयात चिनामतः, अले व द्रुहंनं मिसा वा मिजं सुयातं नं स्यात धाःसा द्रुहंयात ल्वहँतं
कय्काः स्यायेमाः, अले द्रुहं थुवाःयात नं स्यायेमाः।

30 अयनं व मनूयात बं पुला: थःगु ज्यान बचय् यायेत धाल धाःसा वं धाक्व बं
पुला: थःगु ज्यान बचय् यायेत फु।

31 “द्रुहंनं सु मिसामचा वा मिजंमचायात च्वयाः स्यात धाःसां अथे हे यायेमाः।

32 द्रुहंनं सुयां दास वा दासीयात च्वयाः स्यात धाःसा द्रुहं थुवालं दास वा
दासीया थुवाःयात वहःया स्विगू शेकेल* बं पुलेमाः। द्रुहंयात धाःसा ल्वहँतं कय्काः
स्यायेमाः।

33 “सुनानं गा: महुयाः मल्हाःकूसे तया तल, अले व गालय् सुयां द्रुहं वा गधा
कुतुंवन धाःसा

* **21:24** २१:२४ लेवी २४:१९-२०; व्य १९:२१; मत्ती ५:३८   * **21:32** २१:३२ स्विगू शेकेल अथे ध्यागु
लगभग ०.४ किलोग्राम वहः

34 गा:म्हुइकूम्हंयूसिनं सीम्ह पशुया पलेसा पुलेमा:। वं द्रुहं वा गधाया थुवाःयात बं पुलेमा:। सीम्ह पशु जक वयागु हे जुइ।

35 “सुयां द्रुहनं मेम्हयूसिया द्रुहयात च्वयाः स्यात धा:सा स्याःम्ह द्रुहयात मियाः इमिसं धिबा बच्छि बच्छि यानाः इनाः कायेमाः। अले सीम्ह द्रुहया ला नं इनाः कायेमाः।

36 अयनं द्रुहं थुवालं द्रुहयात च्वयेयःम्ह धकाः सीक सीकं चिनामतसे तया तल धा:सा वं द्रुहया पलेसा द्रुहं हे पुलेमा:। सीम्ह द्रुहं वयागु हे जुइ।”

22

पलेसा पुलेगु नियम

1 “सुनानं द्रुहं वा फै खुयाः स्यात वा मिल धा:सा वं छम्ह द्रुहया पलेसा न्याम्ह द्रुहं व छम्ह फैया पलेसा प्यम्ह फै पुलेमा:।

2 “चान्हय् छेंय् खुयाच्वबलय् खुँयात ज्वनाः दा:बलय् व सित धा:सा वयागु हियागु दोष दा:म्हयूसित लाइ मखु।

3 निभा: त्वयेधुंकाः स्याःगु जूसा वयागु हिया दोष लाइ।

“खुं खुयायंकूगु फुक्कं लितबीमाः। लित बीत वयाके छुं हे मदुसा वयात मियाछ्वयेमाः।

4 खुया यंकूम्ह द्रुहं, गधा वा फै म्वा:म्ह हे लुल धा:सा खुं निदुं अप्वः द्रुहं वा गधा पुलेमा:।

5 “सुनानं थः पशुयात त्वःताछवःबलय् उम्ह पशु मेपिनिगु बुँ वा दाखक्यबय् न वन धा:सा व मनुखं थःगु बुँ वा दाखक्यबया दक्व भिंगु बालि उकिया पलेसा पुलेमा:।

6 “कंझालय् मि च्याकूबलय् मि न्यनाः मेपिनिगु अन्न मुनातःगु थाय, बुँयागु अन्न वा फुक्क बुँयात भस्म यानाबिल धा:सा मि च्याकूम्हयूसिनं उकिया पलेसा पुलाबीमाः।

7 “सुनानं थः जःलाखःलायात धिबा वा बसजाः तयेबियातःबलय् खुया यंकाः खुँयात ज्वन धा:सा खुं उकिया निदुं पलेसा पुलेमा:।

8 खुँ ज्वने मफुत धा:सा छेंथुवाःनं तयेबियातःम्हयूसिगु बसजालय् लहाः तःगु दु ला कि मदु धकाः स्वयेत न्याय याइम्हसिथाय् वनेमाः।

9 “सम्पत्तियागु खेंय् जुइगु न्ह्यागु कथंयागु कचिंगः थजु, चाहे द्रुहयागु खेंय् थजु, फैयागु खेंय् थजु, चाहे वसःयागु खेंय् थजु वा मेगु छुं नं सम्पत्तियागु खेंय् थजु

निम्हयसिनं नं वं नं ‘जिगु’ वं नं ‘जिगु’ धाल धा:सा निम्हं न्याय याइम्हयसिथाय् वनेमाः। न्याय याइम्हयसिनं सुयागु दोष क्यनी वं थः जःलाखःलायात निदुगं पुलेमाः।

10 “सुनानं थः जःलाखःलायात गधा, दृहं, फै वा छुं नं पशु तयेबियातःबलय् सुनानं मर्सीक सित, घाःपाः जुल वा सुनानं लाका यंकल धा:सा

11 अले निम्हयसिया दथुइया थ्व ल्वापु उम्ह जःलाखःलां मेम्ह मनूयागु पशु जिं खुयागु मदु धकाः परमप्रभया न्ह्यःने वनाः पाफयाः ल्वापु मिलय् यायेमाः। अले पशु तयातःम्हयसिनं छुं नं पलेसा पुलेम्वाः।

12 जःलाखःलां खुया काःगु हे खःसा वं पशुया थुवाःयात पलेसा पुलेमाः।

13 पशुयात गुँपशुत स्यानाब्यूगु खःसा साक्षीया निंति क्वँय् हयेमाः। अले पशु तयातःम्हयसिनं पलेसा पुलेम्वाः।

14 “सुनानं थः जःलाखःलायाके पशु त्यायेकयाहयाः वया थुवाः न्ह्यःने मदुबलय् घाःपाः जुल वा सित धा:सा त्यायेकयाहःम्हयसिनं वयागु पलेसा पुलेमाः।

15 पशुया थुवाः नापं दुसा पलेसा पुलेम्वाः। त्यायेकयाहःम्ह पशु जूसा पशुया बाः जक पुसा गाः।

छु याये त्यः छु याये मत्यः

16 “सुनानं सुनाप नं क्वःछिना मतःम्ह मिसामचायात हेय्काः स्यंकाबिल धा:सा वं भम्चाया मू पुलाः व मिसामचालिसे ब्याहा यायेमाः।[◎]

17 छुं जुयाः मिसामचाया बौनं वयात थः म्ह्याय् बी मखु धाल धा:सा वं भम्चाया मू पुलेमाः।

18 “तन्नमन्त्र सःम्ह मिसायात म्वाये बी मते।[◎]

19 “सुं नं मनुखं पशुनाप मत्यःगु ज्या यात धा:सा वयात स्याना छवयेमाः।[◎]

20 “सुनां परमप्रभु बाहेक मेर्पि धःत्यत बलि छाइ, वयात नाश यायेमाः।[◎]

21 “पिनेवःपिन्त बांमलाःगु व्यवहार याये मते, इमित क्वत्यले मते, छायधःसा छिपि नं मिश्व देश्य अथे हे जुयाः च्वनेधुकूपि खः।[◎]

22 “भाःत सीम्ह मिसा व मांबौ मदुम्ह मचापाखें लबः कायेगु ज्या याये मते।

23 छुं जुयाः छिमिसं अथे यात, अले इमिसं जितः ग्वाहालिया निंति प्रार्थना यात धा:सा जिं इमिगु प्रार्थना धात्वै न्यने।

[◎] 22:16 २२:१६-१७ व्य २२:२८-२९   [◎] 22:18 २२:१८ व्य १८:१०-११   [◎] 22:19 २२:१९ लेवी

१८:२३; २०:१५-१६; व्य २७:२१   [◎] 22:20 २२:२० व्य १७:२-७   [◎] 22:21 २२:२१-२२ प्रस २३:१; लेवी

१९:३३-३४; व्य २४:१७-१८; २७:११

24 जितः तं पिहां वइ। जिं छिमित तरवारं स्याये। छिमि कलाःपिनि भा:त दइ मखु छिमि काय् म्ह्याय॑पिनि बौ दइ मखु।

25 “छिमिथाय् च्वपि मगाःमचाःपि जिमि मनूतय॒त छिमिसं त्यासा बीबलय् साहुतयसूं थें याये मते, इमिके ब्याज काये मते।[◇]

26 छिमिसं थः जःलाखःलायागु गा बरः कथं तयागु दुसा निभाः बी न्ह्यः लितब्यु।[◇]

27 छायधाःसा वयाके थःगु म्ह त्वपुयेत छपु हे जक गा दु। मखुसा वं छु फायाः धनी? वं जितः प्रार्थना यात धा:सा जिं वयागु प्रार्थना न्यने। छायधाःसा जि माया याइम्ह खः।

28 “परमेश्वरयात क्वहृके मते, अले छिमि मनूतय् शासकतय॒त नं सराः बी मते।[◇]

29 “जितः थःगु बूँयागु बाली व दाखरस छायेत लिबाके मते।

“छिमिसं थःपिनि न्हापां बूपि काय॑पि जिगु निति फयायेमा:।

30 “छिमिसं थःपिनि सा व फैच्वलय्या न्हापां बूपि मस्तय॒त नं अथे हे या। न्हय-हु तक इपि थः मालिसे च्वनी, च्याहु खुहु जितः छा।

31 “छिपि जिमि पवित्र मनूज्जुइ। उकिं छिमिसं जंगली पशुतयसूं स्याःम्ह पशुयागु ला नये मते, वयात छिमिसं खिचातय॒त वान्छवया ब्यु।”[◇]

23

ख्वाः स्वयाः न्याय याये मते

1 “मखुगु खें ल्हाये मते। मभिंम्ह मनूलिसे जानाः मखुगु साक्षी बी मते।

2 “मखुगु ज्या यानाच्वंपि मनूतय॒गु हुलया ल्यूल्यू बने मते। साक्षी बीबलय् न्याय स्यनीकथं हुलयागु पंलिना: साक्षी बी मते।

3 न्याय याइबलय् चीमि धकाः सुयां ं पंली मते।

4 “थः शत्रुया द्रुहं वा गथा मदुथाय् बनाच्वंगु खन धा:सा छिमिसं वयात ज्वनाः वयाथाय यंकाब्यु।

5 छिमिसं थःत मयःपि मनूतय् गधायात कुं ल्हानाच्वंगु खन धा:सा वयात अर्थे त्वःताः वने मते। ग्वाहालि यानाः वयात थुनाब्यु।

6 “चीमिपि मनूतय॒त न्याय बीत लिचिले मते।

[◇] 22:25 २२:२५ लेवी २५:३५-३८; व्य १५:७-११; २३:१९-२० [◇] 22:26 २२:२६-२७ व्य २४:१०-१३

[◇] 22:28 २२:२८ प्रे २३:५ [◇] 22:31 २२:३१ लेवी १७:१५

7 “मखुगु खँपाखें तापाक्कक च्वँ। दुं मदुम्ह व खःकथं जुझ्मह मनूयात स्याये मते, छायैधाःसा दुंयाःम्हयसित जिं गुबलें नं दुं मयाःम्ह ठहरे याये मखु।

8 “घुस नये मते छायैधाःसा घुसं मनूतयूत कां यानाबी, अले खःगु खँयात अःखः यानाबी।

9 “परदेशीतयूत क्वत्यले मते। छिपि थःपि नं मिश्व्य परदेशी जुयाच्वने धुक्कगुलि छिमिसं परदेशीतयूगु मन स्यू।

विश्वामबार दँ व विश्वामबार दि गुकथं हनेगु

लेवी २५:४-७

10 “खुदँ तक थःगु बुँइ पुसा हलाः उकियागु बाली मुँ।

11 अले न्हयदँयै दिपाः कयाः छुं नं पी मते। अन अथें बुयावःगु छिमिथाय् च्वंपि चीमिपि मनूतयूसं नइ। इमिसं नयाः ल्यं दुगु गुँपशुतयूसं नइ। छिमिसं थःपिनिगु दाखया क्यब व जैतूनया ख्यःयात नं अथे हे या।[◊]

12 “खुन्हु तक थःगु ज्या या, न्हयन्हु खुन्हु झासु लॅ। थुकिं छिमि द्वहं, गधा, थःथाय छेय् बुपि दासतयूसं व परदेशीतयूसं नं झासु लेनेदइ।[◊]

13 “जि धयागु फुक्क खँ बांलाक न्यू। मेपि धःतयूगु पुजा याये मते। इमिगु नां तक नं काये मते।

स्वंगृ तःधंगु नखः

14 “दँयै स्वक्वः छिमिसं जिगु निति नखः हनेगु या।[◊]

15 “छिमिसं सोडा मतःगु मरिया नखः हनेगु या। छिमित आज्ञा बिया थें आबीब लाया क्वःछिनातःगु इलय् न्हयन्हु तक सोडा मतःगु मरि नयेगु या, छायैधाःसा व हे लाय् छिपि मिश्व्य पिहां वःगु खः।

“सु नं जिगु न्ह्याःने लहात्य छुं मदय्क खनेदः वये मते।[◊]

16 “थःगु बुँइ सःगु बालीया न्हापांगु फल छायाः सामाज्याया नखः हैं।

“अले दक्कवसिबय् लिपा थःगु बुँइ सःगु फल खाना: ‘फल खायेगु नखः’ हैं।[◊]

17 “दँयै स्वक्वः फुक्क मिजंत परमप्रभुया न्ह्याःने खनेदः वयेमाः।

18 “जितः बलि ब्यूम्ह पशुयागु हि सोडा दुगु मरिनापं छाये मते।

“जिगु निति नखःया बलि ब्यूम्ह पशुयागु दाः सुथय् तक तये मते।

[◊] 23:11 २३:१०-११ लेवी २५:१-७   [◊] 23:12 २३:१२ प्रस २०:९-११; ३१:१५; ३४:२१; ३५:२; लेवी २३:३;

व्य ५:१३-१४   [◊] 23:14 २३:१४-१९ प्रस ३४:१८-२६; व्य १६:१-१७   [◊] 23:15 २३:१५ प्रस १२:१४-२०;

लेवी २३:६-८; गन्ती २८:१७-२५   [◊] 23:16 २३:१६ लेवी २३:१५-२१, ३१-४३; गन्ती २८:२६-३१

19 “छिमिगु बुँड सःगु दक्वसिबय् भिंगु न्हापांगु फल परमप्रभु थः परमेश्वरया छेंय् हजि।[◇]

“च्वलयचिया मचायात वया मांयागु दुरुद्ध दयके मते।”

स्वर्गदूतं लैंपु तयार याःगु

20 परमप्रभुं ध्यादिल, “स्व, लैंय् छिमिगु बिचाः यायेत अले जिं तयार यानागु थासय् छिमित हयेत जिं छम्ह दूत छिमि न्ह्यः न्ह्यः छवयाबी।

21 वयागु न्ह्यःने होश यानाच्व अले वं धाःगु खँ न्यँ। वयागु विरोधय् वने मते। छायाधा:सा वयाके जिगु नां दुगुलि वं छिमिगु अपराध क्षमा याइ मखु।

22 थथे छिमिसं वयागु खँ न्यन धा:सा अले जिं धा:थें यात धा:सा जि छिमि शत्रुतय शत्रु व छिमि विरोधीतय् विरोधी जुइ।

23 जिमि दूत छिमि न्ह्यःने न्ह्यःने वरी, अले एमोरी, हिती, परिज्जी, कनानी, हिव्वी व यबूसीतय् देशय् छिमित हइ। अले जि इमित नाश यानाबी।

24 इमि घःतयत भागियाये मते, इमिगु पुजा याये मते। अयनं उपि घःतयत स्यंकाङ्गु। अले इमिसं पुजा याइगु ल्वहंतयत तत्त्वानाङ्गु।

25 “छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयागु जक आराधना या अले वयक्लं छिमिगु नसा त्वंसाय् आशिष बियादी। अले जिं छिमिथासं ल्वय् चीकाछवये।

26 छिमिगु देशय् सु नं मचा क्वहां वझम्ह वा बाझः जुइ मखु। अले जिं छिमिगु आयु पूकंकाबी।

27 “छिमिगु विरोध याइपि मनूतयत जिं जिगु भय काइपि यानाबी। छिपि वनीगु देशयापि मनूतयत इतिमिति कंकाबी। जि छिमि शत्रुतयत छिमिगु न्ह्यःनं लिनाछवये।

28 जि छिमिगु न्ह्यःने आतंक छवयाबी। इमिसं हिव्वी, कनानी व हितीतयत छिमिगु लैंपु याकनं हे लिनाछवइ।

29 जि इमित छगु हे दैँय् पितिनाछवये मखु, मखुसा देशय् द्विजांमिजां दनी। अले जंगलया पशुत ल्याखय् अप्वः दयावइ।

30 छिपि न्ह्यज्यानाः व देश थःगु अधिकारय् मकातले भचा भचा यानाः जि इमित छिमिगु न्ह्यःनं लिनाछवये।

31 “जि छिमिगु सिमाना लाल समुद्रनिसें पलिश्तीतय् समुद्र तक,* अले मस्भूमिनिसें यफेटिस तक हे क्वःछिनाबी। जि व देशयापि मनूतयत छिमिगु ल्हातय् बी, अले छिमिसं इमित लिनाछवइ।

◇ **23:19** २३:१९ प्रस ३४:२६; व्य १४:२१; २६:२

* **23:31** २३:३१ समुद्र अथवा भूमध्यसागर

32 “छिमिसं इपि नापं अले इमि धःत नापं स्वापु तये मते।

33 छिमिगु देशय् इमित च्वनेबी मते, मखुसा छिमित जिगु विरोधय् पाप याकेबी।
छिमिसं इमि धःतयत पुजायात धाःसा छिपि धात्थे हे इमिगु जालय् तक्यनी।”

24

परमप्रभुया बाचा पक्का ज्गू

1 हानं परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छ हास्न, नादाब, अबीह् व न्हयेम्ह थकालित नापं जिथाय् च्वय् थहां वा अले तापाक्कं हे आराधना या।

2 अयनं छ जक जिथाय् वा, मैपि न्ह्यःने मवयेमा। मनूत धाःसा च्वय् थहां हे मवयेमा।”

3 अले मोशां मनूतय्थाय् वनाः परमप्रभुयागु फुक्कं वचन व नियम न्यंकल, अले इमिसं छसलं थथे धाल, “परमप्रभुं धयादीगु फुक्कं वचन व नियम जिमिसं मानय् याये।”

4 अले मोशां परमप्रभुं धयादीगु फुक्कं आज्ञा बांलाक च्वल।

कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः वं पर्वतयागु क्वसं छ्गू वेदी दय्कल। अले इसाएलया झिनिगू कुलकथं झिनिगः ल्वहंयागु थां थन।

5 अले वं इस्माएली ल्याय्महतयत छ्वल, इमिसं परमप्रभुया निति होमबलि व दुहंयागु मेलबलि छाल।

6 मोशां उकिया बच्छि हि क्याः ख्वल्चाय् तल, बच्छि हि धाःसा वेदीइ छ्वाकल।

7 व्या लिपा वं बाचाया सफू क्याः मनूतयगु न्ह्यःने ब्वन। इमिसं लिसः बिल, “परमप्रभुं धयादीगु फुक्कं खें जिमिसं याये, अले वय्कःया आज्ञायात मानय् याये।”

8 अले मोशां हि क्याः मनूतयत छ्वाकाः थथे धाल, “थ्व परमप्रभुं छिपिनापं फुक्कं वचनकथं चिनादीगु बाचायागु हि खः।”^१

मोशा सनि पर्वतय्

9 अनं लिपा मोशा, हास्न, नादाब, अबीह् व न्हयेम्ह थकालित च्वय् थहां वन।

10 इमिसं इस्माएलया परमेश्वरयात खन। परमेश्वर दनादीगु थाय् आकाश थें यचुगु नीलमणी थें खने दु।

11 दक्व इस्माएली नायःतयसं परमेश्वरयात खंसां वय्कलं इमित नाश यानामदी। अन हे इमिसं नयेगु त्वनेगु यात।

◇ 24:8 २४:८ मर्ती २६:२८; मर्क १४:२४; लूक २२:२०; १ कोर ११:२५; हिब ९:१९-२०; १०:२९

12 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “पर्वतय् जिथाय् थहां वा अले थन च्वँ। छ इमित स्यनेत जिं च्वयागु व्यवस्था व आज्ञायागु ल्वहंपौ छन्त बी।”

13 अले मोशा व वयात ग्वाहालि बीम्ह यहोशू परमेश्वरयागु पर्वतय् थहां वन।

14 वने न्ह्यः मोशां थकालितयू थथे धाल, “जिपि मवतले छिपि थन पिया च्वनाच्वँ। हास्नव ह्र छिपिनापं च्वनी। सुयागुं ल्वापुख्यापुदःसा इमिथाय् वनेमा।”

15 मोशा पर्वतय् थहां वन अले सुपाँचं पर्वतयात त्वपुल।

16 परमप्रभुया जः सनि पर्वतय् च्वन। अले सुपाँचं खुन्हु तक पर्वतयात त्वपुया तला। न्हयन्हु खुन्हु परमप्रभुं सुपाँचं मोशायात सःतादिल।

17 इस्साएलीतयूगु मिखाय् परमप्रभुयागु जः पर्वतयागु च्वकाय् भस्म याइगु मि थें खनेदत।

18 अले मोशा सुपाँय्या दथुं पर्वतया च्वकाय् थहां वन। व अन पिइन्हु व पिइचा तक च्वन। ◊

25

नापलायेगु पाल दय्केत बी हःगु देछा

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, ◊

2 “जिगु निति देछा हयेमा: धका: इस्साएलीतयू धा, जिगु निति दुनुगलंनिसें बीगु मनदुपि मनूतय्यसं बी हःगु देछा छं का।

3 इमिगुपाखें कायेगु देछा थथे दु – लूँ, वहः, कँय्,

4 वँचुगु, प्याजीगु, ह्वाउँगु का व सूती कापः, च्वलोचिया सँ,

5 ह्वाउँगु रंग छिनातःगु फैचायागु छेंगु, डल्फिनया छेंगु, खयःसिं,

6 पाल्चाया निति जैतूनया चिकं, अभिषेक याइगु चिकं व नस्वाःगु गँगू दय्केत मसला।

7 अले एपोद व छाती-पाताय् घाकेत थीथी मू वंगु थी।

8 “जि इमिगु दथुइ च्वनेत इमिसं जिगु निति छगू नापलायेगु पाल दय्केमा:।

9 जिं छन्त व्यनेत्यनागु नमूनाकथं छ नापलायेगु पाल व उकियागु फुकं ज्वलं दय्कि।

बाचा चिनादीगु सन्

10 “छं खयःसिंयागु १.१ मि. हाकः, ६६ से.मि. व्या व ६६ से.मि. तःजाःगु छगः सनूदयकेमाः।[◇]

11 उकियागु दुने व पिने भिंगु लुं भुनाब्यु। अले उकिया प्यखेरं लुँया बाला दयकि।

12 उकिया निति लुँयागु प्यचाः चाः दयकाः उकियात सनूया प्यंगू ख्वःलय् तयाब्यु। थव छखे निचाः व मेखे निचाः तयाब्यु।

13 अले खयःसिंयागु निपु न्वः दयकि अले उकियात लुं हिनाब्यु।

14 सनूक्वबीत न्वःत निखें दुगु चालय् ति।

15 उपि न्वःत सनूया चाकलय् हे दयाच्वनेमाः। उपि अनं लिकाये मते।

16 अले जिं छन्त बीत्यनागु बाचाया पौतयत सनूइ तयाब्यु।

17 “अले भिंगु लुँयागु १.१ मि. हाकः, ६६ से.मि. व्या दुगु छगु प्रायश्चितया कृपा-आसन दयकि।[◇]

18 मुगलं दायाः लुँया निम्ह कस्त्व दयकि।

19 कस्त्वतयत प्रायश्चितया कृपा-आसनया निखें सिथय् तयाब्यु। कस्त्वतयत व प्रायश्चितया कृपा-आसनयात छधी हे लुं दयकि।

20 उपि कस्त्वतयसं थथःगु पपू च्वयपाखे चकंका च्वंगु व प्रायश्चितया कृपा-आसनयात थःगु पपू त्वपुयातःगु जुझमाः। इमिगु ख्वाः चुलिचू प्रायश्चितया कृपा-आसनपाखे स्वयक्तातःगु जुझमाः।

21 जिं छन्त बीत्यनागु बाचाया पौ सनूया दुने ति। अले प्रायश्चितया कृपा-आसनयात सनूया धःने तयाब्यु।

22 अन जिं छनापं नाप लाये। प्रायश्चितया कृपा-आसन च्वय् निम्ह कस्त्वतयगु दथुं इस्साएलीतयगु निति फुक्कं उजं जिं छन्त बी।

छायेहःगु मरि तझगु तेबिल

23 “छं खयःसिंयागु ८८ से.मि. हाकः, ४४ से.मि. व्या व ६६ से.मि. तःजाःगु छगु तेबिल दयकि।[◇]

24 उकियात भिंगु लुं भुनाब्यु, अले उकिया प्यखेरं लुँया बाला दयकि।

25 उकिया प्यखेरं ८ से.मि. व्या दुगु बाला नं दयकि। अले प्यखेरं सिधालय् लुँयागु मेगु बाला दयकि।

- 26** तेबिलया निंति लुँयागु प्यचाः चाः दयकाः चाःतयृत् प्यंगू तुति च्वय् प्यखे कुन्चाय् तयाब्यु।
- 27** तेबिल लहनीगु न्वःत कताकेत चाः बाला लिककसं दयेमाः।
- 28** थव् न्वःत खयःसिंयागु दयकि, अले लुं भुनाब्यु। व हे न्वलं जक तेबिल कवबीगु यायेमाः।
- 29** उकियागु पाःचागु थल, आम्खुरा व त्वँसाबलि प्वकेगु कस्वा व ख्वल्चा भिंगु लुँयागु जुइमाः।
- 30** तेबिलय् जिगु न्ह्ययःने न्ह्याबलें देषाःगु मरि तयेगु या।[◊]

लुँयागु त्वाःदेवा

- 31** “छं भिंगु लुँयागु छगू त्वाःदेवा मुगलं दायाः दयकि। उकियागु लिधंसा, चु, स्वां थें च्वंगु ख्वल्चा, चुलि व स्वांफ्वः फुकं भिंगु लुँयागु छगू हे कुचां दयकि।[◊]
- 32** उकियागु खुपु कचा पिनेपाखे पिहां वःगु जुइमाः। स्वपु कचा त्वाःदेवाया छखेपाखे अले स्वपु कचा मेखेपाखे।
- 33** छगू कचाय् मस्या बरांयागु स्वांफ्वः थें च्वंगु स्वंगः ख्वल्चा व नापं मुखू वयाच्वंगु स्वां व स्वांफ्वः दयेमाः। अले मेखुपाखे नं व थें हे स्वपु कचात पिहां वयाच्वनेमाः। थुकथं अन खुपु कचा दयेमाः।
- 34** त्वाःदेवाया चुइ मस्या बरांया स्वांफ्वः थें च्वंगु प्यंगः ख्वल्चा, मुखू वयाच्वंगु स्वां व स्वांफ्वः नापं दयेमाः।
- 35** चुं पिहां वःगु स्वज्व कचात मध्ये न्हापांगु ज्वः काचाया दथुइ छगूगु ज्वः, निगूगु ज्वःया दथुइ निगूगु ग्वः, स्वंगूगु ज्वःया दथुइ स्वंगूगु ग्वः दयकि।
- 36** त्वाःदेवा, उकियागु मुखू व कचात मुगलं दायातःगु भिंगु लुँयागु छगू हे कुचायागु जुइमाः।
- 37** “उकी न्ह्यपाः पाल्चा दयकि। उपि पाल्चाय् त्वाःदेवाया न्ह्यःनेपाखे जः बीत मत च्याका ब्यु।
- 38** त्वाःदेवायात माःगु चिम्ता व किस्ति नं भिंगु लुँयागु जुइमाः।
- 39** स्विन्यागू किलोग्राम* भिंगु लुं त्वाःदेवा व उकियात माःमाःगु ज्वलं दयकि।
- 40** जिं छन्त गुँच्वकाय् क्यनागु नमूनाकथं थव फुकं बांलाक दयकि।”[◊]

---

* 25:30 २५:३० लेवी २४:५-८   ◊ 25:31 २५:३१ प्रस ३७:१७-२४   * 25:39 २५:३९ स्विन्यागू
किलोग्राम स्विन्यागू किलोग्राम ध्यायगु छगू तोडा खः   ◊ 25:40 २५:४० प्रे ७:४४; हिब ८:५

26

पवित्र पाल त्वपुइगु इलां

१ “छं द्विपाः भिंगु वँचुगु प्याजी व ह्याउँगु रंगयागु सूती कापःयागु पवित्र पाल त्वपुइगु इलां दयैकि। ज्या सःम्ह शिल्पकारयात कापतय् भिंगु भिंगु कां कर्सबया बुता भरय याकेब्यु॥[✳]

२ छपाः छपाः कापः १२ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या दुगु जुइमाः। फुक्क कापः अपाय्कू हे जुइमाः।

३ न्याकू कापःयात स्वाना छकू हे या। अले मेगु न्याकू कापःयात न अथे हे या।

४ न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् वँचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय् दयैकि। अथे हे लिपाः स्वाःगु कापःया सिथय् सिथय् न वँचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय् दयैकि।

५ अले न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् नेयगू स्वःतिपाँय् अथे हे लिपा स्वाःगु कापःया सिथय् न नेयगू स्वःतिपाँय् दयैकि। स्वःतिपाँय् चुलिचू लाःगु जुइमाः।

६ अनंलि लुँयागु अंकुसि दयैकाः थुपि अंकुसि निकू कापःयात छकू यानाः स्वानाब्यु। थुकथं निकू कापः छकू जुइ।

७ “अनंलि थ्व कापःया इलांयात त्वपुयेत च्वलयूचिगु सँयागु डिंछकू कापः दयैकि।

८ छपाः छपाः कापः १३ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या दुगु जुइमाः। फुक्क कापः अपाय्कू हे जुइमाः।

९ न्याकू कापःयात स्वाना छकू या, अले मेगु खुकू कापःयात स्वाना छकू या। खुकूगु कापःयात धाःसा पालया न्ह्यःनै भचा लथ्या।

१० अले न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् नेयगू स्वःतिपाँय् दयैकि, अथे हे लिपा स्वाःगु कापःया सिथय् न नेयगू स्वःतिपाँय् तयाब्यु।

११ अनंलि कैँय्यागु नेयगू अंकुसि दयैकाः स्वःतिपाँय्यलय् तयाः निकू कापःयात छकू हे यानाः स्वानाब्यु।

१२-१३ पवित्र पाल त्वपुइबलय् इलांया निगू तँ पच्छिमपाखें छगू मिटर ति, दच्छिन व उत्तरपाखें धाःसा बच्छि मिटर क्वखायेमाः।

१४ थ्व हे इलाया निगू तँया घःनै हानं नितँ तयेमाः। छगू ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैया छेंगूयागु व मेगु डल्फिनया छेंगूयागु।

पवित्र पालया सिंपै

15 “पवित्र पालया इलां दिकेत खयःसिँया सिंपौ धंस्वाकाः दयकि।

16 फुक्क सिंपौ ४ मिटर हाकः व ६६ से.मि. ब्या दुगु जुइमाः।

17 फुक्क सिंपतिइ निगः निगः चूल तानाः स्वानातयेमाः। पवित्र पालया फुक्क सिंपौत थुकथं ह दयकेमाः।

18 पवित्र पालया दच्छिनपाखे तयेत निइपौ सिंपौ दयकि।

19 निइपौ सिंपैया तःलय् वहःयागु पिइगू लिधंसा दयकि। फुक्क सिंपैया तःलय् निगू निगू लिधंसा।

20 पवित्र पालया उत्तरपाखे तयेत निइपौ सिंपौ दयकि।

21 अले निइपौ सिंपैया तःलय् वहःयागु पिइगू लिधंसा दयकि। फुक्क सिंपैया तःलय् निगू निगू लिधंसा।

22 पवित्र पाल ल्युने पच्छिमपाखे तयेत खुपौ सिंपौ दयकि।

23 अले ल्यूनेया निगू कुन्चाया निति निइपौ सिंपौ दयकि।

24 थुपि निपति च्वनिसें क्वथयंक देतनातःगु जुइमाः।

25 थुकथं अन फुकं यानाः च्यापौ सिपौ दयेमाः। अले छपौ सिंपैया तःलय् निगू निगू यानाः झिंखुगू वहःयागु लिधंसा दयेमाः।

26 “छं खयःसिँयागु झिंन्यागू खगः दयकि अर्थात दच्छिनपाखे न्यागू खगः,

27 उत्तरपाखे न्यागू खगः व पच्छिमपाखे न्यागू खगः।

28 सिंपैतय् दथुइ दुगु खगः धाःसा छगू कुनं मेगु कुनय् तक थयंगु छगू हे खगः जुइमाः।

29 अले सिंपैयात लुं हिनाब्यु। खगः दिकेगु चाचात न लुं हिनाब्यु। खगःयात नं लुं हिनाब्यु।

30 “जि छन्त गुँच्वकाय् क्यनागु नमूनाकथं पवित्र पाल दयकि।

महा-पवित्रगु थायथा पर्दा

31 “अले वैचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु पर्दा दयकि। उकी ज्या सःम्ह शिल्पकारयात भिंगु कां कस्ऱ्बया बुता भरय् याकेब्यु।

32 उकियात वहःयागु प्यंगू लिधंसाया घःने च्वंगु लुं हिनातःगु पर्दा खयः सिमायागु प्यंगः थामय् अंकुसि काकाः यख्खानाब्यु।

33 थथे अंकुसि काकाः पर्दा यख्खाये धुंकाः उकिया ल्युने बाचाया सनू ति। व पर्दानं महा-पवित्र थायथात पवित्र थासं अलगग तयाबी।[◇]

34 “महा-पवित्रगु थासय् बाचाया सनूया घःने प्रायश्चितया कृपा-आसन तयाब्यु।

35 अले पर्दा पिने पवित्र थाय्या उत्तरपाखे तेबिल ति, अथे हे पवित्र थाय्या दच्छिनपाखे तेबिलया चुलिंचू त्वा:देवा ति।

पवित्र पालया लुखायागु पर्दा

36 “पालया लुखाय् तयेत वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु बुता भरय् यानातःगु पर्दा दयैकि।

37 श्व पर्दया निति खयःसिंयागु न्यागः थां दयैकि। उकियात लुं हिनाब्यु। उकिया अंकुसि लुँयागु जुइमाः। अले न्यागः थांया निति कँय्यागु न्यागू लिधंसा दयैकि।”

27

होमबलिया वेदी

1 “छं खयःसिंयागु २.२ मि. हाकः, २.२ मि. व्या व १.३ मि. तजाःदुगु छगू प्यकुलाःगु वेदी दयैकि।[◇]

2 उकिया प्यकुनय् छपु छपु नेकू दयैकि। फुक्क नेकू व वेदी छगू हे सिंकुचायागु जुइमाः। वेदीयात कँयनं भुनाब्यु।

3 वेदीया नउ तयेगु थल, नउ तुश्गु चतं, बाता, ला लिकायेगु नतू व मिथल दयैकि। थुपि फुक्क कँय्यागु जुइमाः।

4 उकिया निति कँय्यागु छगू चालिचा दयैकि, वेदी क्वबीति प्यखें कँय्यागु हे प्यचा: चा: दयैकि।

5 चालिचायात वेदीया दुने प्यखेंया सिइ दिकाब्यु। थथे तयेबलय् जालि वेदीया दथुइ तक थ्यनेमाः।

6 वेदीया निति खयःसिंयागु न्वःत दयक्काः कँयनं हिनाब्यु।

7 वेदी क्वबीति वेदीया निखेंया चालय् न्वः दुछव।

8 सिंपौयागु वेदी फुसुलु दयैकि। जिं छन्त गुँच्चकाय् क्यनागु नमूनाकथं होमबलिया वेदी दयैकि।

नापलायेगु पालया चुक

9 “पवित्र पालया चुक दयकेत प्यखेरं ख्वातुगु कापतं ग्व। उकिया दच्छिन व्व ४४ मिटर हाकः दुगु जुइमाः। थुपि ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कां दयक्कगु जुइमाः।[◇]

10 उकियागु निति निझू कँय्यागु लिधंसाय् निझगः हे कँय्यागु थां दयेमाः। थांतयगु अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु जुझमाः।

11 अथे हे उत्तरया ब्बया निति नं ४४ मिटर हाकः दुगु ख्वातुगु कापः दयेमाः। अले उकियागु थांत निझगः व लिधंसा नं कँय्यागु निझगः हे दयेमाः। अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु जुझमाः।

12 चुकया पञ्चिमपाखे २२ मिटर हाकःगु ख्वातुगु कापः व उकिया निति झिगः थां व झिगू लिधंसा दयेमाः।

13 चुकया पुर्बपाखेया ब्या २२ मिटर जुझमाः।

14-15 ध्वाखाया निखे ६.५ मि. ६.५ मि. हाकःगु ख्वातुगु कापः दयेमाः। अले उकिया निति स्वंगः स्वंगः थां व लिधंसा दयेमाः।

16 “चुकया ध्वाखाया निति वँचुगु प्याजीगु ह्याउँगु भिंगु सूती कापःतय् बुता भरय् यानातःगु ९ मिटर हाकःगु पर्दा दयेकि। थुकियात प्यंगः थां व प्यांगू लिधंसा दयेमाः।

17 चुकया प्यखें च्वंगु थांत वहःयागु डण्डीत नापं स्वानाच्वंगु, उकियागु अंकुसि वहःयागु व लिधंसा कँय्यागु जुझमाः।

18 चुक ४४ मिटर हाकः व २२ मिटर ब्या दुगु जुझमाः। अले जाः २.२ मि. दयेमाः। ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कायागु व लिधंसा कँय्यागु जुझमाः।

19 पालय् छ्यालिगु फुक्क थलबल, पालया की व चुकया की कँय्यागु जुझमाः।

त्वाःदेवाया निति चिकं

20 “अले छं इम्माएलीतयत न्हि न्हि त्वाःदेवा मदिक्क च्याकेत भिंगु जैतनया चिकं हजि धकाः उजं ब्यु।[◊]

21 पवित्र पालय् बाचा चिनातःगु सनूया न्ह्यःने च्वंगु पर्दाया पिने हास्न व वया काय्यपिन्सं सन्ध्याकाः ई निसें सुथय् तक परमप्रभुया न्ह्यःने पाल्चा मदिक्क च्याकेमाः। थव उजं इम्माएली व वया सन्तानयात न्ह्याबलेया निति जुझमाः।”

28

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया वसः:

1 “छं इम्माएलीतय दथुं छिमि दाजु हास्न व वया काय्यपि नादाब, अबीह्, एलाजार व ईतामारयात जिगु निति पुजाहारीया ज्या यायेत थःथाय् हजि।[◊]

2 છં છિમિ દાજુ હાસ્નયા નિંતિ પવિત્રગુ વસ: દયક્તિ। ઉકિ વયાત ઇજ્જત બી અલે બાંલાકી।

3 જિં બુદ્ધિ બિયાતયાર્પિં થજ્યા:ગુ જ્યા યાયેફુર્પિં ફુક્કસિત સ:તી। ઇમિત હાસ્નયા નિંતિ વસ: સુદૃત ઉજ બ્યુ। અલે હાસ્નનું પુજાહારી અભિષેક જ્યા: જિગુ સેવા યાઇ।

4 ઇમિસં સુઝીમા:ગુ વસ: થથે દુ— છાતિપાતા, એપોદ, પુજાહારીયા લં, જામાલં, બેતાલિ વ જેણી। ઇમિસં છિમિ દાજુ હાસ્ન વ વયા કાય્પિન્સં પુજાહારીયા જ્યા યાયેગુ નિંતિ થુકથં પવિત્ર વસ:ત દયક્રેમા:।

5 ઇમિસં વંચુગુ, પ્યાજીગુ, હ્યાઉંગુ રંગયાગુ વ લુંયાગુ કા, અલે ભિંગુ સૂતી કાપ: છ્યલેમા:।

એપોદ

6 “ઇમિસં એપોદ વંચુગુ, પ્યાજીગુ વ હ્યાઉંગુ રંગયાગુ કા, લુંયાગુ કા વ ભિંગુ સૂતી કાપ:યાગુ સ્યલ્લાક સુઝીમા:।

7 અલે થવયાત કત્તાકાતયેત નિખેયા બ્વહલય નિગ્રૂ બ્વહ:કુચા સ્વાનાત:ગુ જુઝીમા:।

8 એપોદયા ધા:ને વંચુગુ, પ્યાજીગુ વ હ્યાઉંગુ કાં વ લુંયાગુ કાં હે બાંલાક થાનાત:ગુ ભિંગુ સૂતી કાપ:યાગુ જેણી દયેમા:।

9 “છં નિકૂ આનિક્સ થી કયા: ઉકી ઇસાએલયા કાય્પિનિગુ નાં ક્યુ।

10 જમરદિ કથં ઇપિ મધ્યે ખુમ્હયસિગુ નાં છ્ણગ: લ્વહંચાય વ મેપિ ખુમ્હયસિગુ નાં મેગુ લ્વહંચાય ક્યુ।

11 લ્વહંક:મિ લ્વહંતય કતાં કિયેગુ જ્યા યાઇગુ થેં હે નિગલં આનિક્સ થીલય ઇસાએલયા કાય્પિનિગુ નાં ક્યુ। અલે ઉકિયાત લુંયાગુ ફાકુનય થુના: બ્યુ।

12 ઇસાએલયા શિંનિગ્રૂ કુલયા લુમન્તિ કથં હાસ્નનું થવ નિકુતિ લ્વહંયાત બ્વહલય તયાબ્યુ। થુકથં વં પવિત્ર પાલય વનીબલય ઇમિગુ નાં ઘાનાવની। ઉકિ જિ પરમપ્રભું થ: મનૂયાત ન્દ્વાબલે લુમંકી।

13 છં લુંયાગુ ફાકું દયક્તિ।

14 અલે લુંયાગુ નિલાત:ગુ નિપુ સિખ: દયક્તિ। થવ સિખ:યાત ફાકુનય સ્વાનાબ્યુ।

છાતિપાતા

15 “ન્યાય યાયેત દકલય ત:ધંમ્હ પુજાહારીયા નિંતિ સ્યલ્લા:ગુ છાતિપાતા દયક્તિ। થવ છાતિપાતા એપોદ થેં હે લુંયાગુ, વંચુગુ, પ્યાજીગુ વ હ્યાઉંગુ ભિંગુ સૂતી કાપ:યાગુ જુઝીમા:।

१६ श्व प्यकुंला:गु व निबः यानाः लथ्यानातःगु जुइमा:। अले थुकिया हाकः व ब्या क्वलाछि क्वलाछि दयेमा:।

१७ थुकी प्यइवः यानाः थीथी मणि थुनाब्यु। न्हापांगु इवलय् मानिक, पुष्पराज व फिरोजा,

१८ निगौगु इवलय् प्याजी रंगयागु मणि, नीलम व पन्ना,

१९ स्वगौगु इवलय् कार्नेलेन, अकिक व प्याजी रंगयागु मणि।

२० प्यंगौगु इवलय् पुखराज, कार्नेलेन व जास्पर दयेमा:। श्व फुक्कयात लुँयागु फाकुनय् थुनेमा:।

२१ इसाएलया झिनिम्ह कायूपिनिगु नांकथं झिनिगः मणिया थी दयेमा:। झिनिगलय् हे झिनिगू कुलयागु नां कियातयेमा:।

२२ “छातिपातायात एपोदय् घायेत भिंगु लुँयागु निलातःगु सिखः दयैकि।

२३ अले लुँयागु निचाः चाः दयैकाः उकियात छातिपाताया निखेया कुनय् सुयाब्यु।

२४ लुँयागु निपुं सिखःयात छातिपाताय् च्वंगु निचालं लुँचालय् चिनाब्यु।

२५ लुँयागु सिखःया मेगु च्वःयात एपोदया ब्वहलय् न्ह्यःने च्वंगु लुँयागु फाकुनय् चिनाब्यु।

२६ लुँयागु मेगु निचाः चाः दयैकाः छातिपाताया ल्यूनेया च्वःपाखे एपोदया जँनी नापसं उकियात सुयाब्यु।

२७ हानं मेगु निचाः लुँयागु चाः दयैकाः जँनी चिनातःगु गथिया च्वसं सुयाब्यु।

२८ छातिपाताया चाः व एपोदया चाःयात वँचुगु पुतुं चिनाः जनीनापं स्वानाब्यु। थुकि यानाः छातिपाता एपोदय् थुखे उखे सनी मखु।

२९ “हास्न पवित्र थासय् दुहां वनीबलय् परमेश्वरं सदां लुमकेमा धकाः व इसाएलया कायूपिनिगु नां कियातःगु न्यायया छातिपाता नुगःया च्वय् घानाः वनेमा।

३० न्यायया छातिपाताय् ‘ऊरीम’ व ‘तुम्मीम’ ति। थुकि हास्न परमप्रभुया न्ह्यःने वनीबलय् उपि न्ह्याबलें वयाके दयाच्वनेमा:। थुकथं परमप्रभुया न्ह्यःने वनीबलय् हास्नं थःगु नुगःया च्वय् न्ह्याबलें इसाएलीतयगु न्याय यायेगु ज्याभः घानावनी।[◇]

दक्ललय् तःधंम्ह पुजाहारीया मेगु वसः

३१ “एपोदया दुने फीगु पुजाहारीया लं ब्याक्क वँचुगु कापःयागु सु।[◇]

[◇] २८:३० २८:३० गन्ती २७:२१; व्य ३२:८; एज २:६३; नहे ७:६५   [◇] २८:३१ २८:३१-४३ प्रस ३१:२२-३१

32 दथुइलाक छ्यं दुछवयेत प्वा: दयेमा: अले मगुइमा धकाः गःतांया छचाःखेरं कापः सुया तयेमा: ।

33 पुजाहारीया लं सिथय् छचाःखेरं वँचुगु, प्याजी व ह्याउँगु कां धालेगः सुया: घायेमा:, उकियागु दथुइ दथुइ लुँयागु गं नं घायेमा: ।

34 लुँयागु गं व धालेगःयात छगः छगः याना: पुजाहारीया लं सिथय् छचाःखेरं अतः गायका: घायेमा: ।

35 हास्नं पवित्र थासय् परमप्रभुया सेवा या: बनीबलय् थ्व लं फीमा: । अले दुहां पिहां जुइबलय् थुकी घानातःगु गंया सः ताये दयेमा: । थुकिं हास्न मसीनि धकाः सी दहः ।

36 “छं भिंगु लुँयागु बाला छगू दयकाः उकी ‘परमप्रभुया निंति पवित्र’ धकाः क्यु ।

37 थुकियात वँचुगु कां बेतालिइ च्यु। थ्व बेतालिया न्ह्यःने लायेमा: ।

38 थ्व हास्नया कपालय् दयेमा: । अले इसाएलीतय्सं छाःगु फुक्क देछा परमप्रभुं फया: कयादी। छुं ज्युया: थुपि पवित्र देछा हःगुलिइ दोष दत धा:सा फुक्क दोष हास्नं फयेमा: । इपि परमप्रभुया न्ह्यःने नाले बहःगु जुइमा धकाः व न्ह्याबलें वया कपालय् दयाच्वनी ।

39 “जामालं भिंगु सूती कापःयागु सु। अले बेतालि न भिंगु सूती कापःयागु हे सु। जँनी नं बुता थानातःगु भिंगु सूती कापःयागु दयैकि ।

पुजाहारीया वसः:

40 “छं हास्नया कायपिनिगु निंति जामालं, बेतालि व जँनी दयैकि। उकि इमित इज्जत बी अले बांलाकी ।

41 छं थ्व वसः थः दाजु हास्न व वया कायपिन्त फिकाः इमित अभिषेक या। इमित पवित्र या। थथे इमित पलिस्था याये धुंका: इमिसं पुजाहारी ज्युया: जिगु सेवा याये फइ।

42 “छं इमिगु म्ह त्वपुयेत सूती कापःयागु दुने न्ह्यायेगु बागः सुर्वाः सु। थ्व जँनिसें खम्पातक वयेमा: ।

43 हास्न व वया कायपिन्सं पवित्र पालय् दुहां वनेबलय् व वेदीया न्ह्यःने सेवा यायेत वनेबलय् थ्व वसः फिनावनेमा: । थुकथं इपि दोषी ठहरे मजुइमा अले मसीमा ।”

“थ्व हास्न व वया सन्तानयात नं न्ह्याबलेंया निंति नियम जुल ।”

29

पुजाहारीतय् गु अभिषेक

लेवी ८:१-३६

१ “हास्न व वया कायूपिन्त जिगु सेवा यायेत पलिस्था यायेबलय् छं यायेमाःगु ज्या थ्व हे खः, छम्ह खू मदुम्ह द्रुहंचा व निम्ह खू मदुपि भ्याःचा हजि।[◇]

२ सोडा मतःगु भिंगु छुचुं कयाः चिकं ल्वाकछ्यानातःगु मरि व चिकनं बुलातःगु सालुगु मरि दयकि।

३ थ्व मरि छगः दालाचाय् तयाः द्रुहंचा व निम्ह भ्याःचानापं हजि।

४ अनंलि हास्न व वया कायूपिन्त नापलायेगु पालया ध्वाखा लिक्क हयाः म्वःल्हुकि।

५ वसः हयाः हास्नयात जामालं, पुजाहारीया लं, एपोद व छातिपाता फिकाः बांलाक थानातःगु जँनी एपोदया घःने चिनाब्यु।

६ अले वयागु छेनय् बेतालि चिनाः बेतालिया न्ह्यःने लुँ बाला तयाब्यु।

७ अनं लिपा अभिषेक याइगु चिकं कयाः वयागु छेनय् प्वंका अभिषेक या।

८ अले वया कायूपिन्त हयाः इमित जामालं फिकाब्यु।

९ अले जँनी चिकाः इमित बेतालि हिनाब्यु। थुगु ज्यापाखें हास्नया सन्तानतयसं पुजाहारीया सेवा न्ह्याबलें यायेमाः। थुकथं छं हास्न व वया कायूपिन्त अभिषेक या।

१० “अनं लिपा व द्रुहंचा नापलायेगु पालया ध्वाखाय् हजि, अले हास्न व वया कायूपिन्सं द्रुहंचायात परमप्रभया न्ह्यःने नापलायेगु पालया ध्वाखाय् बां ब्यु।

११ अले व द्रुहंचायात परमप्रभया न्ह्यःने नापलायेगु पालया ध्वाखाय् बां ब्यु।

१२ द्रुहंचाया हि भतिचा थःगु पतिंचां कयाः वेदीया नेकुलिइ तिकाब्यु। ल्यं दुगु हि धाःसा वेदीया तःलय् प्वंकाब्यु।

१३ अले छं आतापति भवरि त्वपुइगु फुक्क दा:, सें त्वपुइगु पिलि व दा:नापया निगलं जलासें कयाः वेदीइ छवय्यकी।

१४ द्रुहंचाया ला, छेग् व सउ धाःसा छाउनी पिने मिइ छवय्यकाछ्व। व पापबलि खः।

१५ “छं छम्ह भ्याःचा नं का, अले हास्न व वया कायूपिन्सं चिधिकःम्ह भ्याःचायागु छेनय् थथःगु ल्हाः तयेमाः।

१६ व भ्याःचायात स्यानाः वयागु हि वेदीया जःखः छवाकाब्यु।

17 व भ्याःचाया ला कुचा कुचा यानाः छ्यं अले आतापति भवरि व तुति लखं सिलाः ला कुचात व छ्यं नापं वेदीइ तयाब्यु।

18 भ्याःचाया मह छम्हं वेदीइ छवयकाछ्व। थव परमप्रभुया निर्ति विशेष देषा, नस्वाःगु होमबति खः।[◇]

19 “छं मेम्ह छम्ह भ्याःचा का, अले हास्न व वया कायूपिन्सं भ्याःचायागु छेन्यथ्थःगु ल्हाः तयेमाः।

20 वयात स्यानाः भतिचा हि कयाः हास्न व वया कायूपिनिगु जव जव न्हायपंया ज्वालय्, जव जव ल्हाःया बुरा-पतिचाय् व जव जव तुतिया बुरा-पतिचाय् तिकाब्यु। अले हि वेदीया जःखः छवाकाब्यु।

21 अले वेदीइ च्वंगु हि व अभिषेकया भतिचा चिकं कयाः हास्न व वया वसतय् अले वया कायूपि व इमिगु वसतय् नं छवाकाब्यु। थथे हास्न, वया कायूपि व इमिगु वसः शुद्ध जुइ।

22 “छं भ्याःचायागु दाः, दाःखाःगु न्हिप्यं, आतापुति-भवरी त्वपुइगु फुक्क दाः, सँ त्वपुइगु पिलि, दाः नापंया निगलं जलासँ व जव खम्पा का। थव अभिषेकयाम्ह भ्याःचा खः।

23 परमप्रभुया न्ह्यःने दुगु दालां सोडा मतःगु छपा मरि, छगः ग्वारमरि व चिकनं बुलातःगु मरि कयाः

24 व फुक्कं हास्न व वया कायूपिनिगु ल्हातय् तयाब्यु। अले परमप्रभुया न्ह्यःने संकाबीगु बलिकथं देषा।

25 अनंलि व फुक्कयात इमिगु ल्हातं कयाः परमप्रभुयात यःगु नस्वाःकथं वयक्तःयात विशेष देषा, होमबलिया वेदीइ छवयकाब्यु। थव परमप्रभुयात मिं छाःगु बलि खः।

26 हास्नया अभिषेकयाम्ह भ्याःचायागु ह्याकुला कयाः परमप्रभुया न्ह्यःने संकि। थव छंगु हे ब्व जुइ।

27 “लिपतय् हास्नया अभिषेकयाम्ह भ्याःचाया ह्याकुला व खम्पा कयाः परमप्रभुया न्ह्यःने संकाबीगु बलिकथं संकि, थव छिमिगु हे ब्व जुइ।

28 अले इस्माएलयापि मनूतयसं थव ब्वःयात हास्न व वया कायूपित बी। इस्माएलयापि मनूतयसं परमप्रभुयात मेलबलि छाइबलय् थव ब्व न्ह्याबलें पुजाहारीतयगु जुइ। थव ब्व पुजाहारीतयत बीबलय् परमप्रभुयात ब्यूगु थें हे जुइ।

29-30 हास्न सी धुंका: वयागु पुजाहारीया वसः वया लिपा पुजाहारी ज्ञइम्ह वया सन्तानयात बीमाः। अले अभिषेकया ज्याइवलय् न्हयन्हु तक वं व वसः फिनाः पवित्र पालय् ज्या यानाः नापलायेगु पालय् च्वनेमाः।

31 “अले अभिषेक यायेत हःम्ह भ्याःचायागु ला कया: चुकय् छथाय् दयकि।

32 इमिसं व भ्याःचायागु ला व दालाय् दुगु मरि नापलायेगु पालया दुने ध्वाखाया लिकक च्वनाः नयेमाः।

33 इमिसं पलिस्था यायेत व प्रायश्चित यायेत देछाःगु इमिसं नये ज्यू। व पवित्र जूगुलि मेपिन्सं नये मज्यू।

34 अभिषेक यायेत हःम्ह भ्याःचायागु ला व मरि छुं सुथय् तक ल्यन धा:सा व ल्यं दुगु मिइ छवयकाछव। व नये मज्यू छायाधाःसा व पवित्र खः।

35 “न्हयन्हु तक जिं छन्त बियागु फुक्कं आज्ञा कथं हास्न व वया कायपिन्त पलिस्था या।

36 छं न्हियान्हिथं प्रायश्चित यायेत पापबलियाम्ह द्वहंचा बां बीमाः। थुकिया हि कया: वेदीयात शद्गु या, अले वेदीयात पवित्र यायेत जैतूनया चिकनं अभिषेक या।

37 न्हयन्हु तक छं वेदीया निंति प्रायश्चित यानाः उकिं व शद्गु जुइ। अले वेदी तच्वकं पवित्र जुइ। व उकियात थ्यूगु न्ह्यागु नं पवित्र जुइ।

न्हियान्हिथं बां बीगु

लेवी ६:८-१३; गन्ती २८:१-८

38 “अले छं वेदीइ न्हियान्हिथं मदिकक छायेमाःगु खँ थुपि हे खः – दच्छि दुपि निम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचात।[◇]

39 छम्ह सुथय् अले मेम्ह सन्ध्याकाः इलय् छा।

40 छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचानापं भिंगु छगू हीनया प्यब्बय् छब्ब^{*} जैतूनया चिकनय् न्हायातःगु एपाया झिब्बय् छब्ब[†] भिंगु छुचुं अले त्वँसाबलिया निंति छगू हीनया प्यब्बय् छब्ब दाखमध छा।

41 मेम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा सन्ध्याकाः इलय् छा। सुथय् थें अन्नबलि व त्वँसाबलि नापं छायेमाः। थव परमप्रभुया निंति नस्वाःगु विशेष देछा जुइ।

[◇] **29:38** २९:३८-४६ गन्ती २८:१-८   * **29:40** २९:४० हीनया प्यब्बय् छब्ब थव छगू लिटर ति खः

[†] **29:40** २९:४० एपाया झिब्बय् छब्ब थव १ किलोग्राम ति खः

42 “छिमि पुस्तां पुस्ता तक नापलायेगु पालया ध्वाखाया लिक्क परमप्रभुया न्ह्यःने मदिक्क होमबलि छाना च्वनेमा:। नापलायेगु पालय् जि छनापं खँ लहायेत नापला: खये।

43 इम्माएलीत नापं जि व हे थासय् नापला वये। अले व थाय् जिगु महिमां पवित्र जुइ।

44 “शुकथं जिं नापलायेगु पालयात व वेदीयात पवित्र याये। अले हास्तन व वया काय॒पिन्त जिगु निर्ति पुजाहारी जुयाः सेवा याकेत अभिषेक याये।

45 जि इस्माएलीतयगु दथुइ बाय् च्वने, अले जि इमि परमेश्वर जुइ।

46 जि इमि दथुइ बाय् च्वनेत इमित मिश्व देशं पितहयाम्ह परमप्रभु इमि परमेश्वर खः धकाः इमिसं सी। जि परमप्रभु इमि परमेश्वर खः।”

30

गुँगू थनेगु वेदी

1 “छं गुँगू थनेत खयःसिँयागु छगू वेदी दयकि।[◇]

2 व ४५ से.मि. ताहाकः:गु ४५ से.मि. ब्या दुगु ९० से.मि. जा: दुगु व प्यकुल्लाःगु जुइमा:। उकिया नेकूत व वेदी छगू हे सिँ कुचाया जुइमा:।

3 उकिया च्वय, प्यखेरं व नेकूतयत भिंगु लुं भुनाब्यु। अले उकिया प्यखेरं लुँयागु बाला दयकि।

4 वेदी क्वबीगु न्वः तयेत बालाया क्वय् निखेपाखे निचाः चाः दयकि।

5 न्वः खयःसिँयागु दयकाः लुं भुनाब्यु।

6 जिं छन्त नापलायेगु थाय् बाचाया सनया घःने दुगु प्रायश्चितया कृपा-आसन खः। उकिया न्ह्यःने यख्खाया च्वंगु पर्दा पिने थव वेदी तयाब्यु।

7 “हास्तनं सुथय् पतिकं पालचा मिलय् याइबलय् वेदीइ नस्वाःगु गुँगू थनेमा:।

8 हास्तनं सस्थ्याकाः इलय् पालचा च्याकीबलय् गुँगू न थनेमा:। थव गुँगू छिमि पुस्तां पुस्ता तक परमप्रभुया न्ह्यःने थनेगु यायेमा:।

9 व वेदीइ छं मेगु कथंयागु गुँगू होमबलि, अन्नबलि व त्वँसाबलि छाय् मते।

10 हास्तनं दँय् छक्वः वेदीया न्यकुली प्रायश्चित यायेमा:। छिमि पुस्ता पुस्ता तक दँय् छक्वः शुद्ध जुइगु बलिया हिं उकी प्रायश्चित यायेमा:। थव हे वेदी परमप्रभुयात तसकं पवित्र खः।”

प्रायश्चितया मू

11 अनं लिपा परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

12 “छं इस्साएलीत ल्याः खाइबलय् इमिके महामारी मवयेमा धकाः फुककसिनं थथः ल्याःखाःगु इलय् परमप्रभुयात छुत्काराया मू पुलेमाः। अले छं इमित ल्याःखाइबलय् महामारी वइ मखु।

13 मिजांम्ह मनूत ल्याःखाइबलय् इपि छम्ह छम्हयसिनं पवित्र पालया शेकेलकथं बच्छ शेकेल* बीमाः। थव छगू शेकेल धयागु निझू गेरा† खः। थव बच्छ शेकेल परमप्रभुयात देछा खः। पवित्र थायश्यागु शेकेलकथं छगू शेकेल १२ ग्राम वहः खः।‡

14 निइदं व व स्वयाः थपि मनूत ल्याःखाइबलय् थथे परमप्रभुयात देछा बीमाः।

15 थःगु प्रायश्चितया लाग्नि परमप्रभुयात देछाः छाइबलय् तःमितयसुं बच्छ शेकेल स्वयाः अप्वः अले चीमितयसुं कम बी मते।

16 इस्साएलीतयके प्रायश्चितया धिबा कया: नापलायेगु पालया सेवाया निति छ्यला ब्यु। अले व छिमिगु प्राणया प्रायश्चित यायेत परमप्रभुया न्ह्यःने इस्साएलतयगु निति लुमन्ति जुइमाः।”

ल्हा: सिलेगु बात

17 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

18 “ल्हा: सिलेत कँय्यागु छगः बाता दयूकि। उकिया लिधंसा नं कँय्यागु हे जुइमाः। पवित्र पाल व होमबलिया वेदीया दथुइ तयाः उकी लः तयाब्यु।†

19 उकी हास्न व वया कायूपिन्सं थथःगु ल्हाःतुति सिलेमाः।

20-21 इपि पवित्र पालय् दहुां वनीबलय् वा वेदीया लिक्क विशेष देछा छवयूकेत वनीबलय् इमिसं थथःगु ल्हाःतुति सिलेमाः। मखुसा इपि सी। थव हास्न व वया लिपा वइपि सन्तानयात तकं सदांया नियम जुला।”

अभिषेकया चिकं

22 हाकनं परमप्रभुं मोशायात धयादिल,‡

23 “छं भिंगु भिंगु नस्वाःगु मसला— न्यासः शेकेल‡ छ्वालगु मर्द, निसः व नेयगू शेकेल§ दालचिनी, निसः व नेयगू शेकेल नस्वाःगु सिं व

* 30:13 ३०:१३ बच्छ शेकेल थथे धयागु ६ ग्राम ति † 30:13 ३०:१३ निझू गेरा थथे धयागु १२ ग्राम ति ‡ 30:13 ३०:१३ प्रस ३८:२५-२६; मर्ती १७:२४ § 30:18 ३०:१८ प्रस ३८:८ ⋆ 30:22 ३०:२२-२३ प्रस ३७:२९ ⋆ 30:23 ३०:२३ न्यासः शेकेल थव खगू किलोग्राम ति ⋆ 30:23 ३०:२३ निसः व नेयगू शेकेल स्वंगू किलोग्राम ति

24 न्यासः शेकेल तेजपात। (थुपिं पवित्र पाल लागायागु शेकेलकथं जुइमा:।) अले छगू हीन* जैतूनया चिकं कया:

25 अभिषेक यायेगु पवित्र चिकं दयकि। अतर दयके सःम्हयसिनं दयकूगु थें दयकि। व अभिषेक यायेगु पवित्र चिकं जुइ।

26 अले व चिकनं पवित्र पाल, बाचाया सनु,

27 छायेहःगु मरि तयातःगु तेबिल व उकी माःमाःगु ज्वलं, त्वाःदेवा व उकिया ज्याभः, गुँगू थनेगु वेदी,

28 होमबलिया वेदी व उकिया थलबल, अले बाता व उकिया लिधंसा नापं फुक्कयात अभिषेक या।

29 छं थुपि फुक्कयात पवित्र या अले उपि तच्वकं पवित्र जुइ। सुनानं थथे अभिषेक यानातःगु मालतालयात थी व पवित्र जुइ।

30 “हार्सन व वया कायृपित्त अभिषेक यानाः पवित्र या। इमिसं पुजाहारी ज्युयाः जिगु सेवा यायेमाः।

31 इम्माएलीत्यत थथे धा, ‘थव छिमि पुस्तां पुस्ता तक जिगु निति अभिषेकया पवित्र चिकं जुइमा:।

32 थव चिकं मनूयागु म्हयप्वंके मते। थव पवित्र ज्गुलि ल्वाकछ्यानाः थज्याःगु मेगु छुं दयके मते। छिमिसं थज्याःगु अभिषेकया चिकं पवित्र मानय् या।

33 सुं मनुखं थज्याःगु नस्वाःगु चिकं दयक्कल धाःसा वा पुजाहारी मखुपिनिगु म्हय् तया ब्यूसां वयात थः मनूत्य् दयुं पितिना छवयेमा:।”

नस्वाःगु गुँगू

34 हाकनं परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “नस्वाःगु मसला- थाकुराः, हि व मेगु छता गुँगू थनेगु मसला भिंगु गुँगू नापं उति उति कया:

35 उकियागु नस्वाःगु ल्वाकछ्यानातःगु गुँग्या अतर दयके सःम्हयसिनं थें हे दयकि। उकी चि नं तयेमाः। थव फुक्क भिंगु व पवित्र जुइमा:।

36 उकियागु छुं ब्वःयात कयाः निनाः चुं दयकि। महा पवित्र थासय् जि छनापं नापलाय् थासय् बाचाया सनूया न्ह्वःने थव चुं ति। थज्याःगु गुँगू छिमिसं पवित्र मानय् या।

37 थुकथं ल्वाकछ्यानातःगु गुँगू छिमिसं थःगु हे निति गुबलें दयके मते। थुकियात छं परमप्रभुया न्ह्वःने पवित्र भाः प्यु।

* **30:24** ३०:२४ छगू हीन प्यंगू लिटर

38 सुनानं नस्वाःया लागि व थें च्वंक छुं दयूकल धाःसा वयात थः मनूतय् दथुं पितिना छवयेमा: ।”

31

बजलेल व ओहोलीआबयात ल्यःगु

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, [◇]

2 “स्व, जिं यहदा कुलयाम्ह हरया छ्य, ऊरीया काय् बजलेलयात ल्ययागु दु।

3 अले जिं वयात परमेश्वरयागु आत्मां, सीपं, खुबीं व फुक्क कथंयागु ज्या यायेगु ज्ञानं जाय्का बियागु दु।

4 वं लुँ वहः व कँय्यागु ज्या,

5 ल्वहं तछ्यानाः फाकुनय् थुनेगु ज्या, सिंयागु ज्या व फुक्क कथंयागु कारीगरीया ज्या याइ।

6 दान कुलयाम्ह अहीसामाकया काय् ओहोलीआबयात जिं वयात ग्वाहालि बीत ल्ययागु दु। जिं छन्त उजं बियागु फुक्कं दयूकेत ज्याकःमितयू नं सीप बियागु दु—

7 पवित्र पाल, बाचाया सनू, उकिया चव्ययागु प्रायश्चितया कृपा-आसन व पालयागु ज्वलं,

8 तेबिल व उकिया ज्वलं, भिंगु लुँयागु त्वाःदेवा व उकिया ज्वलं व गुँगू थनेगु वेदी,

9 अले होमबलिया वेदी व उकिया फुक्कं थलबल, बाता व उकिया लिधंसा,

10 थानातःगु वसः, हास्न पुजाहारीया पवित्र वसः व पुजाहारीया सेवा याइबलय् वया काय्पिन्सं फीगु वसः,

11 अभिषेक यायेगु चिकं व पवित्र थासय् च्याकेत नस्वाःगु गुँगू, थव फुक्कं जिं छन्त बियागु उजंकथं हे इमिसं दयूकेमा: ।”

विश्वामबार हनेगु या

12 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

13 छं इस्माएलीतयत थथे नं धा, “छिमिसं जिगु विश्वामबार हनेगु या। लिपाया पुस्ता तक थव जिगु व छिमिगु दथुइया चिं ज्ञाइ। जि छिमित पवित्र याइम्ह परमेश्वर खः धकाः छिमिसं सीका काइ।”

14 “‘छिमिसं विश्वामबार हनेगु यायेमा:। व छिमिगु निति पवित्र ख:। सुनां थुकियात मानय् याइ मखु वयात स्याना छवयेमा:। सुनानं थुखुन्हू ज्या याइ वयात थः मनूतय् दथुं नाश यानाः छवयेमा:।

15 खुन्हू तक ज्या यायेमा:, अयनं न्हयन्हू खुन्हू आराम कायेगु दिं ख:। व परमप्रभुया निति पवित्र ख:। सुनानं विश्वामबार खुन्हू ज्या यात धाःसा वयात स्याना हे छवयेमा:।[✳]

16 इस्माएलीतयसं विश्वामबार हनेमा:, अले लिपा वइपि पुस्तायात तकं सदांया नियमकथं थ्व दियात हनेगु या।

17 थ्व जिगु व इस्माएलीतयगु दथइ सदांया चिं जुइ। छायधाःसा परमप्रभुं खुन्हू बिकाः आकाश व पृथ्वी दय्कादिल, न्हयन्हू खुन्हू धाःसा वय्कलं विश्वाम कयादिल।’ ”[✳]

18 परमेश्वरं मोशा लिसे सीनै पर्वतय् खँ ल्हाये धुंकाः वय्कलं वयात थःगु पतिचां च्वयादीगु निपाः ल्वहंपौ बियादिल।

32

लुँयाम्ह द्रुहंचाया पुजा
व्य ९:९-१२

1 मनतयसं मोशायात गुँच्वकां कवहां वयेत लिबाका च्वंगु खनाः हास्नयाथाय मूं वनाः वयात थथे धाल, “जिमिगु न्ह्यः न्ह्यः वनेत घः दय्कादिसँ छायधाःसा जिमित मिश्नं पितहःम्ह मोशायात छु जुल जिमिसं मस्यू।”^{✳✳}

2 अले हास्नं इमित धाल, “छिमि कलाः व काय् म्ह्यायपिनिगु न्हायपनय् च्वंगु लुँया चाःचा त्वःकाः जिथाय् हजि।”

3 अले फुकं मनूतयसं थथःगु न्हायपनय् च्वंगु लुँयागु चाःचा त्वःयाः हास्नयाथाय् हल।

4 वं उकियात इमिगु ल्हातां कयाः नाय्काः कतां कियाः उकि छम्ह द्रुहंचाया मूर्ति दय्कल। अले मनूतयसं थःथवय् धाल, “हे इस्माएलीत, छिमित मिश्नं पितहःम्ह छिमि घः थ्व हे खः।”[✳]

5 थ्व खनाः हास्नं द्रुहंचाया न्ह्यःने छगू वेदी दय्कल। वं थथे धकाः च्वय्कल, “कन्हय् परमप्रभुया निति छगू नखः जुइ।”

[✳] **31:15** ३१:१५ प्रस २०:८-११; २३:१३; ३४:२४; ३५:२; लेवी २३:३; व्य ५:१२-१४   [✳] **31:17** ३१:१७ प्रस २०:११   [✳] **32:1** ३२:१-३५ व्य ९:६-११   [✳] **32:1** ३२:१ प्रे ७:४०   [✳] **32:4** ३२:४ १ राज १२:२८; प्रे ७:४१

6 अले कन्हय् खुन्ह सुथय् न्हापां मनूतय्सं होमबलि छाल, अले मेलबलि नं हल। इपि फेतुनाः नयेत्वने धुंकाः दनाः यःयःथे सन।[◇]

7 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “याकनं कवय् कवहां हुँ छाय॒धा:सा छं मिश्रं पित हःपि मनूत स्यनावने धुंकल।

8 इपि जिं उजं बियागु लैँपुणाखें याकनं हे फहिलाः मेखेपाखे वंगु दु। आः ला इमिसं थःगु निति छम्ह द्रुंचाचा मूर्ति दयकाः वयागु पुजायात, अले बलि छानाः थथे धाल, ‘हे इस्माएलीत, छिमित मिश्रपाखें पितहःम्ह घः थ्व हे खः।’ ”

9 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “जिं थुपि मनूतय्त खनागु दु, थुपि जिराहा मनूत खः।

10 आः जितः पने मते, छाय॒धा:सा जिगु तं मि थे च्यानाच्वंगु दु। जिं इमित भस्म यानाछवये। अले छपाखें हे जिं तःधंगु जाति दयके।”

11 मोशां परमप्रभु थः परमेश्वरयात इनाप यानाः धाल, “हे परमप्रभु, छिगु तःधंगु शक्ति व बल्लाःगु लहातं मिश्रं पित हयादीपि थः मनूतपाखे छाय॒मि थे च्याःगु तं पिकयादियागु?[◇]

12 छिं इमित पर्वतय् स्याना: थ्व पृथ्वी इमिगु नां हे हुयाछ्वयेगु मभिंगु बिचालं पित यंकादीगु खः धकाः मिश्रीतय्त छाय॒धायके बियेगु? छिगु व मि थे च्याःगु तंयात शान्त यानादिसँ। अले थःगु मन हिकाः थः मनूतय्त नाश जुइगुपाखें बचय् यानादिसँ।

13 अब्राहाम, इस्हाक व याकूबयात छिं थःगु नामं पाफयाः ‘जिं छिमि सन्तान आकाशय् च्वंगु नगु थे अप्वः दयकाबी, जिं बाचा यानागु थ्व हे देश छिमि सन्तानयात बी अले इमिसं न्ह्याबले अन हे अधिकार याइ धकाः धयादीगु खँ लुमंकादिसँ।’ ”[◇]

14 अले परमप्रभुं थः मनूतय्त स्यकेगु बिचाःयात हीकादिल।

15 अनं लिपा मोशा थःगु लहातय् बाचाया उपि ल्वहंपौ ज्वनाः पर्वतं कवय् कवहां वल। उपि ल्वहंपौलय् निखें च्वयातःगु दु।

16 थुपि निपां ल्वहंपौ परमेश्वरं दयकादीगु खः। उकी च्वयातःगु आखः नं वयक्लं हे किया च्वयादीगु खः।

17 यहोशूं मनूत तस्सलं हाःगु सः तायाः मोशायात धाल, “छाउनीइ ल्वापु जूगु थे सः ताये दयाच्वंगु दु।”

18 मोशां लिसः बिल,

[◇] **32:6** ३२५६ १ कोर १०:७

[◇] **32:11** ३२११-१४ गन्ती १४:१३-१९

[◇] **32:13** ३२१३ उत

२२:१६-१७; १७:८

“थव सः त्याः पिनिगु नं मखु बूपिनिगु नं मखु।
जिं धाः सा म्ये हा:गु सः थें तायाच्वनागु दु।”

19 मोशां छाउनी न्ह्यः वयेवं द्रुहंचा व प्याखं हुलाच्वंगु खनाः तसकं तं पिकाल।
अले वं ल्वहंपैत गुँया क्वय् वान्छवयाः तछ्यानाबिल।

20 अले इमिसं दयकूगु द्रुहंचा कयाः वं मिइ छवय्काः उकियात चुंचुं यानाः
लखय् ल्वाकछ्याना बिल। अले वं इसाएलीतयू त्वके बिल।

21 अनंलि मोशां हास्नयात धाल, “थुपि मनूतयसं छितः छु याःगु दु धकाः छिं
थुमित शुलि तःधंगु पाप याके बियागु?”

22 हास्नं लिसः बिल, “जिमि प्रभु, जि खनाः तंचायादी मते। थुपि मनूतयू छिं
बांलाक म्ह हे स्यू। थुमिगु मन मभिपाखे वनाच्वंगु दु।

23 इमिसं जितः धाल, ‘जिमि न्ह्यः न्ह्यः बनेत छम्ह घः दयकि, छायधाः सा
जिमित मिश्नं पितहःम्ह मोशायात छु जुल धकाः जिमिसं मस्यू।’

24 अथे ज्युयाः जि इमित धया, ‘सुयाके सुयाके लुँयागु तिसा दु, व त्वयाः हजि।’
अले इमिसं जितः लुँ बिल। जिं लुँयात मिइ तयाबिया, अले थव द्रुहंचा पिहां वल।”

25 मोशां मनूत थः यःथें ज्युयाच्वंगु खन। हास्नं इमित कःमघासें थः यःथें वने
ब्यूगुलि इपि थः शत्रुतय् न्ह्यःने न्हिलेगु हुनि जुल।

26 अथे ज्युयाः मोशां छाउनीया ध्वाखाया लिक्क दनाः तसलं हालाः धाल,
“परमेश्वरया पाखेयापि जिथाय् वा।” अले लेवीया कुलयापि फुकं वयाथाय् मू
वल।

27 मोशां इमित धाल, “परमप्रभु इसाएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘छिपि
फुककसिनं थथःगु तरवार ज्वनाः छाउनीयागु छगू कुन्चानिसें मेगु कुन्चाय् तक
लुखा लुखाय वनाः थःकिजा, थःपासा व थः जःलाखःलायात स्यास्यां हुँ।’”

28 अले लेवीतयसं मोशां धाःथें यात। व हे दि स्वदृति मनूत सित।

29 अले मोशां धाल, “थौं छिमिसं थःकाय् व किजापिन्त स्यानाः थःपिन्त
परमप्रभुया निति सेवा यायेत लःल्हाना ब्यूगु दु। थौं वय्कलं छिमित तःधंगु आशिष
बियादीगु दु।”

30 कन्हय् खुन्हु मोशां मनूतयू धाल, “द्रुहंचायात पुजा यानाः छिमिसं तःधंगु
पाप याःगु दु। जि परमप्रभुयाथाय् पर्वतय् थहां वने। जिं छिमिगु पापया प्रायश्चित
याये फइ ला?”

31 अले मोशा परमप्रभुयाथाय् थहां वनाः थथे धाल, “मनूतयसं गुलि तःधंगु पाप
याःगु दु। इमिसं थःगु निंति लुँयाम्ह घः दयकूगु दु।

32 अयजूसां थुमिगु पाप क्षमा यानादिसँ, मखुसा छिं च्वयादीगु सफुलि जिगु नां हुयादिसँ।”[◇]

33 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “सुनां जिगु विरोधय् पाप याःगु दु, वयागु नां हे जिं थःगु सफुलि हुयाछवये।

34 हुँ, जिं छन्त धयागु देशय् मनूतयूत ब्वनायंकि। जिम्ह दूत छंगु न्ह्यः न्ह्यः वनी। अथेजूसां जिं सजाँय बीगु ई वइबलय् इमित पापया सजाँय बी।”

35 हास्नं दयकूम्ह द्रुहंचायात पुजा याःगुलि परमप्रभुं इमिथाय् महामारी छवयादिल।

33

सनि पर्वत त्वःतेगु आज्ञा

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छ व छं मित्रं पित हःपि मनूत थ्व थाय् त्वःता: जिं अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात ‘छिमि सन्तानयात बी’ धक्काः बचं बियागु देशय् हुँ।[◇]

2 जि छम्ह दूतयात छिमिगु न्ह्यः न्ह्यः छवयाबी अले कनानी, एमोरी, हित्ती, परिज्जी, हिब्बी व यब्सीतयूत लिनाछवये।

3 दुरु व कस्ति बा: वयाच्चंगु देशय् हुँ। अयनं जि छिपिनां वने मखु। छिपि जिराहा मनूत जूगुलि जि छिमित लँय् हे नाश यायेगु जुइ।”

4 मनूतयसं थ्व मधिंगु खँ न्यंबलय् इमिसं नुगः मछिकल। अले सुनानं थःगु तिसा मालिल।

5 छायधाःसा परमप्रभुं मोशायात धयादीगु दु, “इसाएलीतयूत धा, ‘छिपि जिराहा मनूत खः। जि पलख जक छिमिगु दथुइ वःसा जिं छिमित भस्म यानाबी। आः छिमिसं थथःगु तिसा त्वः, अले छिमित छु यायेमा: जिं बिचाः याये।’ ”

6 अथे जुयाः हौरैब पर्वतय् इसाएलीतयसं थथःगु तिसा त्वल।

मुनेगु पाल

7 मोशां छपा पाल कयाः छाउनी पिने भचा तापाक्क ग्वइ। उकियात मुनेगु पाल धक्काः धाइगु। सुं मनुखं परमप्रभुलिसे छुं न्यने माःसा व छाउनी पिने थ्व हे मुनेगु पालय् वनीगु जुयाच्चन।

[◇] 32:32 ३२:३२ भज ६०:२८; प्रका ३:५

[◇] 33:1 ३३:१ उत १२:७; २८:३; २८:१३

8 मोशा पिहां वनीबलय् फुककं मनूत थथःगु पालया लुखाय् दनी, मोशा व पाल दुने दुहां मवंतले वयात हे स्वयाच्चनी।

9 मोशा पाल दुने दुहां बनेध्युंकाः परमप्रभुं मोशालिसे खँ ल्हानादीबलय् सुपाँय्यागु थां पालया क्वय् लुखाय् दनी।

10 मनूतयसं सुपाँय्या थां पालया लुखाय् च्वंगु खनीबलय् इमिसं थथःगु पालया लुखाय् पिने क्वपुसां पुया: आराधना याइ।

11 परमप्रभु मोशालिसे शुकथं चुलिचू थः पासापिनापं थें खँ ल्हानादीगु जुयाच्चन। मोशा हाकनं छाउनीइ लिहांवनी। वयात ग्वाहालि याइम्ह ल्यायम्ह नूनया काय् यहोशू धाःसा पालय् च्वनाच्चनी।

मोशां परमप्रभुया महिमा खंगु

12 मोशां परमप्रभुयात धाल, “छिं जित: शुपि मनूतयत ब्वनायंकि धकाः धयादीगु दु अयनं जिनापं सुयात छवयादी धकाः धयादीगु मदुनि। छिं धयादीगु दु ‘जिं छन्त महस्यू अले जिगु दया छंके दु।’

13 छि जिनापं लयताःसा जित: लॅंपु क्वयनादिसँ। छित: म्हसीके फयेमा अले छिगु दया जिके दयाच्चवनेमा। लुमकादिसँ, थ्व जाति छिकपिनि हे मनूत खः।”

14 परमप्रभुं लिसः बियादिल, “जि थः हे छनापं वने अले जिं छन्त विश्वाम बी।”

15 वं वयकःयात धाल, “छि थः हे जिपिनापं मझायेगु जूस जिमित थनं न्ह्यःने यंकादी मते।

16 जिपिनापं मवंतले जि व जिमि मनूतयसं छिगु दया जिमिके दु धकाः गथे यानाः सीकेगु? मेगु छु खं जि व छिकपिनि मनूत पृथ्वी च्वंपि मनूत स्वया: अलग जुइ?”

17 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं धाःथें जिं याये, छायधाःसा जि छ खनाः लयताः अले जिं छन्त बांलाक हे महस्यू।”

18 वं धाल, “आः जित: छिगु महिमा क्वयनादिसँ।”

19 वयक्लं धयादिल, “जिं छंगु न्ह्यःने हे थःगु फुककं भिंगु क्यने, अले छंगु न्ह्यःने हे परमप्रभुया नां च्वयके। जिं सुयात कृपा याये मास्ति वइ वयात कृपा याये। सुयात जिं दया याये मास्ति वइ वयात दया याये।”[◇]

20 अले वयक्लं धयादिल, “अयनं छं जिगु ख्वाः स्वये फइ मखु, छायधाःसा जिगु ख्वाः स्वया: सुं न मनूत म्वानाच्चने फइ मखु।”

21 अले परमप्रभुं धयादिल, “जिगु लिक्क तग्वःगु ल्वहँत्यू छ दँ।

22 જિગુ મહિમા અન જુયા વનીબલય જિં છન્ત વ લ્વહંયાગુ કાપિચાય તયાબી। અલે અન જુયા મવંત્લે છન્ત જિગુ લહાતં હે ત્વપુયાતયે।
23 હાં જિં લ્ન્હા: લિકાયે, અલે છે જિગુ મહયા લ્યુનેપાખે જક ખની। જિગુ ખ્વા: ધા:સા ખનેદિ મખુ।”

34

મેગુ લ્વહંયાગુ પૌ

- 1** પરમપ્રભુ મોશાયાત ધયાદિલ, “ન્હાપા થેં લ્વહંયાગુ નિપા: પૌ હજિ। અલે જિં ઉકી છે ન્હાપા તઘ્યા:ગુ પૌત્ય ચ્વયાત:ગુ હે ખું ચ્વયાબી।”
- 2** છ સુથ ન્હાપાં હે તયાર જુયા: સનિ પર્વતયા ચ્વકાય જિગુ ન્હ્યા:ને થહાં વા।
- 3** છનાપં સું નં મનૂ મવયેમા:। ઉલિ જક મખુ પર્વતયા ગન નં સું મનૂ ખને મદયેમા:। ફૈચ્વલય વ સા દ્રુહં નં પર્વતયા ન્હ્યા:ને મજવયેમા:।”
- 4** અલે મોશાં ન્હાપાયાગુ થેં લ્વહંપે નિપા: ચાના: દયકલ, અલે પરમપ્રભુ આજા બિયાદીગુ થેં સુથ ન્હાપાં સનિ પર્વતયા થહાં વન।
- 5** અલે પરમપ્રભુ સુપુંચ્ય કવહાં ઝાયા: વ નાપં અન દના: થ:ગુ પવિત્ર નાં, “પરમપ્રભુ” ધકા: ન્વબાનાદિલ।
- 6** અનંલિ પરમપ્રભુ વયા ન્હ્યા:ને ઝાયા: થથે ધકા: ધયાદિલ, “પરમપ્રભુ, પરમપ્રભુ દયાતુમ્હ, સદાં દયામાયા યાનાદીમ્હ, તંચાયેત લિબાકાદીમ્હ વ તસકં વિશ્વાસ યાયે બહ:મ્હ ખ:।”
- 7** વયક: દુલંદુ:યાત માયા યાનાદીમ્હ, અર્ધર્મ, અપરાધ વ પાપ ક્ષમા યાનાદીમ્હ ખ:। અયસાં વયકલં દુંયા:મહયસિત સજ્ઞાય મબ્યસે ત્વ:તાદી મખુ। વયક: પુર્વયા અર્ધર્મયા સજ્ઞાય ઇમિ છ્ય વ છુઝ્યા પાલય તકં ને બિયાદીમ્હ ખ:।”
- 8** અલે મોશાં હથાસં બંધ્યપાખે ક્વછુના: આરાધના યાત।
- 9** વં ધાલ, “હે પરમપ્રભુ, છિ જિમિત ધાથે માયા યાનાદિયાગુ ખ:સા છિ જિપિનાપં ઝાસેં। થવ છગુ જિરાહા જાતિ જસાં જિમિગુ અર્ધર્મ વ પાપ ક્ષમા યાનાદિસેં, અલે જિમિત થ:ગુ હે સમ્પત્તિ થેં નાલા કયાદિસેં।”
- 10** અલે પરમપ્રભુ ધયાદિલ, “સ્વ, જિં છનાપં છગુ બાચા ચિને। પૃથ્વીઇ ફુક્કં જાતિય દથુઇ ગુબલેં મજગુ અજૂ ચાયાપુગુ જ્યા જિં છિમિ મનૂથય ન્હ્યા:ને યાનાક્યને।

◇ 34:1 ૩૪:૧-૯ વ્ય ૧૦:૧-૫ ◇ 34:6 ૩૪:૬-૭ પ્રસ ૨૦:૫-૬; ગન્તી ૧૪:૧૮; વ્ય ૫:૧-૧૦; ૭:૧-૧૦

अले छिमिगु दथुइ च्वनाच्वंपि मनूतयसं परमप्रभुया ज्या खनी, छायधाःसा जिं छपाखें छग् तःधंगु ज्या याये।[◎]

11 थौं जिं छन्त बियाच्वनागु उजंयात मानय या। स्व, जिं छंगु न्ह्यःनें एमोरी, कनानी, हिती, परिज्जी, हिब्बी व यबूसीतयत लिनाछवये।

12 बांलाक होश यानाच्वँ, व देय्यापिं मनूतलिसें छं सन्धि याये मते, मखुसा इपि छिमिगु निति तक्यनीगु जाः जुइ।

13 इमिगु वेदीत स्यंकाब्यु। इमिगु पवित्र ल्वहंत तछ्यानाब्यु अले इमि अशेरा घःमयज्जुयागु थांतयत पालाः क्वथलाब्यु।[◎]

14 छिमिसं मेम्ह सुं घःयागु पुजा याये मते। परमप्रभुया नां ‘नुगः मुइकादीम्ह’ खः। थव खनाः वय्यक्लं नुगः मुइकादी।

15 “होश यानाच्वँ, व देय्यापिं मनूतलिसें सन्धि याये मते, मखुसा इमिसं थः घःतयत बां बियाः पुजा यानाः भव्य न्याय्कीबिलय् छिमित नं सःती अले छिमिसं इमिगु भव्य नइ।

16 अले छिमिसं उपि जातयापि भौमचात हयाः इमिसं थः घःतयए पुजा याइबलय् छिमि काय्यपिन्त नं अथे हे याकेबी।

17 “छिमिसं थःगु निति नायकाः मूर्तित दयके मते।[◎]

18 “सोडा मतःगु मरिया नखः हनेगु या। जिगु उजंकथं आबीब लाया क्वःछिनातःगु इलय् न्हयन्हु तक सोडा मतःगु मरि नयेगु या। आबीब लाय् है छिपि मिश्न देशं पिहां वःगु खः।[◎]

19 “न्हापां बूपि फुक्क काय्मस्त जिम्ह खः। अले सा द्रुहं व फैच्वलयतय् न्हापां बूपि बाजात नं जिम्ह खः।[◎]

20 न्हापां बूम्ह गधाया मचायात चिधिकःम्ह भ्याःचानापं लिफ्या, लिमफ्यायेगु जूसा वयागु गःपः त्वथुलाब्यु। छिमिसं न्हापां बूपि काय् मस्तयत नं लिफ्याना कायेमाः।

“सुं नं जिगु न्ह्यःने लहातय् छुं मदयक खनेदः वये मते।[◎]

21 “खुन्हु तक ज्या या, तर न्हयन्हु खुन्हु आराम का। बुँ पुलेगु व छव लयेग इलय् नं आराम का।[◎]

[◎] 34:10 ३४:१०-२६ प्रस २३:१४-११; व्य ७:१-५; १६:१-१७   [◎] 34:13 ३४:१३ व्य १६:२१

[◎] 34:17 ३४:१७ प्रस २०:४; लेवी ११:४; व्य ५:८; २७:१५   [◎] 34:18 ३४:१८ प्रस १२:१४-२०; लेवी

२३:६-८; गन्ती २०:१६-२५   [◎] 34:19 ३४:१९ प्रस १३:२   [◎] 34:20 ३४:२० प्रस १३:१३   [◎] 34:21

३४:२१ प्रस २०:१०; २३:१२; ३१:१५; ३५:२; लेवी २३:३; व्य ५:१३-१४

22 “छिमिसं बुँड न्हापां सःगु छव नापं सामाज्याया नखः हनेगु या। हानं न्हयगू लाय् थथःगु फल खाये धुंका: मुनेगु नखः हनेगु या।[◇]

23 दँय् स्वक्वः फुक्क मिजंत परमप्रभु इम्माएलया परमेश्वरया न्ह्यःने खनेदय्कः वयेमा:।

24 जिं छिमिगु न्ह्यःने जातितयूत लिनाछवये। देशया लागि लागा अप्वः यानाः बी। दँय् स्वक्वः छिपि परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्यःने वनीबलय् सुनानं छिमिगु बुँयात ल्ववंकी मख्य।

25 “जितः बलि छायेबलय् सोडा दुगु मरि छाय् मते। सुथ जुइ न्ह्यः तंक छुत्काराया बलिया ला फुकेमा:, ल्यकातये मते।[◇]

26 “छिमिगु बुँयागु दकलय् भिंगु न्हापां सःगु अन्न व फल परमप्रभु छिमि परमेश्वरयाथाय् हजि।[◇]

“सुं च्वलेचाया मचायात वया मांया दुस्ह दय्के मते।”

27 अनं लिपा परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थुपि वचन च्व, छायधाःसा थुपि हे वचनकथं छ व इसाएलीतानापं जिं बाचा चिनागु दु।”

28 मोशा अन परमप्रभुनापं पिइन्हु पिइचा तक छुं हे नयेत्वने मयासें च्वन। वं उपि ल्वहँपतिइ बाचाया द्विगू उजं च्वल।

मोशाया ख्वाः ज्वल्ल थीगु

29 बाचा चिनादीगु निपाः ल्वहँपै ज्वनाः सनि पर्वतं क्वहां वःबलय् परमेश्वर व नापं खँ ल्हानादीगुलि थःगु ख्वाः ज्वल्ल थीगु दु धकाः वं मस्य।[◇]

30 हास्न व फुक्क इम्माएलीतयसं मोशायागु ख्वाः थियाच्वंगु खनाः इपि वयागु न्ह्यःने वयेत ग्यात।

31 अयनं मोशां इमित सःतल, अले हास्न व खलःया थकालित वयाथाय् वल, अले वं इपि नापं खँ ल्हात।

32 अनंलि फुक्क इम्माएलीत वया न्ह्यःने वल, अले इमित परमप्रभुं सनि पर्वतय् बियादीगु फुक्क उजं न्यंकाबिल।

33 इपि नापं खँ ल्हाये धुंकाः थःगु ख्वाः गाबलं त्वपुल।

[◇] 34:22 ३४:२२ लेवी २३:१५-२१,३१-४३; गन्ती २८:२६-३१

[◇] 34:25 ३४:२५ प्रस १२:१०

[◇] 34:26 ३४:२६ व्य २४:२१, २६:२   [◇] 34:29 ३४:२९-३५ २ कोर ३:७-१६

34 मोशा परमप्रभुया न्ह्यःने वयक्तः नापं खँ लहायेत वनीबलय् धासाः वं पिने पिहां मवतले थःगु ख्वाः उलिगु याइ। अले परमप्रभुं वयात छु उजं बियादी पिने वयाः वं इस्माएलीतयूत न्यंकी।

35 अले इस्माएलीतयूसं मोशायागु ख्वाः ज्वाल्ल थीगु खनीगु। परमप्रभुलिसे खँ लहायेत दुने दुहां मवतले हे थःगु ख्वाः त्वपुया तझगु।

35

विश्वामबारया विधि

1 मोशां इस्माएलया फुक्क मनूतयू छथाय् मुंकाः इमित धाल, “परमप्रभुं उजं बियादीगु छिमिसं यायेमाःगु ज्या थथे दु—

2 खुन्हू तक ज्या यायेगु या, अले न्ह्यन्हू खुन्हूया दिं धाःसा छिमिगु निंति पवित्र खः। थव दिं परमप्रभुया निंति विश्वामबार खः। व दिं सुनानं ज्या यात धाःसा वयात स्याना छवयेमाः।[✳]

3 छिमिगु सुयागु छें विश्वामबार खुन्हू भुतुलिइ मि तक च्याके मते।”

नापलायेगु पालया निंति ज्वलं

4 मोशां फुक्क मनूतयू थथे धाल, “परमप्रभुं उजं बियादीगु खँ थ्व हे खः।[✳]

5 छिपि थःपिनि दथुं परमप्रभुया निंति देछा मैँ। बीगु मनदुपि फुक्कसिनं परमप्रभुयाथाय् लुँ वहः, कँय,

6 वँचुगु प्याजीगु व ह्याऊँगु का अले भिंगु सूती कापः, च्वलयचिगु सँ,

7 ह्याऊँगु रंग छिया तःगु फैचायागु छेंगु, डल्फिनयागु छेंगु, खयःसि,

8 मतःया निंति जैतूनयागु चिकं, अभिषेक याइगु चिकं व नस्वाःगु गुँग्यात मसला,

9 अले एपोद व छातिपाताय् घाकेत थीथी मूँ वंगु थीत हजि।

10 “छिपि मध्ये ज्या सःपि वयाः परमप्रभुं उजं बियादीगु फुक्क दयूकि[✳]—

11 नापलायेगु पाल, पवित्र पाल व त्वपुझगु इलां, अंकुसि, सिंपौ, खगः, थांत व लिधंसात।

12 अले सनू व उकिया न्वःत, प्रायश्चितया कृपा-आसन व उकी न्ह्यःने यख्खानातःगु पर्दा,

13 तेबिल व उकिया न्वःत, अले उकिया फुक्क ज्वलं, व देछायेगु मरि,

[✳] **35:2** ३५:२ प्रस २०:८-११; २२:१२; ३१:१५; ३४:२१; लेवी २३:३; व्य ५:१२-१४

[✳] **35:4** ३५:४

३५:४-९प्रस २५:१-९   [✳] **35:10** ३५:१०-११ प्रस ३९:३२-४३

14 त्वा:देवा व उकिया ज्वलं, अले पाल्चाया निर्ति चिकं,

15 गुँगूया वेदी व उकिया न्वःत, अभिषेक याइगु चिकं, नस्वाःगु गुँगू व पवित्र पालयागु लुखाया पर्दा,

16 होमबलिया वेदी, व उकी च्वंगु कँय्यागु चालिचा, उकिया न्वःत व फुकं ज्वलं। अले कँय्यागु ल्हाःतुति सिलेगु बाता व उकियागु लिधंसा।

17 अले चुक्या प्यखेरं च्वंगु ख्वातुगु कापः, उकियागु थां व लिधंसा, चुक्या ध्वाखाया पर्दा।

18 नापलायेगु पालया चुक्यात थनेत नकिं व खिपः।

19 पवित्र पालय् सेवा यायेत थानातःगु वसः - हास्न तःधंम्ह पुजाहारीयात पवित्र वसः अले पुजाहारीया सेवा यायेत वया काय्पिनिगु वसः।”

20 अले इस्माएलया फुक्क खलः मोशाया न्ह्यःनं थथःगु पालय् लिहां वन।

21 देछा छायेगु मनदुपि फुक्क वल अले नापलायेगु पाल दयकेत, अन सेवा यायेत व पवित्र वसः सुइत परमप्रभुयाथाय् देछा हल।

22 देछा छायेगु मनदुपि मिसा व मिजंतयसं मार्वरि, अंगू, चाः व सिखः थें ज्याःगु ल्याँगु तिसा हल।

23 सुयाके सुयाके वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु का, भिंगु सूती कापः, च्वलय्चिया सँ, ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैचायागु छेंगू, डल्फिनयागु छेंगू दु, इमिसं व हल।

24 वहः व कँय्यागु देछा छाइपिन्सं परमप्रभुयात देछा धकाः हल। सुयाके ज्या यायेत खयःसिं दु, वं व हल।

25 ज्या सःपि मिसातयसं थःम्ह हे निलातःगु वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु का व सूती कापः हल।

26 अले मनदुपि व ज्या सःपि फुक्क मिस्तयसं च्वलेचिया सँया तैंय निल।

27 नायःतयसं एपोद व छातिपाताय् तयेत आनिक्स व मेगु थीत हल।

28 मत च्याकेत, अभिषेक यायेत व गुँगू थनेत मसला व जैतूनया चिकं हल।

29 मनदुपि इस्माएली मिसा व मिजंतयसं परमप्रभुं मोशापाखे बियादीगु उजंकथं फुक्क ज्याया निर्ति परमप्रभुयाथाय् थः यःछि देछा हल।

ज्या सःपि बजलेल व ओहोलीआब

30 अले मोशां इस्माएलीतयत धाल, “स्व, परमप्रभुं यहदाया कुलयाम्ह, हरया छ्यू, ऊरीया कायू, बजलेलयात नां कया: सःतादीगु दु।[◇]

31 અલે વયાત પરમેશ્વરયા આત્માં સીપ, ખુબી વ લહાયા ફુક્ક કથંયા જ્યાયા જ્ઞાનં જાયકાદીગુ દુ।

32 થ્વ વં લું વહ: વ કેંયાગુ બાંલા:ગુ બુતા દયકેગુ,

33 થુનેત થી ચાયેગુ, સિંઇ બુતા દયકેગુ અલે ફુક્ક કથંયાગુ લહાયા જ્યા બાંલાક યાયેમા ધકા: યાનાદીગુ ખ:।

34 પરમપ્રભું વયાત વ દાનયા કુલયામ્હ અહીસામાકયા કાય ઓહોલીઆબ નિમ્હયસિત મેપિન્ત સ્થનેગુ ખુબી બિયાદીગુ દુ।

35 વય્ક્કલં ઇપિ લહાયા જ્યા વ નમ્ના દયકેગુ જ્યા વંચુગુ, પ્યાજીગુ વ છ્યાઉંગુ કા અલે ભિંગુ સુતિ કાપતથ્ય બુતા ભરય યાયેગુ વ થાયેગુ જ્યાય, ફુક્ક કથંયાગુ બાંલાક જ્યા યાયે સ:પિ જુઝમા: ધકા: ઇમિત સીપં જાયકાદીગુ દુ।”

36

નાપલાયેગુ પાલયા નિંતિ જ્વલં

1 “બજલેલ, ઓહોલીઆબ વ પરમપ્રભું પવિત્ર પાલ દયકેત સીપ વ ખુબી બિયાદીપિ જ્યા સ:પિ મનૂતયસં પરમપ્રભું ઉંજ બિયાદીગુથં જ્યા યાયેમા:।”

2 અલે મોશાં બજલેલ, ઓહોલીઆબ વ પરમપ્રભું ખુબી બિયાદીપિ વ જ્યા યાયેત મનદુપિ ફુક્કસિત સ:તલ।

3 પવિત્ર પાલ દયકેત ઇસ્સાએલીતયસં હ:ગુ દેછા ફુક્ક ઇમિસ મોશાયા લહાતં કાલ। અયનં મનૂતયસં હાનં સુથ પતિકં નં થ: ય:છિ દેછા હયા હે ચ્વન।

4 અથે જુયા: પવિત્ર પાલ લાગાય જ્યા યાઇપિ થથ:ગુ જ્યા ત્વ:તા: મોશાયાથાય વલ।

5 અલે ઇમિસ થથે ધાલ, “મનૂતયસં પરમપ્રભું દયકેત ઉંજ બિયાદીગુ જ્યાયા નિંતિ મા:ગુ સ્વયા: અપ્વ: જ્વલં હયાચ્વંગુ દુ।”

6 અલે મોશાં છાઉની ન્યંકં થથે ધકા: ચ્વયક્કલ, “આવંલિ સું મિજં વા મિસાં પવિત્ર પાલયા નિંતિ દેછાયેત મેગુ છું નં હયે મતે।” અથે જુયા: મનૂતયસં મેગુ દેછા હયેગુ દિક્કલ।

7 ફુક્ક જ્યા યાયેત ઇમિકે મા:ગુ સ્વયા: અપ્વ: સામાન દયે ધુંકલ।

પવિત્ર પાલ ત્વપુઝુ ઇલાં

8 જ્યા યાયે સ:પિ મનૂતયસં ભિંગુ વંચુગુ પ્યાજીગુ વ છ્યાઉંગુ રંગયાગુ સૂતી કાપ:યાગુ જ્ઞિપા કાપ:યા ઇલાં દયક્કલ। થુકી કસ્બયા બાંલાક બુતા ભરય યાનાત:ગુ દુ।

9 फुक्क कापः १२ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या दुगु जुल। फुक्क कापः अपायकू हे दुगु जुल।

10 न्याकू कापःयात सुयाः छपाः हे यात। अले मेगु न्याकू कापःयात नं अथे हे यात।

11 न्हापां स्वाःगु कापःया सिथ्यै वैचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय दय्कल। अथे हे लिपाः स्वाःगु कापःया सिथ्यै सिथ्यै नं वैचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय दय्कल।

12 अले न्हापां स्वाःगु कापःया न्हापांगु कुचायै नेयगू स्वःतिपाँय दय्कल। अथे हे लिपा स्वाःगु कापःया लिपांगु कुचायै नं नेयगू स्वःतिपाँय दय्कल। उपि चुलिचू लाःगु जुल।

13 अनंलि लुँयागु अंकुसि दय्काः थव हे अंकुसि निपाः कापःयात छपाः यानाः स्वानाबिल। थुकथं निकू कापः छकू जुल।

14 अनंलि थव हे कापःया च्वयै त्वपुयेत च्वलय्चिगु सँयागु झिंछकू कापः दय्कल।

15 फुक्क कापः अपायकू हे दुगु जुल। अले १३ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या जुइक दय्कल।

16 न्याकू कापःयात स्वानाः छकू यानाः मेगु खुकू कापःयात नं स्वानाः छकू यात।

17 अले न्हापां स्वाःगु कापःया लिपांगु कुचायै नेयगू स्वःतिपाँय दय्कल। लिपा स्वाःगु कापः नं अथे यात।

18 अनंलि कँय्यागु नेयगू अंकुसि दय्काः निपाः कापःयात छपाः यानाः स्वानाबिल।

19 पवित्र पाल त्वपुयेत हानं मेगु निर्तै इलां तंछात। छगू ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैया छेंगूयागु व मेगु डल्फिनयागु छेंगूयागु।

पवित्र पालया सिंपौ

20 इलां दिकेत खयः सिमाया सिंपौ दय्कल।

21 फुक्क सिंपौ ४ मिटर हाकः व ६६ से.मि. ब्या दुगु जुल।

22 फुक्क सिंपौतयै निगू निगू चूल तानाः स्वानातल। पवित्र पालया फुक्क सिंपौत थुकथं हे दय्कल।

23 पवित्र पालया दच्छिनपाखे तयेत निइपौ सिंपौ दय्कल।

24 निइपौ सिंपौया तःलयै वहःयागु पिइगू लिधंसा दय्कल। छपौ छपौ सिंपौया तःलयै निगू निगू लिधंसा।

25 पवित्र पालया उत्तरपाखे तयेत निइपौ सिंपौ दय्कल।

26 अले निझौ सिंपैया तःलय् वहःयागु पिझौ लिधंसा दय्कल। छपौ छपौ सिंपैया तःलय् निगौ निगौ लिधंसा।

27 पवित्र पालय् ल्युने पच्छिमपाखे तयेत खुपौ सिंपौ दय्कल।

28 अले ल्यैसेया निगौ कुनय् निपौ सिंपौ दय्कल।

29 थुपि निपति च्वनिसें क्वथयंक देतनातःगु जुल। थुपि कुन्चाय् च्वंगु सिंपैतयत् च्वयनिसें क्वय् तक हे स्वाकातःगु दु। निखें कुन्चाया लागि थुपि सिंपैत थुकथं दय्कल।

30 थुकथं अन च्यापौ सिंपौ दय्कल। अले थुकिया निति छपौ सिंपैया तःलय् निगौ निगौ यानाः झिँखुगू वहःयागु लिधंसा दय्कल।

31 खयः सिंयागु झिंयागू खगः दय्का: न्यागू खगः छखेपाखे,

32 अले मेखेपाखे न्यागू खगः व पच्छिमपाखे ल्युने न्यागू खगः दय्कल।

33 सिंपैतय् दथुइ तझु खगः छगू कुनं मेगु कुनय् तक थ्यंगु छगू हे खगः दय्कल।

34 अले सिंपैयात लुं हिनाबिल। खगः दिकेगु चाः चात नं लुँयागु दय्कल। खगः यात नं लुं हिनाबिल।

पवित्र व महा-पवित्रगु थाय्या पर्दी

35 अले वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु पर्दी दय्कल। कापतय् भिंगु कां कस्बया बुता भरय् याकेबिल।

36 वं उकिया निति खयः सिंयागु प्यंगः थां दय्का: लुं हिनाबिल। उकी काकिगु अंकुसि लुँयागु खः। वं इमिगु निति वहःयागु प्यंगू लिधंसा दय्कल।

37 पालया लुखाय् तयेत वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु बुता भरय् यानातःगु पर्दी दय्कल।

38 श्व पर्दीया निति खयः सिंयागु न्यागः थां दय्कल। उकियात लुं हिनाबिल। उकिया अंकुसि लुँयागु जुल। अले न्यागः थांयात कँय्यागु न्यागः लिधंसाय् दिकल।

37

बाचा चिनादीगु सन्

1 बजलेलं खयः सिंयागु १.१ मि. हाकः, ३३ से.मि. व्या व ३३ से.मि. तःजाःगु छगः सन् दय्कल।

2 उकियागु दुने व पिने भिंगु लुं भुनाबिल। अले उकिया प्यखेरं लुँया बाला दय्कल।

३ उकिया निति लुँयागु प्यचा: चा: दय्का: उकियात सनूया प्यंगू ख्वःलय् तयाबिल। छखे निचा: व मेखे निचा: तयाबिल।

४ अले खयःसिँयागु निपु न्वः दय्कल अले उकियात लुँ हिनाबिल।

५ सनू क्वबीत न्वःत निखें दुगु चालय् तयाबिल।

६ वं भिंगु लुँयागु १.१ मि. हाक: व ३३ से.मि. व्या दुगु छगू प्रायश्चितया कृपा-आसन दय्कल।

७ मुगलं दाया: लुँया निम्ह कस्ब दय्कल।

८ कस्बतयत प्रायश्चितया कृपा-आसन नाप छधी हे लुँ दय्का: निखेंपाखे तयाबिल।

९ उपि कस्बतयसं थथःगु पपू चव्यपाखे चक्कंका: प्रायश्चितया कृपा-आसनयात त्वपुयातःगु दु। इमिगु ख्वा: चूलाका: प्रायश्चितया कृपा-आसनपाखे स्वयक्ता तयातःगु दु।

छायेहःगु मरि तयातःगु तेबिल

१० वं खयःसिँयागु ८८ से.मि. हाक: ४४ से.मि. व्या व ३३ से.मि. तःजाःगु छगू तेबिल दय्कल।

११ उकियात भिंगु लुँ भुना: प्यखेरं लुँया बाला दय्कल।

१२ उकिया प्यखेरं प्यलांगु व्या दुगु बाला दय्कल। अले प्यखेरं लुँयागु मेगु बाला दय्कल।

१३ तेबिलया निति लुँयागु प्यचा: चा: दय्कल। अले उपि चाःतयूत प्यंगू तुति च्वय् प्यखें कुन्चाय् तयाबिल।

१४ तेबिल ल्हनीगु न्वःत कताकेत चा: बालाया लिक्कसं तयाबिल।

१५ थव न्वःत खयःसिँयागु दय्कल, अले लुँ भुनाबिल।

१६ वं उकियागु पा:चागु थल, आम्खुरा व त्वँसाबलि प्वंकेगु कस्वा व ख्वल्चा भिंगु लुँयागु दय्कल।

त्वाःदेवा

१७ बजलेलं भिंगु लुँयागु छगू त्वाःदेवा मुगलं दाया: दय्कल। उकियागु लिधंसा, चु, स्वां थें च्वंगु ख्वल्चा, चुलि व स्वांफ्वः फुक्कं व छगू हे लुँ कुचां दय्कल।

१८ बजलेलं भिंगु लुँयागु छगू त्वाःदेवा मुगलं दाया: दय्कल। उकियागु लिधंसा, चु, स्वां थें च्वंगु ख्वल्चा, चुलि व स्वांफ्वः फुक्कं व छगू हे लुँ कुचां दय्कल।

19 छगू कचाय् मस्या बरांयागु स्वांफः थें च्वंगु स्वंगः ख्वल्चा व नापं मुखू वयाच्वंगु स्वां व स्वांफः दयक्ल। अले मेगुपाखे थथे हे स्वपु कचात पिहां बल। थथे याना: अन खुपु कचा दयक्ल।

20 त्वा:देवालय् मस्या बरांया स्वां थें च्वंगु प्यंगः ख्वल्चात, अले मुखू स्वां व स्वांफःत नापं दुगु खः

21 अले चुं पिहां वःगु स्वज्व कचातय् चुया स्वांफःया कवय् निपु निपु कचातय् दथुइ छगः छगः ग्वः चुनापं दयक्ल।

22 त्वा:देवा, उकियागु मुखू व कचात मुगलं दायातःगु भिंगु लुँयागु छगू हे कुचायागु जुल।

23 इमिसं भिंगु लुँयागु न्हयपा: पाल्चा, इता: कुलेगु चिम्ता व किस्ति दयक्ल।

24 इमिसं स्विन्यागूति किलोग्राम भिंगु लुं त्वा:देवा व उकियात माःमाःगु ज्वलं दयक्ल।

गुँगू थनेगु वेदी

25 बजलेलं खयःसिंयागु गुँगू थनेगु वेदी दयक्ल। व ४५ से.मि. ताहाकःगु, ४५ से.मि. ब्या दुगु अले ९० से.मि. तःजाःगु व प्यकुलाःगु जुल। उकिया नेकूत नं छस्वा याना: दयक्ल।

26 उकिया च्वय् प्यखेरं व नेकूतयै भिंगु लुं भुनाबिल। अले उकिया प्यखेरं लुँयागु बाला दयक्ल।

27 वेदी क्वबीगु न्वः तयेत बालाया कवय् निखेपाखे निचाः चाः दयक्ल।

28 न्वः खयःसिंयागु दयकाः लुं भुनाबिल।

29 बजलेलं अभिषेक यायेगु पवित्र चिकं व अतर दयके सःम्हयसिनं थें नस्वाःगु भिंगु गुँगू दयक्ल।

38

होमबलिया वेदी

1 इमिसं खयःसिंयागु २.२ मि. हाकः २.२ मि. ब्या व १.३ मि. तःजाःगु छगू प्यकुलाःगु वेदी दयक्ल।*

2 उकिया प्यकुनय् छपु छपु नेकू दयक्ल। फुक्क नेकू छस्वा जुयाच्वंगु जुल। वेदीयात कँय्नं हिनाबिल।

३ वेदीया नउ तयेगु थल, नउ तुझगु चतं, बाता, ला लिकायेगु नतू व मिथल दयकल। थुपि फुक्क कँय्यागु जुल।

४ वेदीया सिइ तयेत उकिया दथुइ तक थ्यनिगु कँय्यागु चालिचा दयकल।

५ न्वःत दुछवयेत उकिया प्यखें कँय्यागु प्यचा: चा: दयकल।

६ वेदीया निर्ति खयःसिँयागु न्वःत दयकाः कँयनं हिनाबिल।

७ वेदी क्वबीत निखेंया चालय् न्वः दुछवत। वेदी सिंपोयागु व दथुइ गावंक दयकल।

लहाः सिलेगु बाता

८ बजलेलं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् ग्वाहालि याइपि मिसातयसं ब्यूगु न्हायकनं कँय्यागु लहाः सिलेगु बाता व उकियागु लिधंसा दयकल।[◇]

नापलायेगु पालया चुक

९ इमिसं पवित्र पालया प्यखेरं ख्वातुगु कापतं ग्वया: चुक दयकल। उकिया दच्छिन ब्व ४४ मिटर हाकः दुगु जुल। थुपि ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कां दयक्कगु खः।[✳]

१० उकियागु निर्ति निझू कँय्यागु लिधंसाय् निझः हे कँय्यागु थां दयकल। थांतयगु अंकुसि व डण्डी धा:सा वहःयागु दु।

११ उत्तरपाखें न इमिसं अथे हे यानाः कापतं ग्वल। अले उकियागु थांत निझः व लिधंसा नं कँय्यागु हे निझः दयकल। अंकुसि व डण्डी धा:सा वहःयागु जुल।

१२ पच्छिम पाखेयागु ख्वातुगु कापः २२ मिटर ताहाकः। उकिया झिगः थां व झिगू लिधंसा दु। अंकुसि व डण्डी धा:सा वहःयागु जुल।

१३ चुकया पुर्ब वा सूर्य लुझु पाखेया ब्या २२ मिटर दु।

१४-१५ चुकया ध्वाखाया निखें ६.५ मिटर हाकःगु ख्वातुगु कापः दयकाः उकिया निर्ति स्वंगः स्वंगः थां व लिधंसा दयकल।

१६ चुकया प्यखें पाखेयागु ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कां दयक्कगु खः।

१७ चुकया थांतयगु लिधंसा कँय्यागु जुल। थुकथं चुकया फुक्क थांत वहःयागु डण्डी स्वानाः च्वंगु दु।

१८ चुकया ध्वाखाया पर्दा वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु भिंगु सूती कापः बुता भरय् यानातःगु ९ मिटर हाकःगु जुल। व चुकया प्यखेरं ग्वयातःगु ख्वातुगु कापः २ मिटर तःजा।

19 थुकियात प्यंगः थां व प्यंगू लिधंसा दय्कल। डण्डी व अंकुसि वहःयागु अले थांया च्वयन् वहलं भुनातःगु दु।

20 पालया कि व चुकया कि कँय्यागु जुल।

नापलायेगु पालय् छ्यःगु लुँ वहः व कँय्

21-23 बजलेलं वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु रंगयागु सुति कापतय् बुता भरय् यायेसःम्ह व थायेसःम्ह ओहोलीआब्यात नार्ण कया: ज्या सिध्यकल। इपि निम्ह जाना: परमप्रभुं मोशापाखें बियादीगु उजं पूवंकल। मोशां हास्न पुजाहारीया काय् इतामारयात नापलायेगु पालय् छ्यःगु लुँ वहः व कँय्या ल्याःचा तयेगु जिम्मा बिल।

24 पवित्र पालया शेकेलकथं ज्याया निति संकाबीगु बलिया लुँ पवित्र पालया शेकेलया ल्याःकथं द्वःछि किलोग्राम दु।

25 खलःया ल्याःखापि मनूतय्यु देछाया वहः पवित्र पालया शेकेलया ल्याःकथं ३,५२० किलोग्राम दु।[◇]

26 ल्याःखापि निइदं व वस्वया: च्वय्यापि मिजं मनूत ६,०३,५५० मह दु। छम्ह छम्ह मनूपाखें पवित्र पालया शेकेलया ल्याःकथं बच्छि शेकेल काल।[◇]

27 थुकियागु मूँ ३,४०० किलोग्राम वहः पवित्र पाल व पर्दाया लिधंसा दय्केत छ्या। इमिसं छगू छगू लिधंसाय् ३४ किलोग्राम वहः छ्यल।

28 अले ल्यं दुगु २० किलोग्राम वहलं थांतय्यु अंकुसित व डण्डी दय्कल। अले थांया च्वय् वहलं भुनाबिल।

29 देछायागु कँय् २,४२५ किलोग्राम दु।

30 व उकि नापलायेगु पालया ध्वाखाया लिधंसात अले होमबलिया वेदी, उकिया कँय्यागु चालिचा व थलबल

31 अले चुकया प्यखेरं च्वंगु लिधंसात व चुकया ध्वाखाया लिधंसात अले नापलायेगु पालया चुकया प्यखेरंयागु नकि नं दय्कल।

39

पुजाहारीतय्यु वस:

1 हास्नया निति परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं पवित्र पालय् सेवा यायेत इमिसं वँचुगु प्याजीगु ह्याउँगु कां थानातःगु कापःयागु पवित्र वसः दय्कल।[◇]

[◇] 38:25 ३८:२५-२६ प्रस ३०:११-१६   [◇] 38:26 ३८:२६ मत्ती १७:२४   [◇] 39:1 ३९:१-७ प्रस २८:१-१४

એપોદ

2 ઇમિસં વંચુગુ પ્યાજીગુ, વ હ્યાઉંગુ રંગયાગુ કા, લુંયાગુ કા વ ભિંગુ સૂતી કાપઃયાગુ એપોદ સ્યલ્લાક સુલ।

3 ઇમિસં લુંયાત મુગલં દાયા: સાલુગુ પાતાત દય્કલાલ। અલે પાતાયાત ચાના: તાર દયકાલ: ઉકિયાત વંચુગુ, પ્યાજીગુ વ હ્યાઉંગુ કાનાપં ભિંગુ સુતિ કાપતય્ય બાંલાક બુતા ભરય્ય યાયે સઃમહયસિનં થેં તયાબિલ।

4 અલે થવયાત કત્તાકાતયેત નિર્ખેયા બ્વહલય્ નિગુ બ્વહ:કુચા સ્વાનાબિલ।

5 પરમપ્રભું મોશાયાત ઉજં બિયાદીગુકથં ઇમિસં એપોદયા ઘને બાંલાક થાનાતઃગુ વ હે જ્વલં વંચુગુ પ્યાજીગુ વ હ્યાઉંગુ કાં વ લુંયાગુ કાં થાનાતઃગુ ભિંગુ સૂતી કાપઃયાગુ જની દય્કલ।

6 ઇમિસં આનિકસ લ્વહં કયા: ઉકિયાત લુંયાગુ ફાકુનય્ થુનાબિલ। ઉપિ લ્વહોંતય્ ઇસાએલયા ડિંનિમ્હ કાય્પિનિગુ નાં બાંલાક કિયાબિલ।

7 પરમપ્રભું મોશાયાત ઉજં બિયાદીગુકથં ઇસાએલયા ડિંનિગ્ર કુલયા નાં લુમન્નિ કથં હાસ્નં થવ નિકુતિ લ્વહંયાત બ્વહલય્ તલ।

છાતિપાતા

8 દકલય્ તઃધંમ્હ પુજાહારીયા નિતિ સ્યલ્લાઃગુ છાતિપાતા દય્કલ। થવ છાતિપાતા એપોદ થેં હે લુંયાગુ, વંચુગુ, પ્યાજીગુ વ હ્યાઉંગુ ભિંગુ સૂતી કાપઃયાગુ થખ:।[✳]

9 થવ પ્યકુલાઃગુ વ નિબ: યાના: લથયાનાતઃગુ દુ। અલે થુકિયા હાક: વ બ્યા ક્વલાછિ ક્વલાછિ દુ।

10 થુકી પ્યઇબ: યાના: થીથી મળિ થુનાબિલ। ન્હાપાંગુ ઇવલય્ માનિક, પુષ્પરાજ વ ફિરોજા,

11 નિગ્રૂ ઇવલય્ પ્યાજીગુ રંગયાગુ મળિ, નીલમ વ પન્ના,

12 સ્વંગ્રૂ ઇવલય્ કાર્નેલેન, અકિક વ પ્યાજીગુ રંગયાગુ મળિ।

13 પ્યંગ્રૂ ઇવલય્ પુખરાજ, કાર્નેલેન વ જાસ્પર દય્કલ। થવ ફુક્કયાત લુંયાગુ ફાકુનય્ થુનાબિલ।

14 ઇસાએલયા ડિંનિમ્હ કાય્પિનિગુ નાંકથં ડિંનિગ: મળિયા થી દુ। ડિંનિગલય્ ડિંનિગ્ર હે કુલયાગુ નાં કિયાબિલ।

15 છાતિપાતાયાત એપોદય્ ઘયેત ભિંગુ લુંયાગુ નિલાતઃગુ સિખ: દય્કલ।

16 अले लुँयागु निगू फाकुं व निचा: चा: दयका: उकियात छातिपाताया निखेंया कुनय् सुयाबिल।

17 लुँयागु निपुं सिखःयात छातिपाताय् च्वंगु निचालं लुँयागु चालय् चिनाबिल।

18 लुँयागु सिखःया मेगु च्वःयात एपोदया ब्वहलय् च्वंगु लुँयागु फाकुनय् चिनाबिल।

19 लुँयागु मेगु निचा: चा: दयका: छातिपाताया ल्यूनेया च्वःपाखे एपोदया जँनी नापसं सुयाबिल।

20 हानं मेगु निचा: लुँयागु चा: दयका: एपोदया न्ह्यःनेपाखे निखें जँनी चिनातःगु गथिया च्वसं सुयाबिल।

21 छातिपाता एपोदय् थाकेत छातिपाताया चा: व एपोदया चा:यात वँचुगु पुतुं जँनीलय् चिनाबिल। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं थव फुकं दयकल।

पुजाहारीतय्यु मेगु वस:

22 एपोदया दुने फीगु पुजाहारीया लं ब्याकक वँचुगु बांलाक थानातःगु कापतं सुल।¹⁸

23 उकिया दथुइलाक छ्यं दुछवयेत प्वा: दयकल, अले मगुइमा धका: गःतांया छचाखेरं काप: तया: सुयाबिल।

24 क्वय् सिथय् सिथय् प्यखेरं वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सुति कां धालेवः सुया: घानाबिल।

25 क्वय् सिथय्या घानातःगु धालेवःया दथुइ दथुइ तयेत इमिसं भिंगु लुँया गं दयकल।

26 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं सेवा या: वनीबलय् फीगु पुजाहारीया लंया क्वय् सिथय् प्यखेरं लुँयागु गं व धालेवःयात छगः छगः अतः गायका: घानाबिल।

27-29 हास्न व वया कायूपिनिगु निंति इमिसं परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं थानातःगु भिंगु सूती कापःयागु जामालं, बेतालि, छ्यंबाला व बागः सुवी:, अले बुत्ता भरय् यानातःगु वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु सूती कापःयागु जँनी दयकल।

30 इमिसं छेनय् चीत भिंगु लुँयागु बाला छगू दयका: उकी “परमप्रभुया निंति पवित्र” धका: कियाबिल।

¹⁸ **39:22** ३९:२२-३१ प्रस २८:३१-४३

31 अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें इमिसं व वँचुगु कां बेतालिइ चिनाबिल।

नापलायेगु पालया ज्या पूँगु

32 थुकथं नापलायेगु पालयागु फुक्क ज्या क्वचाल। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें हे मुक्क इस्माएलीतय्सं यात।[◇]

33 इमिसं नापलायेगु पालया फुक्क ज्वलं मोशायाथाय् हल – पवित्र पाल व उकिया फुक्क ज्वलं, उकिया अंकुसि, सिंपौ, खगः, थां, लिधंसा,

34 पाल त्वपुइत इलांया स्वंगूगु व प्यंगूगु तँया इलां – ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैया छेंगु व डल्फिनया छेंगूयागु अले सनूया न्ह्यःने च्वंगु पर्दा,

35 बाचा चिनादीगु सनू व प्रायश्चित्याकृपा-आसन व उकिया न्वःत,

36 तेबिल व उकिया फुक्क ज्वलं व देहाया मरि,

37 भिंगु लुँया त्वाःदेवा व उकिया पाल्चा व मेगु ज्वलं व भिंगु चिकं,

38 लुँयागु वेदी, अभिषेक यायेगु चिकं, नस्वाःगु गुँगू, पवित्र पालया लुखाया पर्दा,

39 कँय्यागु वेदी, उकिया कँय्यागु चालिचा, उकिया न्वःत व फुक्क ज्वलं, बाता व उकिया लिधंसा,

40 चुक थनेत खिपः व नकि अले ख्वातुगु कापः व उकिया थां व लिधंसा अले चुक्या ध्वाखाया पर्दा। थथे इमिसं नापलायेगु पालया फुक्क ज्वलं व पवित्र पालय् सेवा यायेत

41 हार्सन पुजाहारीया पवित्र वसः व वया काय॑पिनिगु वसः मोशायाथाय् हल।

42 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं फुक्क ज्या इस्माएलीतय्सं यात।

43 परमप्रभुं बियादीगु उजंकथं फुक्क ज्या जूगु खनाः मोशां इपि सकसित सुवाः बिल।

40

नापलायेगु पालयागु पलिस्था

1 अले परमप्रभुं मोशायात ध्यादिल,

2 “न्हापांगु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु पवित्र पाल ग्वः।

3 उकी बाचा चिनादीगु सनू तयाः उकिया न्ह्यःने पर्दा यरछानाब्यु।

4 तेबिल पवित्र थासय् हया: उकी घःने ज्वलं ब्वयाब्यु। अले त्वाःदेवा नं हया: उकिया पाल्चा च्याकेत मिलय् या।

5 बाचाया सनूया न्ह्यःने दुगु पदीया पिने लुँयागु गुँगू थनेगु वेदी तयाब्यु, अले पवित्र पालया लुखाय् पर्दा यख्खानाब्यु।

6 “पवित्र पालया लुखाया लिक्क होमबलिया वेदी तयाब्यु।

7 अनं लिपा पवित्र पाल व वेदीया दथुइ लहाः सिलेगु बाता तया: उकी लः जायकाब्यु।

8 अले छचाखेरं चुकया ख्वातुगु कापः व थां थनाब्यु। ध्वाखाय् नं पर्दा यख्खानाब्यु।

9 “अभिषेक यायेगु चिकं हया: पवित्र पाल व उकी दुगु फुक्क ज्वलंयात अभिषेक या। अले उकियात व फुक्क ज्वलं नापं पलिस्था या, अले व पवित्र जुइ।

10 होमबलिया वेदी व उकिया फुक्क ज्वलं नापं अभिषेक याना: उकियात पलिस्था या, अले व तच्चकं पवित्र जुइ।

11 बाता व उकिया लिधंसा नं अभिषेक याना: पलिस्था या।

12 “अनंलि हास्न व वया काय्पिन्त नापलायेगु पालया ध्वाखा दुने हया: इमित म्वःल्हुकि।

13 अले हास्नयात पवित्र वसः फीका: वयात अभिषेक या। अले पुजाहारी जुया: सेवा यायेत वयात पलिस्था या।

14 वया काय्पिन्त हया: इमित जामालं फीका ब्यु।

15 अले छं इमि बौयात गथे याना: अभिषेक यानागु खः अथे हे याना: इमित नं अभिषेक या। इमिगु अभिषेक धा:सा छगू सदांया पुजाहारीया ज्याकर्थं लिपा थ्यंकया पुस्ता तक जुइ।”

16 मोशां फुक्क ज्या परमप्रभुं वयात उजं बियादीगुकर्थं हे यात।

17 इस्साएलीतयसं मिश्न देश त्वःतुगु दच्छि लिपा निगूगु दँया न्हापांगु लाया न्हापांगु दिखुन्हु पवित्र पाल धस्वाकल।

18 पवित्र पाल थुकर्थं धस्वाकल – वं लिधंसात तयेमाःगु थासय् तल, सिंपो धस्वाका तल, खगः दुछ्वत अले थांत धस्वाका तल।

19 अनंलि परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकर्थं इमिसं पवित्र पालया घःने नितँ इलां प्यना: उकी घःने मेगु नितँ इलां तयाबिल।

20 अले वं ल्वहपौ हया: बाचा चिनादीगु सनू दुने तया: न्वःत सनूइ तयाबिल, अले प्रायश्चितया कृपा-आसन सनूया घःने तल।

२१ वं बाचाया सनूयात महा-पवित्र थासय् हल। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं पर्दा यख्खानाबिल। थुकथं बाचाया सनू खने मदय्क तयाबिल।

२२ अले वं पवित्र पालया उत्तरपाखे पर्दीया पिने तेबिल तल।

२३ परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं मरियात उकिया च्वय् परमप्रभुया न्ह्यःने तयाबिल।

२४ वं त्वाःदेवायात पवित्र पालया दच्छिनपाखे तेबिलया चुलिचू तयाबिल।

२५ अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं परमप्रभुया न्ह्यःने पाल्चा च्याकल।

२६ मोशां पवित्र पालय् दथुइच्वंगु पर्दीया न्ह्यःने लुँयागु वेदी तल।

२७ परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें उकी वं नस्वाःगु गुँगू च्याकल।

२८ अले वं पवित्र पालया लुखाय् पर्दा यख्खानाबिल।

२९ अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं पवित्र पालया लुखाया लिकक होमबलिया वेदी तयाः उकी होमबलि व अन्नबलि देछाल।

३० वं पवित्र पाल व वेदीया दथुइ बातायात तयाः उकी लः तल।

३१ अले मोशा, हास्न व वया कायूपिन्सं उकी थथःगु लहाःतुति सिलेगु यात।

३२ इपि पवित्र पालय् वा वेदीइ वनीबलय् इमिसं थथःगु लहाःतुति सिलेगु याइ। गुकियात परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु खः।

३३ दकलय् लिपा वं पवित्र पाल व वेदीया प्यखेरं घेरय् यानाः चुक दय्कल। अले चुकया ध्वाखाय् पर्दा यख्खानाबिल। थुकथं मोशां फुककं ज्या सिध्यकल।

परमप्रभुया महिमा

३४ अले नापलायेगु पालयात सुपॉचं त्वपुल, व परमप्रभुयागु महिमां पवित्र पाल जात। ◊◊◊

३५ मोशा पवित्र पालय् दुहां वने मफुत छायधाःसा व सुपॉय् उकी च्वना हे च्वन अले परमप्रभुयागु महिमां पवित्र पाल जायाच्वन।

३६ व सुपॉय् पवित्र पालं चिला वनीबलय् इम्पाएलीत थःगु लैँगु न्ह्यःज्याइ।

३७ अय्नं ग्वःन्ह तक सुपॉय् च्वय् थहां वनी मखु इपि अन हे च्वनाच्वनी।

३८ इम्पाएलीतयेगु फुकक यात्रा ज्वःछिं न्हिनय् परमप्रभुया सुपॉय् पवित्र पालया च्वय् खनेदइ, चान्हय् धाःसा उकी इमिसं मि खनी।

**Newar
Newar: Newar (Bible)**

copyright © 2024 Nepal Bible Society and Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Newar

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source files
dated 17 May 2025

838cc630-4ccf-5055-be45-10a98a141cc7